

1233Y_Az_Q2017_Yekun imtahan testinin sualları**Fənn : 1233Y Landşaftşünaslıq və landşaftın ekologiyası**

1 Bakteriyaların konsentrasiyasının çox olduğu dərinlik hansıdır?

- ☐ 600 m
- ☐ 1 – 100 m
- ☒ 2500 m
- ☐ 1500 m
- ☐ 800 m

2 Dörd mərtəbəlilik strukturuna malik nəhəng coğrafi kompleks hansıdır ?

- ☐ biosfer
- ☐ atmosfer
- ☐ yer qabığı
- ☐ dağ kompleksləri
- ☒ okeanlar

3 Yer səthində maddə və enerji mübadiləsinin intensiv getdiyi landşaft yaradıcı təbəqə necə adlanır?

- ☐ landşaft sferası
- ☐ biosenoz
- ☐ pedosfera
- ☐ mikrosfera
- ☒ hipergenez

4 Okean dərinliklərindəki sular hansı maddələrlə daha çox zəngindir?

- ☐ nitrat və kalsium
- ☐ azot və karbon
- ☒ fosfat və nitrat
- ☐ dəniz və fosfor
- ☐ xlor və oksigen

5 Hidrosfer və atmosferin kontakt təbəqəsinin aşağı qurtaracağı hansı dərinlikdə yerləşir?

- ☐ 200-300 m
- ☒ 150-200 m
- ☐ 50-100 m
- ☐ 120-150 m
- ☐ 300-350 m

6 Bioloji həyatın ən zəngin olduğu okean mərtəbəsi hansıdır?

- ☐ batial zona
- ☐ ultraabissal zona
- ☒ şelf zonası
- ☐ abissal zona
- ☐ materik ətəyi zona

7 Materik yamacı (batial) zonası hansı dərinliyədək davam edir?

- ☐ 1000-2500 m.
- ☒ 2500-3000 m
- ☐ 6000-6500 m
- ☐ 6000-dən dərin
- ☐ 200-1000 m

8 Ətraf mühitlə azad surətdə maddə və enerji mübadiləsi aparan açıq tipli bütöv təbii varlıq hansıdır ?

- ☐ landşaft sperası
- ☐ üfqi struktur
- ☐ şaquli struktur
- ☒ təbii ərazi kompleksləri

☐ coğrafi mühit

9 Təbii komponentlər sistemi arasında yaranan əlaqə neçə adlanır?

- ☒ geosistem
☐ erigeosfera
☐ landşaft sferası
☐ coğrafi mühit
☐ təbii ərazi kompleksi

10 Təbii ərazi kompleksləri necə formalaşır ?

- ☒ ətraf mühitlə maddə və enerji mübadiləsi aparır
☐ təbii rejimlərin birliyini yaradan elementdir
☐ coğrafi sistemdə nisbətən sabit varlıqdır
☐ coğrafi mühitdə çox formalaşır
☐ landşaftın üfiqi strukturunda yayılmışdır

11 Okeanda yalnız hansı iki coğrafi sferanın bir başa təması müşahidə edilir?

- ☐ bitosferin atmosferlə və biosferin litosferlə
☐ biosferin atmosferlə və atmosferin hidrosferlə
☒ atmosferin hidrosferlə və hidrosferin litosferlə
☐ litosferin hidrosferlə və litosferin atmosferlə
☐ hidrosferin biosferlə və atmosferin litosferlə

12 Atmosferin yerə ən yaxın, yəni 1,5-2 metr olan hissəsində hansı horizont əmələ gəlir?

- ☐ atmosfer zonası
☒ mikrosfera
☐ atmosfer sferası
☐ mezosfera
☐ pedosfera

13 V.İ.Vernadskinin biosfer haqqındakı təliminə daxil olan həyat pərdəsi hansı təbəqələrdə yaranır?

- ☒ Litosferin, atmosferin və hidrosferin bir-birinə yaxın hissəsində
☐ hidrosfer və atmosferin yuxarı hissəsində
☐ coğrafi təbəqə və landşaft sferasında
☐ bütünlüklə biosferdə
☐ litosferin üst hissəsi və atmosferin üst hissəsində

14 Okeanlarda neçə mərtəbəlilik strukturu fərqləndirilir?

- ☐ üç
☐ iki
☐ beş
☒ dörd
☐ altı

15 Sualtı landşaft sferasının diqər sferalardan fərqi nədir?

- ☒ bioloji kütlənin azlığı, yüksək duzluluq, işıqın olmaması
☐ üfiqi differensiasiyanın güclü olması
☐ canlı arqanizmlərin sıxlığı
☐ su axınlarının sürətli hərəkəti
☐ temperatur və duzluluğun tez-tez dəyişməsi

16 Orta rəqəmlərlə səciyyələnən ritm müddətləri hansıdır ?

- ☐ təkrarlanan
☐ dövrü
☐ dinamik
☒ tsikl
☐ dəyişkən

17 Eyni vaxtda baş verən ritmlər neçə adlanır?

- ☒ dövrü
- ☐ tsiklik
- ☐ təkrar
- ☐ kompleks
- ☐ dinamik

18 Mərz kompleksləri hansı təbii ərazilərdə formalaşır ?

- ☐ çay deltalarında
- ☐ dəniz sahillərində
- ☐ çay vadilərində
- ☐ bataqlıqlarda
- ☒ qəbu və yarpaqlarda

19 Dövrü ritmlər necə baş verir ?

- ☐ proqnozlaşdırmada istifadə olunur
- ☐ fəslə xarakterli ritmlərdir
- ☐ yalnız çoxillik ola bilər
- ☒ eyni vaxtda baş verir
- ☐ tsiklik olaraq formalaşır

20 Ritmikanın neçə forması fərqləndirilir?

- ☐ 1
- ☒ 2
- ☐ 4
- ☐ 3
- ☐ 6

21 Landşaftın dəyişməsində müşahidə edilən hadisələri səciyyələndirən anlayış necə adlanır ?

- ☒ landşaftın dinamikası
- ☐ landşaftın təkamülü
- ☐ landşaft proqnozu
- ☐ landşaftın üfiqi strukturu
- ☐ landşaftın şaquli strukturu

22 Elyuvial , superakval və subakval landşaftlar, hansı landşaft vahidinin tipləridir?

- ☐ azonal
- ☐ mərz
- ☐ intrazonal
- ☒ fəsiya
- ☐ zonal

23 Davamiyyət müddətinə görə tsikllər neçə qrupa bölünür?

- ☐ 6
- ☐ 5
- ☐ 2
- ☐ 4
- ☒ 3

24 Tsiklik ritm müddətləri hansı ölçüdə səciyyələnir?

- ☐ 1000 illərlə
- ☐ əsrlərlə
- ☐ kiçik rəqəmlərlə
- ☒ orta rəqəmlərlə
- ☐ bir neçə il müddətində

25 Qabarıq mezorelyef formaları və yüksək yastı suayrıcılar, çökək mezorelyef formaları və alçaq terraslar kateqoriyaları hansı landşaft vahidinə aiddir?

- ☐ intrazonal
- ☐ fəsiya

- ☒ mərz
- ☐ azonal
- ☐ zonal

26 A.Q.İsaçenkoya görə mərzin neçə əsas kateqoriyası var?

- ☐ 6
- ☐ 3
- ☐ 5
- ☒ 2
- ☐ 4

27 Sutkalıq və fəslə fazaların davamlılığı və dəyişkənliyi hansı təbiət hadisəsindən asılıdır?

- ☐ tavaların hərəkəti
- ☐ vulkanların püskürməsi
- ☒ günəş fəallığının inkişafından
- ☐ planetlərin cazibə qüvvəsi
- ☐ sel və daşqınlar

28 Rütubətin paylanması, bitki örtüyü və heyvanat aləminin O_2 və C_2 qazını udması və xaric etməsi prosesləri ritmikliyinin hansı tsiklinə aiddir?

- ☐ çoxillik
- ☐ fəslə
- ☐ bir illik
- ☒ sutkalıq
- ☐ dövrü

29 Fəslə və ya illik tsikllərin əmələ gəlməsinin əsas səbəbləri hansı təbiət hadisələridir?

- ☐ səhraların əsasən tropiklərdə geniş yayılması
- ☐ Yerdəki illik yağıntıların miqdarının dəyişməsi
- ☐ seysmik qırışıqlarda yaranan fəallıq
- ☒ Yerə Günəşə görə vəziyyəti və yer oxunun meylliyi
- ☐ yerdəki vulkanların vaxtaşırı püskürməsi

30 Hər bir ritmik dəyişkənlikdən sonra əvvəlki vəziyyətinə qayıdarkən müşahidə edilən əyintilər yığılaraq landşaftda hansı xüsusiyyətləri dəyişdirir ?

- ☐ landşaftın sferlər arası məsafəsini
- ☒ landşaftın strukturunu və inkişafını
- ☐ landşaftın tiplərini və yarım tiplərini
- ☐ landşaftın növ və siniflərini
- ☐ landşaftın genezisini

31 Dəyişən ritm müddətləri necə adlanır?

- ☐ fasiya
- ☐ ritmika
- ☒ tsikl
- ☐ təkamül
- ☐ dinamika

32 Landşaftın strukturunu və inkişafını dəyişdirən hadisələr hansılardır?

- ☒ ritmika
- ☐ təkamül
- ☐ inkişaf
- ☐ çoxillik
- ☐ tskilik

33 Ritmik hadisələrin hansı formaları var?

- ☐ formaları yoxdur
- ☐ fəslə və sutkalıq
- ☐ illik və fəslə
- ☒ dövrü və tskilik
- ☐ çoxillik və dövrü

34 Coğrafi sistemdə nisbətən sabit varlıq olub, təbii rejimlərin birliyini yaradan hərəkət forması hansıdır?

- ☐ tənzimləyici
- ☐ dəyişdirici
- ☐ intensiv
- ☐ təkamül
- ☒ sabitləşdirici

35 Kompleks hadisələrin zaman etibarı ilə təkrarlanması necə adlanır ?

- ☐ proqnoz
- ☐ təkamül
- ☐ dinamika
- ☒ ritmika
- ☐ tsikl

36 Landşaftın meydana gəlməsinə və müasir dinamik vəziyyətinin yaranmasına səbəb olan proseslərin cəmi necə adlanır?

- ☐ landşaftın proqnozu
- ☒ landşaftın genezisi
- ☐ landşaftın dinamikası
- ☐ landşaftın təkamülü
- ☐ landşaftın ritmikası

37 Landşaftlar üçün tipik olan vəziyyəti, rejimi və komponentlər arasındakı əlaqəni saxlama fəaliyyəti necə adlanır?

- ☐ davamlılıq
- ☐ təkrarlanma
- ☐ sabitləşdirmə
- ☒ öz-özünü tənzimləmə
- ☐ dəyişdirmə

38 Tsiklik ritmikanın müddəti necə səciyyələnir?

- ☐ dövrü olaraq
- ☒ orta rəqəmlərlə
- ☐ milyon illərlə

- ☐ sutkalıq olaraq
- ☐ kiçik rəqəmlərlə

39 Landşaftın proqnozu verildikən, hər şeydən əvvəl hansı şərtlərə əməl edilməlidir? 1.) ərazinin geoloji və litoloji özülünü tədqiq etməli və araşdırılmalıdır 2.) landşafta antropogen təsirin müasir forma və normalarını saxlamaq şərti gözlənilməlidir 3.) ərazinin landşaft xüsusiyyətlərini təyin etməklə yanaşı, onun tip və yarım tipləri də nəzərə alınmalıdır 4.) Coğrafi sistemlər və onlar daxilində zaman etibarı ilə əmələ gələn taksonomik vahidlərin qanunauyğun sırası dəqiqləşdirməlidir. 5.) antropogen-texnogen təsirin dəyişmə xarakteri və intensivliyi şəraiti nəzərə alınmalıdır. (Sürət 21.05.2014 11:15:01)

- ☒ 2,5
- ☐ 1,2
- ☐ 2,4
- ☐ 4,5
- ☐ 3,5

40 Mütərəqqi elementlər hansı landşaft proseslərində iştirak edir?

- ☐ hidroqrafik şəbəkənin yaranmasında
- ☐ landşaftın inkişafında
- ☒ landşaftın dinamikliyində
- ☐ biosenozların yayılmasında
- ☐ torpaq tiplərinin formalaşmasında

41 Dövrələr ərzində bir sıra landşaft tiplərinin, yarım tiplərinin və onun külli miqdarda morfoloji hissələrinin tamamilə məhv olmasına səbəb nə olmuşdur ?

- ☐ kütləvi quraqlığın yayılması və səhrələşmə
- ☒ buz örtüyünün altında qalması və dəniz transqressiyaları
- ☐ heç biri
- ☐ daxili qüvvələrin fəallığı, vulkanizm prosesi
- ☐ yer qabığının qalxması, tektonik proseslər

42 İnvariant komplekslərin əvəz olunması hansı proseslər nəticəsində baş verir?

- ☒ təbii və antropogen təsirlər
- ☐ kosmik şüaların təsiri
- ☐ Ozon qatının naziklənməsi
- ☐ yeraltı təkanların təsiri
- ☐ günəşlə baş verən partlayışların təsiri

43 Mütərəqqi dəyişkənliklərlə müşayiət olunan və landşaftın strukturlarının ardıcıl olaraq biri digərini əvəz etməsi prosesi necə adlanır?

- ☒ landşaftın təkamülü
- ☐ landşaftın genezisi
- ☐ landşaftın dinamikası
- ☐ coğrafi mühit
- ☐ landşaft sperası

44 Fasiyaların su ilə dolmuş mənfi relyef formalarında əmələ gələn tipi hansıdır?

- ☒ subakval
- ☐ iatrazonal
- ☐ delynvial
- ☐ elynvial
- ☐ zonal

45 Yeraltı suların səviyyəsinin səthə yaxın olan fasiya tipi necə adlanır ?

- ☐ zonal
- ☒ superakval
- ☐ subakval
- ☐ elyuvial
- ☐ azonal

46 Relyefin qabarıq formalarına aid edilən fasiya tipi hansıdır?

- ☐ superakval
- ☒ elyuvial
- ☐ azonal
- ☐ zonal
- ☐ subakval

47 Elementar landşaft kimi fasiyanın neçə tipi mövcuddur?

- ☐ 6
- ☐ 2
- ☐ 4
- ☒ 3
- ☐ 5

48 Xüsusiə yay aylarında 1-2 ay və yaz aylarından 1-2 həftə əvvəl baş verəcək təbii hadisələrin proqnozlaşdırılması hansı metodla mümkündür? (Sürət 21.05.2014 11:13:58)

- ☐ coğrafi sistemlərin analogiyası metodu
- ☒ fenoloji indikasiya metodu
- ☐ invariant proqnozlar metodu
- ☐ zaman analogiyası metodu
- ☐ ekstrapolyasiya metodu

49 Landşaftın tənəzzülü nə zaman baş verir?

- ☐ innariant geosistemlərin inkişafı nəticəsində
- ☒ fəlakətli təbii və texnogen proseslər nəticəsində
- ☐ yüksək dərəcəli təbii ərazi komplekslərin təkamülü nəticəsində
- ☐ xarici və daxili amillərin qarşılıqlı təsiri nəticəsində
- ☐ landşaftların dinamiki dəyişikliyi nəticəsində

50 Hansı landşaftlar bu və ya digər dərəcədə olan geosistemlərin dəyişməsi zamanı özünün əvvəlki vəziyyətini sabit saxlayan əlamətlərin cəminə aiddir?

- ☐ zonal landşaftlar
- ☐ dinamiki landşaftlar
- ☐ üfüqi landşaftlar
- ☐ dəyişən landşaftlar
- ☒ invariant landşaftlar

51 Landşaftın müasir strukturunu təyin edən, relikt və endemik elementləri özündə birləşdirən landşaft elementləri necə adlanır?

- ☐ buzlaq elementlər
- ☐ biosenoz elementlər
- ☐ torpaq elementləri
- ☒ konservativ elementlər
- ☐ hidroqrafik elementlər

52 Konkret məkanda cansız canlı komponentlərin qarşılıqlı əlaqəsi və təbii-antropogen sistemlərin fəaliyyəti nəticəsində formalaşan sistemlər necə adlanır?

- ☐ Zonallıq strukturu
- ☒ Ekosistemlər
- ☐ Landşaft qurşaqları
- ☐ Tektonik proseslər
- ☐ Biosistemlər

53 Landşaftın dinamikasının təhlilinə əsaslanan proqnozlaşma müddəti hansıdır? (Sürət 21.05.2014 11:14:37)

- ☐ ən yüksək müddətli
- ☐ yüksək müddətli
- ☐ uzun müddətli
- ☒ qısa müddətli
- ☐ orta müddətli

54 Landşaft proqnozlaşmasında neçə metoddan istifadə edilir? (Sürət 21.05.2014 11:14:26)

- ☐ 5
☐ 2
☒ 3
☐ 4
☐ 6

55 İnkişafı qabaqcadan aydınlaşdırma təmayülü nədir ? (Sürət 21.05.2014 11:14:14)

- ☐ genezis
☐ dinamika
☐ təkamül
☒ proqnozlaşdırma
☐ ritmika

56 Dağın ətəyindən zirvəsinə doğru qalxarkən istiliklə təmin olunma şəraitinin dəyişməsi hansı landşaft strukturunu yaradır?

- ☐ zonal differensiasiyayı
☐ enlik qurşaqlarını
☒ hündürlük qurşaqlarını
☐ üfüqi strukturu
☐ azonal differensiasiyayı

57 Materiklərin çox hissəsinin (39,3%) şimal, az hissəsinin isə (19,1%) cənub kürəsində yerləşməsi landşaftının hansı differensiasiyasına aid etmək olar?

- ☐ enlik differensiasiya
☐ intrazonal differensiasiya
☐ zonal differensiasiya
☐ hündürlük differensiasiya
☒ azonal differensiasiya

58 Hündürlük qurşaqlarının əmələ gəlməsinin əsas səbəblərindən biri hansıdır?

- ☐ alcaqdağlıq ərazilərdə yağıntıdan asılı olaraq, rütubətin paylanması
☒ dağın ətəyindən zirvəsinə doğru qalxarkən istiliklə təmin olunmanın dəyişməsi
☐ ortadağlıqdaintensiv otarılma nəticəsində eroziya və diqradasiya proseslərinin güclənməsi
☐ dağ yamaclarında dəmyə əkinçiliyinin inkişaf etdirilməsi
☐ nival qurşaqlarda qar örtüyünün qalınlığına nəzərən günəş radiasiyasının artması

59 Lənkəran ovalığı landşaftları hansı landşaft tipinə aid edilir?

- ☐ zonal
☐ azonal
☐ sadə
☒ intrazonal
☐ mürəkkəb

60 Dağ-meşə landşaftlarının qurşaq əmələ gətirmədiyi ərazi:

- ☐ Kiçik Qafqaz
☐ Talış dağları
☐ Böyük Qafqaz
☒ Zəngəzur-Dərələyəz
☐ heç biri

61 İntrazonal landşaftların yaranma səbəbləri hansılardır?

- ☐ Yarımsəhra iqlimi, çay suları.
☐ Quraq iqlim, dağlıq relyef
☐ Bol yağıntı, yüksək rütubət.
☐ Çöl iqlimi, yeraltı sular.
☒ Çay suları. Yeraltı suların səthə yaxınlığı.

62 Zonallıq və intrazonallıq anlayışının yaradıcısı kimdir?

- ☒ Q.N.Visotski

- ☐ D.A.Anuçin
- ☐ Q.F.Morozov
- ☐ L.S.Berq
- ☐ V.V.Dokuçayev

63 İqlim şəraitinin enlik və hündürlük zonallığı haqqındakı fikirlər kimə məxsusdur?

- ☐ Ç.Darvin
- ☐ K.F.Rulye
- ☐ A.Humbolt
- ☐ N.A.Seversov
- ☒ M.V.Lomonosov

64 Ayrı-ayrı landşaft zonası daxilində inkişaf edən və həmin zonanın iqlim-ekoloji şəraiti ilə o qədər də əlaqədar olmayan TəK hansıdır?

- ☐ kserofit
- ☐ azonal
- ☐ zonal
- ☒ intrazonal
- ☐ hidromorf

65 İqlimlə ayrılmaz surətdə bağlı olan landşaft zonallığı hansıdır ?

- ☐ intrazonal
- ☒ enlik
- ☐ üfqi
- ☐ şaquli
- ☐ hündürlük

66 Azərbaycanın ayrı-ayrı dağlıq vilayətlərində dağətəyindən yüksəkdağlığa qədər landşaft komplekslərinin düzgün ardıcılığını seçin? 1. dağ-meşə 5.quruçöl 2.nival-buzlaq 6.səhralıqlar 3.dağ-çəmən 7.şoranlıqlar 4.yarımsəhra 8.alp çəmənlikləri

- ☐ 2, 4, 6, 8, 5
- ☐ 1, 3, 4, 7, 2
- ☒ 4, 5, 1, 3, 2
- ☐ 3, 4, 5, 7, 2
- ☐ 1, 6, 7, 8, 3

67 B. Polinov və R.Abolinin ilk dəfə tərtib etdikləri xəritə hansıdır ?

- ☒ landşaft
- ☐ torpaq
- ☐ fiziki
- ☐ geomorfoloji
- ☐ kartoqrafik

68 Zəngəzur-Dərələyəz silsiləsində qurşaq əmələ gətirməyən təbii landşaft kompleksi hansıdır ?

- ☐ alp çəmənlikləri
- ☐ yarımsəhra
- ☐ dağətəyi düzənlik
- ☒ dağ-meşə
- ☐ bozqır çəmənliklər

69 Naxçıvan dağlıq sahəsində landşaft qurşaqlarının yüksəklik və üfqi strukturu Böyük və Kiçik Qafqaz dağlarından hansı xüsusiyyətlərinə görə fərqlənir?

- ☐ burada yerləşən müxtəlif xassəli süxurlar vaxtaşın yuyulmaya və eroziyaya məruz qalır
- ☐ dağ-çəmən kompleksləri əvəzinə dağ kserofit komplekslər yerləşir
- ☒ burada dağ-meşə və dağ-çəmən qurşaqları zonallıq üzrə düzgün yerləşməmişdir
- ☐ yarımsəhra komplekslərindən sonra, birbaşa dağ-çəmən kompleksləri formalaşır
- ☐ dağətəyi zonaya yüksək dağlıqdan fərqli olaraq daha çox yağıntı düşür

70 Hava kütlələrinin dörd əsas tipləri hansıdır? 1. subtropik 4. subnival 7. ekvatorial 2. tropik 5. arktik 8. subantarktik 3.nival 6. ilayim 9. subekvatorial

- ☐ 5,6,8,9
- ☐ 3,4,6,9
- ☐ 1,2,5,8
- ☐ 2,4,6,8
- ☒ 2,5,6,7

71 Azonal landşaftların müşahidə olunduğu ərazi hansıdır?

- ☐ Bazardüzü
- ☐ Kiçik Qafqaz
- ☒ Talış dağları
- ☐ Dərələyəz
- ☐ Şahdağ

72 İntrazonal landşaftlar hansılardır?

- ☐ Suayırıcı silsilə, Pirqulu meşələri.
- ☐ Talış dağları, Lənkəran ovalığı
- ☐ Qobustan çölləri, Qarabağ düzü
- ☐ Şollar düzü, Naxçıvanın orta dağları
- ☒ Kürboyu meşələr, Yalama meşələri

73 Yeraltı suların təsiri ilə ifrat rütubətlənmə nəticəsində yaranan landşaftlar necə adlanır ?

- ☐ evriqial
- ☐ edafotop
- ☐ destrukтив
- ☒ hidromorf
- ☐ avtomorf

74 Kür-Araz ovalığı landşaftlarında hansı kimyəvi maddənin istifadəsi kritik vəziyyətə səbəb olmuşdur ?

- ☐ sialit və kaliumun
- ☐ mineral gübrələrin
- ☐ azot və fosforun
- ☐ qələvilərin
- ☒ pestisidlərin

75 Hansı landşaftlarda 10 il ərzində neft və lay suları ilə çirklənmiş geosistemlər öz-özünə təmizlənmə bilər ?

- ☐ tropik meşələrdə
- ☐ ekvatorial qurşaqlarda
- ☐ miqayim qurşaqlarda
- ☐ subqutb və qutblərdə
- ☒ quru subtropiklərdə

76 Heyvandarlıq və dəmşə əkinçiliyi ən çox ərazilərin hansı qurşaqlarında inkişaf etdirilir ?

- ☐ dağətəyi düzənliklərdə
- ☒ orta və yüksək dağlıqda
- ☐ nival qurşaqlarda
- ☐ alçaq dağlıqda
- ☐ dik və maili yamaclarda

77 Samur-Dəvəçi, Lənkəran və Kür-Araz ovalıqlarında qrunut və yeraltı suların səthə çıxdığı alçaq sahələrdə hansı landşaft tipləri inkişaf etmişdir ?

- ☐ terraslaşmış alçaqdağlıq landşaftları
- ☐ yarımsəhra və quru-çöl
- ☒ çəmən, çəmən-bataqlıq landşaftları
- ☐ meşə-çəmən və meşə kolluqlar
- ☐ abraziyon-akkumlyativ tipi landşaftlar

78 Şumlanma zamanı landşaftın əsas hansı indikatorları dəyişikliyə uğrayır ?

- ☐ hidroqrafik şəbəkə
- ☐ landşaft növ və yarımnövləri

- ☐ torpaq və onun tipləri
- ☐ iqlim ünsürləri
- ☒ bitki örtüyü və heyvanat aləmi

79 Dünyada kənd təsərrüfatı məhsullarının neçə faizi suvarılan əkinçilik rayonlarının payına düşür?

- ☐ 70%-dən çox
- ☒ 50 %-dən çoxu
- ☐ 60%
- ☐ 35%-dən az
- ☐ 47%-dən az

80 ən əlverişli dəmyə əkinçilik üçün yararlı olan torpaqlar hansı ərazilərə uyğun gəlir?

- ☐ səhralara
- ☒ meşə sahələrinə
- ☐ buzlaqlara
- ☐ quru çöllərə
- ☐ yarımsəhralara

81 Pestisidlərin miqdarına görə ən kritik ekoloji vəziyyət hansı rayonlarda müşahidə olunur?

- ☒ Kür-Araz ovalığı
- ☐ Kiçik Qafqaz
- ☐ Böyük Qafqaz
- ☐ Talış dağları
- ☐ Naxçıvan MR

82 Azərbaycan ərazisində Böyük Qafqazın orta və yüksək dağlıq hissəsində əsasən hansı kənd təsərrüfatı sahələri inkişaf etmişdir?

- ☒ heyvandarlıq və dəmyə əkinçiliyi
- ☐ bostançılıq təsərrüfatı
- ☐ bağçılıq və suvarma əkinçiliyi
- ☐ köçürmə otlaq maldarlığı
- ☐ intensiv suvarma əkinçiliyi

83 Quru subtropik ərazilərdə neft və lay sualrı ilə çirklənmiş geosistemlərdə öz-özünə təmizlənmənin müddəti təxminən nə qədərdir?

- ☐ 5 il
- ☐ 2 il
- ☐ 3 il
- ☒ 10 il
- ☐ 12 il

84 Ayrı-ayrı landşaft zonası daxilində inkişaf edən hidromorf landşaftlar, nə üçün həmin zonanın iqlim-ekoloji şəraitindən asılı deyil?

- ☐ dağlıq ərazilərin üstünlüyünə görə
- ☐ yamaclarda baş verən eroziya-denudasyon proseslərə görə
- ☒ əsasən yeraltı, göl və çay sularının səthə yaxınlığına görə
- ☐ arid-denudasyon proseslərin intensivliyinə görə
- ☐ düzən ərazilərin üstünlüyünə görə

85 Hidromorf landşaftlar necə yaranır?

- ☐ otlaq-çöl landşaftları sahəsində
- ☐ hündür dağlıq ərazilərin dik yamaclarında
- ☐ şoranlıqların geniş yayıldığı ərazilərdə
- ☐ dağ-meşə landşaftlarının yayıldığı sahələrdə
- ☒ yeraltı suların təsiri ilə ifrat rütubətlənmə nəticəsində

86 Dünyada əhalinin artım səviyyəsini nəzərə alaraq, əkin sahələrinin genişləndirilməsi hansı ekoloji problemlərə gətirib çıxarır?

- ☐ okeanların süni şəkildə qurudulmasına

- ☒ tropik meşələrin sürətlə qurulmasına
- ☐ mrriqasiya landşaftlarının genişlənməsinə
- ☐ eroziya və denidasiya proseslərinin artmasına
- ☐ sürüşmə hallarının intensivləşməsinə

87 Düzənlikdən fərqli olaraq, dağlıq ərazilərdə ən çox əkilən kənd təsərrüfatı bitkiləri hansılardır?

- ☐ qarğıdalı və çəltik
- ☐ pambıq və taxıl
- ☐ bostan bitkiləri
- ☐ çəltik və günəbaxan
- ☒ arpa və kartof

88 Dəmyə əkinçiliyinin ən çox yayıldığı qurşaqlar hansılardır?

- ☐ Yalnız mülayim qurşaq
- ☒ subtropik və mülayim qurşaqların sərhəddi boyu
- ☐ tropik səhrələr boyunca
- ☐ subarktik və mülayim qurşaqların sərhəddi boyu
- ☐ subekvatorial qurşağın bütün sahələrində

89 Abşeron yarımadasının landşaft komplekslərinin neçə hektarı neftlə çirklənmişdir?

- ☒ 22 min ha
- ☐ 28,8 min ha
- ☐ 35 min ha
- ☐ 30 min ha
- ☐ 17 min ha

90 Qarayazı-Ağstafa yasaqlığındakı tuqay meşələrində üstünlük təşkil edən ağac növüdür:

- ☒ palıd
- ☐ küknar
- ☐ Qaraçöhrə
- ☐ ardıc
- ☐ Eldar şamı

91 Hansı qurşaq daxilində suvarılan rayonlarda məhsuldarlıq dəmyə əkinçilik rayonlarına nisbətən çox yüksəkdir?

- ☐ subekvatorial
- ☐ tropik
- ☐ ekvatorial
- ☒ mülayim
- ☐ subtropik

92 əsaslı kapital qoyuluşu sərf etməklə əkin ərazilərinin sahəsini neçə dəfə artırmaq olar?

- ☒ 3,6 dəfə
- ☐ 2 dəfə
- ☐ 1,7 dəfə
- ☐ 5 dəfə
- ☐ 6,5 dəfə

93 Kənd təsərrüfatına kəskin ziyan vuran gəmiricilərin artmasına səbəb nədir?

- ☐ suvarma əkinçiliyinin inkişafı
- ☒ geniş sahələrin şumlanması
- ☐ meşələrin qırılması
- ☐ yamac eroziyalarının çoxalması
- ☐ yeraltı suların səviyyəsinin qalxması

94 Qarayazı-Ağstafa yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☒ təbii tuqay landşaftını qorumaq
- ☐ Heyvanları qorumaq
- ☐ ot bitkilərini qorumaq

- ☐ torpaq örtüyünü qorumaq

95 Hidroloji abidələr nədir ?

- ☐ Buludluluq, rütubətlik, şəh
☐ Okean hövzələri
☒ Şəlalələr , bulaqlar , bataqlıqlar
☐ Çaylar
☐ Qar xətti

96 Landşaft abidələrinə nələr aid edilir ?

- ☐ abidələrə aid edilmir
☐ landşaft formaları
☒ ərazilərin landşaft kompleksləri
☐ ərazilərin landşaft formaları
☐ dağ-düzən landşaftları

97 Yeraltı suların səthə yaxınlığı landşaft komplekslərində nə kimi mənfi nəticə yaradır ?

- ☐ səhralaşma
☐ eroziya
☐ aşınma
☒ şorlaşma
☐ deqradasiya

98 Azərbaycanda mövcud olan Alüminium zavodu hansı iqtisadi rayon ərazisi landşaftlarının çirklənməsinə səbəb olur ?

- ☐ Naxçıvan
☐ Kür-Araz
☐ Şəki-Zaqatala
☒ Gəncə-Qazax
☐ Lənkəran-Astara

99 Təhlükəli təbii obyektlər yaxınlığında salınan yaşayış məntəqələri əsasən hansı regionlardadır?

- ☐ Samur-Dəvəçi ovalığı, Kiçik Qafqazın şimalı və cənub-şərqi
☐ Kiçik Qafqazın cənubu, Kür-Araz ovalığı, Talış dağları
☐ Böyük Qafqazın cənubu, Talış dağları, Naxçıvan MR
☒ Abşeron yarımadası, Böyük-Qafqazın cənubu və cənub-şərqi
☐ Qarabağ maili düzənliyi, Talış dağları, Abşeron yarımadası

100 Bərk tullantı maddələri, o çümlədən xammal faydalı qazıntılar vasitəsi ilə çirklənən regionlar hansılardır?

- ☐ Naxçıvanın yüksəkdağlığı və Samur-Dəvəçi ovalığı
☐ Böyük Qafqazın şimal-şərqi və Abşeron yarımadası
☒ Kiçik Qafqazın şimal-şərqi və Abşeron yarımadası
☐ Talış dağları və Naxçıvanın ortadağlığı
☐ Böyük Qafqazın cənubu və Kür-Araz ovalığı

101 Azərbaycan Respublikası ərazisində Abşeron yarımadasından başqa, təbii landşaft sahələrinin neftlə çirklənməsi hansı rayonlarda da müşahidə edilir?

- ☐ Naftalan, Daşkəsən, Kəlbəcər , Laçın
☐ Lənkəran, Astara, Yardımlı, Bəhramtəpə
☐ Ordubad, Şərur, Şahbuz, Babək
☒ Şirvan, Neftçala, Siyəzən, Kürdəmir
☐ Zəngilan, Şabran, Xızı, Siyəzən

102 Xəzər dənizi hövzəsinə daxil olan sənaye və məişət tullantıları ən çox hansı çayların vasitəsilə gətirilir?

- ☐ cənub qərb çayları-Kür, Lənkəran, Astara çayı
☐ şimal çayları-Ural, Emba çayları
☒ şimal-qərb çayları-Volqa, Terek, Sulak çayı
☐ cənub çayları-Atrek, Səfidrud, Qorqan çayı
☐ qərb çayları-Samur. Qudyalçay, Qusarçay

103 Ümumiyyətlə Xəzər dənizinin hövzəsində hal-hazırda nə qədər sənaye şəhəri formalaşmışdır?

- ☒ 200-dən çox
- ☐ 75-dən çox
- ☐ 50-dən çox
- ☐ 100-dən çox
- ☐ 150-yə yaxın

104 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Abşeron yarımadası ərazisindən keçdiyi sahələr ekoloji cəhətdən necə qiymətləndirilir?

- ☐ Təməmilə bütün torpaqlarının rekultivasiya olunduğu ərazi kimi
- ☐ kənd təsərrüfatına yararlı ərazilən kimi
- ☐ 90 % ərazinin neft tullantıları ilə çirklənməsi
- ☒ torpaq-meliorativ səhətdən mürəkkəb və çətin obyekt kimi
- ☐ Heyvandarlıq təsərrüfatının inkişaf etdirildiyi ərazi kimi

105 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Abşeron rayonundan keçən hissəsinin landşaftları əsasən hansı tiplərə aiddir ?

- ☒ boz-qonur torpaqların üstünlük təşkil etdiyi quru çöl və yarımsəhra landşaft tipi
- ☐ əsasən boz-qonur torpaqlar formalaşan səhra tipi
- ☐ orta dərəcəli parçalanmış ön dağlaq landşaft tipi
- ☐ çox hissədə xəzər sahili rütubətli iqlim tipi
- ☐ xüsusilə şoranlaşmış quru subtropik landşaft yarım tipi

106 Morfogenetik xüsusiyyətlərinə görə hidromorf landşaftlar hansı komplekslər kimi xarakterizə edilir?

- ☒ intrazonal
- ☐ kserofit
- ☐ subakval
- ☐ superakval
- ☐ elyuvial

107 Antropogen landşaftları təsvir etmək üçün hansı tiplər götürülür? 1. rekreasiya landşaftı 4.seyrək meşələr 7.otlaq landşaftı 2. buzlaq landşaftı 5.səhrələr 8.aqroirriqasiya landşaftı 3.şəhər landşaftı 6.dağ-mədən landşaftı 9.palçıq vulkanları

- ☐ 2,4,5,6,9
- ☒ 1,3,6,7,8
- ☐ 3,4,5,7,8
- ☐ 5,6,7,8,9
- ☐ 1,3,4,8,9

108 Abşeron yarımadası ərazisində massivlərin bəziləri çox təhlükəli təbii obyektlər yaxınlığında salınır.Bu obyektlər hansılardır?

- ☐ Quraq-arid zonalarda-Qobustan kəndi
- ☐ Sənaye müəsisəsi yaxınlığında-Sanqaçal və Qaradağ
- ☒ Palçıq vulkanlarının ətəklərində-Keyrəki və Zigilpiri
- ☐ Sürüsmə zonalarında-Zig və sahil qəsəbələrində
- ☐ Dəniz sahilində-Mərdəkan və Nardaran

109 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Azərbaycan ərazisində başladığı və Gürcüstan Respublikası sərhəddində bitdiyi məntəqələ hansılardır ?

- ☐ Bakı limanı-Balakən rayonu
- ☐ Bayıl qəsəbəsi-Zagatala rayonu
- ☒ Səngəçal terminalı-Ağstafa rayonu
- ☐ Ələt qəsəbəsi-Qazax rayonu
- ☐ Qarabağ rayonu-Qax rayonu

110 ən tez dəyişikliyə uğrayan landşaft vahidləri hansılardır ?

- ☐ kserofit və hidromorf
- ☒ mərz və fasiya
- ☐ nival və subnival
- ☐ tropik və subtropik qurşaq

☐ orta və yüksək dağlıq

111 Azərbaycanın dağlıq ərazilərinin təsərrüfat cəhətdən ən çox mənimsənilən hissəsi haradadır?

- ☐ Böyük Qafqazın cənubu və yüksək dağlığı
☐ Talış dağlarının orta dağlığı və dağətəyi əraziləri
☐ Kürboyu düzənliklər və Ləngəbiz tirəsi
☒ Böyük Qafqazın şimal-şərqi, dağətəyi və alçaq dağlığı
☐ Kiçik Qafqazın orta və yüksək dağlığı

112 Abşeron yarımadasının hansı sahələrində radiasiya fonu çoxdur və radiasiyanın normadan yüksək olmasına əsas səbəb nədir?

- ☐ Çiçək, Albalı, Nardaran, Zirə-kənd təsərrüfatı
☒ Sabunçu, Ramana, Balaxanı, Qala-neft mədənləri
☐ Suraxanı, Mərdəkan, Binəqədi-tikinti materialları
☐ Bibiheybət, Bilgəh, Sənqaçal-yodlu-bromlu sular
☐ Qarabağ, Qobustan, Sahil-Qarabağ sement zavodu

113 Təbii landşaftlara çirkləndirici təsir göstərən və texnoloji avadanlıqlar tullantının zərərlik dərəcəsinə görə neçə qrupa bölünürlər?

- ☒ dörd
☐ iki
☐ beş
☐ üç
☐ altı

114 Nəqliyyat vasitələrindən təbiətə atılan və ən çox sinir-əsəb, qan-damar və əqli çatmamazlıqlar kimi xəstəliklərin yaranmasına şərait yaradan kimyəvi maddələr hansılardır?

- ☐ hidrogen xlorid, metallik nikel, sulfat turşusu
☐ helium qazı, dəmir oksidləri və natrium-xlor
☒ dəm qazı, azot oksidləri, qurğuşun qazı
☐ maqnezium, hidrogen-sülfid, karbon qazı
☐ karbon oksidləri, benzol, təsirsiz qazlar

115 Yer kürəsində təxminən nə qədər ərazi süni şəkildə qurudulmuşdur?

- ☐ 7 mln. km²
☐ 4,8 mln.km²
☒ 8 mln.km²
☐ 3500 min km²
☐ 6 mln.km²

116 Böyük şəhərlərin havasının zərərli maddələrlə yüksək cirkənmə hallarının 80 %-ə yaxın göstəricisi ilin hansı ayları arasında baş verir?

- ☐ fevral-may
☐ avqust-noyabr
☐ yanvar-aprel
☒ aprel-oktyabr
☐ dekabr-mart

117 Yüklənmə xüsusiyyətlərinə görə antropogen landşaft tipləri hansılardır ? 1. dəyişilməmiş 3.sıx meşələr 5. pozulmuş 2.zəif dəyişilmiş 4.düzənliklər 6. çox dəyişilmiş

- ☒ 2,5,6
☐ 3,4,5
☐ 2,4,5
☐ 1,3,6
☐ 1,4,6

118 Təsərrüfatda istifadə xarakterinə və dəyişilmə istiqamətinə görə landşaftlar hansı tiplərə bölünür?

- ☐ batial və abissal
☒ antropogen və mədəni

- ☐ geosfera və ekosistem
- ☐ mərz və fasiya
- ☐ akval və subakval

119 Yer üzündə təxminən nə qədər sahə suvarılır?

- ☐ 4,5 mln.km²
- ☐ 3 mln km²
- ☐ 1,7 mln. km²
- ☒ 2,5 mln.km²
- ☐ 5 mln.km²

120 Landşaftların neftlə çirklənməsi və ekoloji tarazlığın pozulması prosesi necə adlanır ?

- ☐ radioaktiv çirklənmə
- ☐ kimyəvi çirklənmə
- ☐ antropogen çirklənmə
- ☒ texnogen çirklənmə
- ☐ biogen çirklənmə

121 Antropogen təsirlərə məruz qalmayan təbii landşaft kompleksi hansıdır ?

- ☐ düzənlik
- ☐ yüksək dağlıq
- ☐ orta dağlıq
- ☒ subnival-nival
- ☐ subalp-alp

122 Sənaye tullantılarının tənzimlənməsi üçün hansı qaydalar tətbiq olunur?

- ☐ heç biri tətbiq görülmür
- ☐ yerli müşahidə
- ☐ istehsalat azaldılır
- ☐ zavodlar bağlanır
- ☒ dövlət standartları

123 Son 20 ildə ən çox antropogen təsirə məruz qalan meşə sahəsi hansıdır ?

- ☐ heç biri
- ☐ Hirkan meşəsi
- ☒ Sultanbud meşəsi
- ☐ Pirqulu meşəsi
- ☐ Tuqay meşəsi

124 Gəncə-Qazax iqtisadi rayonu ərazisinin landşaftlarının çirklənməsinə səbəb olan sənaye müəssisəsi:

- ☐ Fermer təsərrüfatı
- ☐ Elektron avadanlıqlar zavodu
- ☒ Aliminium zavodu
- ☐ Maşınqayırma zavodu
- ☐ Pambıqtəmizləmə zavodu

125 Hal-hazırda Azərbaycanın ümumi meşə ehtiyatının 49%-i hansı regionun payına düşür?

- ☐ Zəncəzur
- ☒ Cənub-Şərqi Qafqaz
- ☐ Böyük Qafqazın cənubu
- ☐ Kiçik Qafqaz
- ☐ Talış dağları

126 Neolit dövründə əkinçiliyin və heyvandarlığın başladığı vaxtda Azərbaycan ərazisinin neçə faizi meşə ilə örtülü olmuşdur?

- ☐ 9%-i
- ☒ 60%-i
- ☐ 20%-i
- ☐ 11%-i

☐ 30%

127 Respublikanın arid düzənliklərində ayrı-ayrı landşaft tiplərinin antropogenləşməsi neçə % təşkil edir?

- ☒ 56%
☐ 48%
☐ 70%
☐ 43%
☐ 67%

128 Mərkəzi Asiya ərazisində əvvəllər olmamış, yalnız yeni tektonik hərəkətlər nəticəsində yaranan landşaft tipləri hansılardır? 1. dağ-meşə 4. dağ-çəmən 2. nivab buzlaq 5. tayqa-meşə 3. səhralar 6. dağ-çölləri

- ☐ 3, 5
☐ 1, 4
☒ 3, 6
☐ 2, 5
☐ 2, 6

129 Azərbaycanın qüvvətli və ya zəif tektonik qalxmaya məruz qalan bütün rayonlarında xüsusi ilə dağlıq rayonlarında hansı təbii elementlər formalaşır? 1. yamaclar genişlənir 5. landşaft növlərinin sahəsi artır 2. meşə sahəsi artır 6. səhralar genişlənir 3. sürüşmələr çoxalır 7. eroziya prosesləri güclənir 4. çay dərələri dərinləşir 8. buzlaqlar əriyir

- ☐ 5, 7, 8
☒ 1, 4, 5
☐ 2, 3, 4
☐ 4, 6, 8
☐ 4, 6, 8

130 Neogen və antropogen dövrlərində qüvvətli tektonik hərəkətlər hansı ərazilərin kənarlarını qaldıraraq, onun kənarlarında oroqrafik sərhəd əmələ gətirmişdir?

- ☐ Cənubi Amerikanın şərq
☐ Cənubi Qafqaz ərazisi
☐ Ərəbistan yarımadası
☐ Hind-Çin yarımadası
☒ Mərkəzi Asiya ərazisi

131 Xrom elementinin çatışmaması insan orqanizmində hansı xəstəliklərin yaranmasına səbəb olur?

- ☒ qan və ürək-damar xəstəliklərinə
☐ sümük və diş xəstəliklərinə
☐ yoluxucu xəstəliklərə
☐ qan azlığı və böyrək çatmamazlığı
☐ qalxanvari vəzin xəstəliklərinə

132 Təbii landşafların təbii-ekoloji şəraitinin dəyişdirilməsi prosesində iynəyarpaqlı meşələr hansı məqsədlər üçün qırılmışdır?

- ☐ otlaq sahələri və fermer təssərrüfatının inkişafı
☐ humuslu qara torpaqların istifadəsi
☐ əkin sahələrinin genişləndirilməsi
☒ sellüloz-kağız və sünili liflərin istehsalı
☐ yolların çəkilməsi və qəsəbələrin salınması

133 Hiss olunmayan və sürəti 1 mm/ilə bərabər olan qalxmaya bir dövr ərzində təxminən nə qədər olar?

- ☐ 500 m
☐ 6000 m
☒ 800-1000 m
☐ 1500-1700 m
☐ 2000-2500 m

134 Yeni tektonik hərəkətlərin rolu böyükdür?

- ☐ əkin sahələrinin şorlaşmasında
☒ landşaft əyalətlərinin ayrılmasında

- ☐ meşə zolağının yaranmasında
- ☐ geosistemin yaranmasında
- ☐ coğrafi mühitin formalaşmasında

135 Yeni landşaft tiplərinin əmələ gəlməsi və vaxtaşırı bir- birini əvəz etməsi prosessini yaradan səbəblər hansılardır?

- ☐ sferaların bir-biri ilə əlaqəsi.
- ☐ coğrafi mühitin dəyişməsi
- ☐ iqlim dəyişmələri
- ☐ kontinental iqlim
- ☒ yeni tektonik hərəkətlər

136 Kür çayının geniş subasarında su altında qalmış münbit torpaqların təsərrüfat dövriyyəsidən çıxarılmasına səbəb nədir?

- ☒ su anbarları
- ☐ su kanalları
- ☐ su kəmərləri
- ☐ bataqlıqlar
- ☐ kollektorlar

137 Hər il orta hesabla 2-3 mm sürətlə qalxan dağlıq ərazilərin hündürlük balansını qoruyan təbii proses hansıdır?

- ☒ denudasiya
- ☐ deplyasiya
- ☐ ekzerasiya
- ☐ abraziya
- ☐ differensiasiya

138 Müasir tektonik hərəkətlərin differensial qalxma sürəti ən çox hansı ərazilərdə müşahidə edilir?

- ☐ Kür-Araz ovalığında
- ☒ Böyük Qafqazın yüksəkdağlığında
- ☐ Kiçik Qafqazın orta dağlığında
- ☐ Qabırnı-Acenohur qırıqlıq zonasında
- ☐ Mil-Qarabağ maili düzənliyində

139 Yeni tektonik hərəkətlərin sürəti ən çox hansı ərazilərdə müşahidə edilir?

- ☐ düzən meşələrində
- ☐ orta dağlıqda
- ☐ düzənlikdə
- ☐ dəniz sahilində
- ☒ yüksəkdağlıqda

140 Azərbaycan ərazisi meşələrinin sahəsinin kəskin azalma səbəbləri nədir?

- ☐ quraqlıq
- ☒ antropogen təsir
- ☐ iqlim şəraiti
- ☐ müharibə şəraiti
- ☐ yağıntıların çoxluğu

141 İrriqasiya landşaftları hansılardır?

- ☐ meşə sahəsi salınan
- ☐ duzlardan təmizlənən
- ☒ suvarılan
- ☐ bərpa olunan
- ☐ əkinçiliyə yararlı

142 Üzüm, taxıl, pambıq və nar hansı landşaft torpaqlarında yetişdirilir ?

- ☐ dağətəyində
- ☐ dağ meşələrdə
- ☐ subalp çəmənliklərində
- ☐ bataqlıq-lanunlarda
- ☒ yarımsəhralarda

143 Boz, boz-qonur və açıq şabalıdı torpaqdan hansı landşaft komplekslərində yayılmışdır ?

- ☐ alçaqdağlıqda və quru çöllərdə
- ☐ ortadağlıq və meşələrdə
- ☒ yarımsəhra düzənliklər və dağətəyində
- ☐ yüksək dağlıqda və bozqırlarda
- ☐ yüksək düzənliklərdə və nivalda

144 Naxçıvan MK-da göstərilən hipsometrik həddən 800-100 m qalxan landşaft kompleksi hansıdır ?

- ☐ dağ çəmən
- ☐ dağ meşə
- ☐ quru çöl
- ☐ kserofit çəmən
- ☒ yarımsəhra

145 Lənkəran ovalığında yarımsəhra landşaftları əvəzinə hansı landşaftlar əmələ gəlmişdir ?

- ☒ meşə
- ☐ quru çöl
- ☐ dağ-çəmən
- ☐ dağ-bozqır
- ☐ kserofit

146 Sel, daşqın və sürüşmə hadisələrinin ən çox təsir göstərdiyi dağlıq landşaftları hansı regionun payına düşür?

- ☐ Talış dağları
- ☐ Dərələyəz silsiləsi
- ☐ Kiçik Qafqaz
- ☒ Böyük Qafqaz
- ☐ Zəngəzur silsiləsi

147 ən çox külək eroziyasına məruz qalan landşaftlar hansı rayon daxilindədir?

- ☒ Qobustan
- ☐ Samur-Dəvəçi
- ☐ Lənkəran
- ☐ Pirqulu
- ☐ Kiçik Qafqaz

148 Kür-Araz ovalığı landşaft komplekslərinin şorlaşmasına səbəb nədir?

- ☐ çökəklik olması
- ☐ torpaqda duzların miqdarının çoxluğu
- ☐ quraq iqlim şəraiti
- ☐ yüksək temperatur
- ☒ yeraltı sualrın səthə yaxınlığı

149 Subnival-nival landşaft kompleksi Azərbaycanın hansı ərazilərində mövcuddur?

- ☒ Böyük Qafqaz, Kiçik Qafqaz, Zəngəzur
- ☐ Böyük Qafqaz, Kiçik Qafqaz, Talış dağları
- ☐ Zəngəzur, Böyük Qafqaz, Gömürgöy
- ☐ Talış dağları, Şahdağ, Ləngəbiz
- ☐ Kiçik Qafqaz, Murovdağ, Dərələyəz

150 Yaydan 1-2 ay və yazdan bir neçə həftə əvvəl baş verəcək təbii hadisələri hansı metod vasitəsi ilə proqnozlaşdırmaq mümkündür?

- ☐ ekstrapolyasiya metodu
- ☐ zaman analoquyası metodu
- ☒ fenoloji indikasiya metodu
- ☐ coğrafi sistemlər metodu
- ☐ coğrafi analoquya metodu

151 Landşaft proqnozlaşdırmasının ən vacib sahələrindən hansı, bu proses zamanı mütləq nəzərə alınmalıdır?

- ☐ təbii ərazi komplekslərinin yerləşməsi
- ☐ landşaftların hündürlük strukturu
- ☐ landşaftların dinamik dəyişikləri
- ☒ ərazi komplekslərinin qonşuluq əlaqəsi
- ☐ landşaftların üfüqi zonallığı

152 Landşaftın təbii yolla və antropogen amillərin təsiri ilə inkişafının istiqamətini və gələcək vəziyyətini müəyyən edən proses hansıdır?

- ☐ landşaftın təkmilləşdirilməsi
- ☒ landşaft proqnozu
- ☐ landşaft genezisi
- ☐ landşaftın təkamüllü
- ☐ landşaftın dinamikası

153 Landşaft proqnozlaşması prosesində əsas istifadə edilən mənbə:

- ☐ müasir ədəbiyyatlar
- ☐ yazılı məlumatlar
- ☐ statistik rəqəmlər
- ☒ landşaft xəritələri
- ☐ çöl tədqiqatları

154 Landşaft proqnozlaşdırmasını hansı müddətdə vermək mümkündür?

- ☐ 10- 15 ilədək
- ☒ 1 ildən -1000 ilədək
- ☐ yalnız 3 - 5illik
- ☐ bir neçə 100 il
- ☐ 10- 15 ilədək

155 Q.N. Vısotskinin yaradıcısı olduğu coğrafi anlayışlar hansılardır ?

- ☒ zonallıq və intrazonallıq
- ☐ proqnozlaşdırma
- ☐ təkrarlanma və ritmika
- ☐ dinamika və təkamül
- ☐ mərz və fasiya

156 Təbii və mədəni landşaftları ayıran alim kim olmuşdur ?

- ☐ Q.N.Visotskiy
- ☐ V.V. Dokuçayev
- ☒ L.S.Berq
- ☐ Q.F.Morozov
- ☐ N.A.Seversov

157 Proqnozlaşdırma nədir ?

- ☐ landşaftın təkamülü ilə bağlıdır
- ☒ inkişafı qabaqcadan aydınlaşdırma
- ☐ müasir dinamikanın təhlili
- ☐ yalnız iqlimlə bağlıdır
- ☐ landşaftın genizisini təyin edir

158 ən aktual olan orta və uzun müddətli xüsusi proqnozlar hansı amillərin tam nəzərə alınması ilə səciyyələnir?

- ☐ dağların sədd effekti və üfüqi zonallıq
- ☐ antropogen, vulkonogen və differensiasiya
- ☐ vulkanik proseslər, landşaft dinamikası
- ☒ təbii, sosial-iqtisadi və texnogen
- ☐ yalnız iqlim və yeni tektonik proseslər

159 Aşağıdakılardan hansı A.Q.İsaçenkonun verdiyi proqnozlaşma metodudur?

- ☒ ekstrapolyasiya metodu
- ☐ texnoloji metod

- ☐ litoloji metod
- ☐ induksiya metodu
- ☐ hidrotexniki metod

160 Uzun müddətli proqnozlar hansı prinsiplərə əsaslanmalıdır?

- ☐ fəsilərin dəyişməsinə
- ☐ struktur-dinamik şərvə
- ☐ funksional modelə
- ☒ tarixi inkişafa
- ☐ texnoloji amillərə

161 Azərbaycanın ayrı-ayrı dağlıq vilayətlərində iqlim-ekoloji şəraitin dəyişməsi ilə əlaqədar dağətəyindən yüksək-dağlığa qədər landşaft komplekslərini ardıcıl seçin?

- ☐ quru-çöl, subnival-nival, yarımsəhra, dağ-çəmən
- ☐ səhra, rütubətli meşələr, alp çəmənlikləri, subnival-nival
- ☐ səhra, rütubətli meşələr, alp çəmənlikləri, subnival-nival
- ☒ yarımsəhra-quru çöl, dağ-meşə, dağ-çəmən, nival-buzlaq
- ☐ dağ-çəmən, dənizsahili meşələr, səhra, nival-buzlaq

162 Landşaft daxili differensiasiyasının mühüm amillərindən olan ekspozisiya amili hansı iqlim xüsusiyyətlərinin formalaşmasına təsir göstərir?

- ☐ müxtəlif səmtli yamacların nisbi yüksəklik amplitudu 500- 1000 metr arasında dəyişir
- ☐ biotik komponentlərin tərkibində baş verən dəyişiklər
- ☐ yağıntıların orta illik miqdarı yamacların baxarlığından asılı olaraq dəyişir
- ☒ istilik və rütubət balans, şimal və cənub yamaclarda fərqli olur
- ☐ qaz və buzlaq örtüklərin qalınlığından asılı olaraq biokütlənin miqdarı dəyişir

163 Su səthini əhatə edən neft çirkləndiriciləri dənizin flora və faunasına nə kimi zərərli təsir göstərir ? 1. günəş şüalarını daha çox keçirir, suyun temperaturunu artırır 2. Dənizdə atmosfer arasında enerji, istilik, rütubət və qar mübadiləsini pozur 3.Neft ləkələri günəş şüasını buraxmur, oksigen mübadiləsinin qarşısını alır 4.Suyun tərkibindəki qaz mübadiləsini gücləndirir, bioloji məhsuldarlığı artırır. 5.dəniz quşlarının yemi azalır, balıqların sayı daha da çoxalır

- ☐ 1,5
- ☒ 2,3
- ☐ 2,4
- ☐ 4,5
- ☐ 1,3

164 Nəqliyyat sahələrinin inkişaf etdirilməsi zamanı təbii landşaftlara nə kimi zərərli təsirlər göstərilir? 1. Avtomobil yolları altında qalan məhsuldar torpaqlar 2. Dəmiryolu stansiyaları yaxınlığında antropogen mənşəli tullantılar 3. Landşaftların səhrələşməsi prosesləri güclənir 4. Avtomobil yolları kənarlarında ağacların quruması 5.Gəmi nəqliyyatı zamanı sahil landşaftlarının çirklənməsi 6. Gəmi nəqliyyatı zamanı sahil meşələrinin növ dəyişməsi

- ☒ 1, 2, 4
- ☐ 1, 2, 4
- ☐ 1, 3, 5
- ☐ 2, 4, 6
- ☐ 3, 5, 6

165 Neftlə çirklənmiş dəniz sularının transformasiyasını araşdırarkən, neft məhsullarının dəniz suyuna qarışması necə izah olunur?

- ☒ neft məhsulu dənizin səthində düşən kimi emulsiya prosesi nəticəsində dərin qatlara nüfuz edə bilər
- ☐ neftli məhsullar yalnız suyun səthində yığılıb qalır, buxarlanmanın qarşısını alır
- ☐ küləyin sürətindən və istiqamətindən asılı olaraq, çirkləndirici maddələr dəniz suyundan buxarlanır
- ☐ neftin su ilə qarışma sürəti yüksək olduğundan, çirkli maddələr dəniz suyunda tez həll olur
- ☐ əsas fenollardan ibarət çirkləndirici maddələr yalnız dəniz sularının dərin qatlarına çökür

166 Azərbaycan Respublikasında yeganə iqtisadi rayon hansıdır ki, burada yerüstü içməli su mənbəyi yoxdur?

- ☐ Aran rayonu
- ☐ Şəki-Zaqatala
- ☐ Gəncə-Qazax
- ☐ Quba-Xaçmaz

☒ Abşeron rayonu

167 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin keçdiyi əsas böyük təbii ərazi elementləri hansılardır?

- ☐ Qobustan alçaqdağlığı, Şirvan düzü, Qanix-Əyriçay vadisi
- ☐ Abşeron yarımadası, Şirvan düzü, Qarasu çökəkliyi
- ☒ Abşeron yarımadası, Kür-Araz ovalığı, Gəncə-Qazax maili düzənliyi
- ☐ Ələt tirəsi, Kür-Araz ovalığı, Asınohur-Ceyrançöl alçaqdağlığı
- ☐ Xəzərsahili düzənlik, Muğan düzü, Qarabağ maili düzənliyi

168 Abşeron yarımadası ərazisində massivlərin bəziləri çox təhlükəli təbii obyektlər yaxınlığında salınır. Bu obyektlər hansılardır?

- ☐ Quraq-arid zonalarda-Qobustan kəndi
- ☐ Sürüsmə zonalarında-Zığ və sahil qəsəbələrində
- ☐ Dəniz sahilində-Mərdəkan və Nardaran
- ☐ Sənaye müəssisəsi yaxınlığında-Sanqaçal və Qaradağ
- ☒ Palçıq vulkanlarının ətkələrində-Keyrəki və Zigilpiri

169 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Azərbaycan ərazisində keçdiyi rayonların iqlim-ekoloji xüsusiyyətləri, o cümlədən landşaftları necə dəyişir?

- ☐ başlanğıc məntəqədə yarımsəhra, son məntəqədə isə meşə-çöl landşaftları yayılıb
- ☐ əsasən dağətəyi və meşə-çəmən landşaftlarıdır
- ☐ başlanğıc məntəqədə quru-çöl, son məntəqədə isə rütubətli meşə-çəmən landşaft tipi
- ☐ boru kəmərinin keçdiyi bütün ərazilər dağ-meşə və dağ-çəmən landşaftlarıdır
- ☒ əsasən əhatə etdiyi ərazinin 90 %-i quru-çöl və yarımsəhra landşaftlarıdır

170 Landşafta əsaslı təsirlərdən hesab edilən metal əridilməsi hansı dövrü əhatə edirdi?

- ☐ e.ə. 10-12 min il əvvəl, paliolit dövrü
- ☒ e.ə. III-12 minilliklərdə, tunc dövrü
- ☐ e.ə. X-VIII minilliklərdə, mezolit dövrü
- ☐ e.ə. VIII-V minilliklərdə, neolit dövrü
- ☐ e.ə. 1 milyon il əvvəl, aşağı paleolit dövrü

171 Azərbaycan ərazisində təbii landşaftlara, ilk insanların təsiri əsasən hansı dövrdən və hansı kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişafından sonra başladı ?

- ☐ yuxarı daş dövrü, yıgıcılıqla məşqul olma
- ☐ dəmir dövründən, əkinçiliyin inkişafı
- ☐ tunc dövründən, ovçuluğun inkişafı
- ☒ mezolit dövründən, heyvandarlığın inkişafı
- ☐ dəmir dövründən, dəmir və tuncdan istifadə olunması

172 Hansı qoruqlar əsasən yarımsəhra landşaft sahəsində yerləşmişdir?

- ☒ Ağgöl, Qobustan, Şirvan
- ☐ Türyançay, Şahdağ, Sultanbud
- ☐ Eldar, Pirqulu, İsmayılı
- ☐ Zaqatala, Qobustan, Göygöl
- ☐ Qızılağac, Bəsirtçay, Hirkan

173 Nadir ağac növlərinin qorunduğu qoruqlar hansılardır?

- ☐ İlisu, İsmayılı, Göygöl
- ☐ Pirqulu, Qızılağac, Şirvan
- ☐ Qobustan, Altıağac, Qarayazı
- ☒ Bəsirtçay, Hirkan, Eldar qoruğu
- ☐ Türyançay, Göyçay, Ağgöl

174 Dağ-meşə landşaftının differensiasiyasına əsasən hansı amillər daha çox təsir göstərir?

- ☐ orta illik yağıntıların miqdarı və litoloji tərkib
- ☒ hipsometrik şərait və yamacların ekspozisiyası
- ☐ yamacların deqredasiyası və heyvandarlıq təsərrüfatı
- ☐ süxurların yerləşməsi və dəmyə əkinçiliyi

- ☐ antropogen amillər və rütubətlənmə şəraiti

175 Azərbaycan ərazisində yalnız tarixi-təsviri sənət qoruğu hansıdır?

- ☒ Qobustan
☐ Altıağac
☐ Şahdağ
☐ Göygöl
☐ Eldar şamı

176 Dağ-meşə qurşağı zonalarının tərkibinə, strukturuna, torpaq xüsusiyyətlərinə və rütubətlənmə rejiminə görə fərqlənməsinin əsas səbəbi nədir?

- ☒ relyef-iqlim amili
☐ antropogen amil
☐ litoloji və hidroloji amil
☐ tektonik amil
☐ geobotanik amil

177 Relikt bitki növləri əsasən hansı qoruq landşaflarında yayılmışdır?

- ☐ Qızılağac, Zaqatala, İlisu
☒ Hirkan, Eldar, Vəsitçay
☐ Göyöl, Ağgöl, Qobustan
☐ Altıağac, Qarayazı, Şirvan
☐ Göyçay, Türyançay, Hirkan

178 Təbii landşaftlarının qorunması məqsədilə yaradılan və əsas hissəsi dağ-meşə landşaftı olan qoruqlar hansılardır?

- ☐ Qarayazı, Altıağac, Göygöl
☐ Pirqulu, Qobustan, Bəsirtçay
☒ İsmayılı, Zaqatala, İlisu
☐ Qızılağac, Ağgöl, türyançay
☐ Göyçay, Şirvan, Hirkan

179 Azərbaycan ərazisində təbii landşaft kompleksləri ilə bərabər quşların mühafizə olunduğu qoruqlar hansılardır?

- ☒ Qızılağac, Ağgöl qoruğu
☐ Ağgöl, Hirkan qoruğu
☐ Eldar, Göygöl qoruğu
☐ Altıağac, Qızılağac qoruğu
☐ Bəsirtçay, Qarayazı qoruğu

180 Azərbaycan ərazisində yaşamış və təbii landşafta təsir göstərməyə başlamış ilk insanların yaşı təxminən nə qədərdir və onlar hansı dövrə aid edirlər?

- ☐ e.ə. VI – V minilliklər, neolit
☐ 40-50 min il, yuxarı paleolit
☒ 1 milyon il, aşağı paleolit
☐ e.ə. X – VIII minilliklər, mezolit
☐ e.ə. V – III minilliklər, eneolit

181 Kür-Araz ovalığının Xəzərsahili hissələrində hansı tip komplekslər formalaşmışdır ?

- ☐ yarımsəhra və quru çöl kompleksi
☐ ortadağlığın çəmən kompleksi
☒ bataqlı-laqun təbii kompleksi
☐ dəmyə əkinçiliyi kompleksi
☐ alp və subalp çəmənlikləri

182 Rütubətin və istiliyin optimal olmasına görə hansı ərazilərdə öz-özünü təmizləmə xüsusiyyəti sürətli gedir ?

- ☐ mülayim qurşaqda
☒ ekvatorial qurşaqda
☐ mərcan adalarında
☐ tropik səhralarda
☐ rütubətli subtropiklərdə

183 Atmosfer havasına və torpaq sahələrinə atılan tullantıların həcminə və xüsusi çəkisinə görə fərqlənən şəhərlər hansılardır?

- ☐ Gəncə, Şəki, Qusar, Xaçmaz, Ağdaş
- ☒ Bakı, Sumqayıt, Şirvan, Gəncə, Mingəçevir
- ☐ Mingəçevir, Yevlax, Zaqatala, Şabran
- ☐ Bakı, Naxçıvan, Daşkəsən, Ağcabədi
- ☐ Lənkəran, İmişli, Gədəbəy, Sumqayıt

184 Təsərrüfatın müxtəlif sahələrində pozulmuş təbii landşaftların bərpası üçün tətbiq edilən tədbirlər kompleksi necə adlanır?

- ☐ fitomeliorativ tədbirlər
- ☐ aqrotexniki tədbirlər
- ☐ akkumlyativ tədbirlər
- ☒ rekultativ tədbirlər
- ☐ meliorativ tədbirlər

185 Sənaye şəhərlərinin pozulmuş landşaftların torpaqlarının rekultivasiyası hansı mərhələlərlə aparılır?

- ☐ hidromeliorativ və texniki
- ☐ aqrotexniki və fiziki
- ☐ fitomeliorativ və kimyəvi
- ☒ texniki və bioloji
- ☐ gübrələmə və yumuşaltma

186 Respublika torpaqlarının ən çox alüminium oksidləri ilə çirklənmə prosesi hansı sənaye şəhəri ətrafında müşahidə olunur?

- ☐ Sumqayıt şəhəri
- ☐ Bakı şəhəri
- ☐ Naxçıvan şəhəri
- ☒ Gəncə şəhəri
- ☐ Mingəçevir şəhəri

187 Azərbaycan ərazisində ən çox kimyəvi gübrələrdən, pestisidlərdən və defoliantlardan hansı ərazilərdə istifadə edilir?

- ☐ Qarabağ maili düzənliyində
- ☒ Kür-Araz ovalığında
- ☐ Samur-Dəvəçi ovalığında
- ☐ Naxçıvan MR-da
- ☐ Lənkəran düzənliyində

188 Azərbaycan Respublikasında Abşeron yarımadasından başqa neftlə çirklənmiş rayonları hansılardır?

- ☐ Zəngilan, Şabran, Xızı, Siyəzən
- ☐ Lənkəran, Astara, Yardımlı, Bəhramtəpə
- ☒ Şirvan, Neftçala, Siyəzən, Muradxanlı
- ☐ Ordubad, Şərur, Şahbuz, Babək
- ☐ Naftalan, Daşkəsən, Kəlbəcər, Laçın

189 Neft və neft tullantıları ilə çirklənmiş torpaqların rekultivasiyası hansı üsullarla həyata keçirilir?

- ☐ aqrotexniki
- ☒ texniki və bioloji
- ☐ meliorativ və texniki
- ☐ kimyəvi və bioloji
- ☐ iriqasiya

190 Dağ-mədən işləri sahəsində yeni yaranmış formalar hansılardır?

- ☐ karyerlərdən çıxarılan materialların yayılması, müxtəlif tipli fasiyalar
- ☐ əkin sahələri, böyük fermer təsərrüfatları
- ☐ süni göl çuxurları, otarılma sahələri və yeni salınmış yollar
- ☒ karyerlər, şaxtalar, çökəkliklər, tikinti ilə əlaqədar planlaşma işləri
- ☐ sürüşmə və uçqun sahələri, çay yatağının istiqamətinin dəyişdirilməsi

191 Dağ-mədən işləri aparılan ərazilərdə hansı texnogen relyef formaları yaranır?

- ☐ qədim süxur qatları və torpaq təəcikləri
- ☐ meliorativ formalar və tikinti qalıqları
- ☒ yeni yaranmış formalar və akkumulyativ formalar
- ☐ metal qırıntıları və aşınm materialları
- ☐ denidasyon fmalər və karyer çuxurları

192 Çirklənmiş torpaqlarda rekultivasiya işləri aparılan zaman ilk görülən tədbirlər hansılardır?

- ☐ neftlə çirklənmiş sahələrə başqa ərazilərdən gətirilmiş torpağın tökülməsi
- ☒ ərazinin metal qurğu və tullantılardan təmizlənməsi
- ☐ əraziyə ağac və kol bitkilərinin əkilməsi
- ☐ əraziyə kimyəvi və mineral gübrələrin verilməsi
- ☐ torpağın üst qatının təzyiqli su vasitəsi ilə yuyulması

193 Bioloji rekultivasiyada ilkin mərhələ olaraq hansı tədbirlər görülür?

- ☐ dənli bitkilər əkinməlidir
- ☐ sahələr suvarılmalıdır
- ☐ tullantı qalıqlarından təmizlənməlidir
- ☒ mineral və yerli gübrələr verilməlidir
- ☐ morfoloji diaqnostika edilməlidir

194 Abşeron torpaqların çirklənməsində neft məhsulları ilə yanaşı hansı tullantılar iştirak edir?

- ☐ məişət və bərk tullantılar vasitəsi ilə
- ☒ metallurgiya, elektrotexnika və başqa sənaye tullantıları
- ☐ kənd təsərrüfatı məhsullarının tullantıları
- ☐ fermer (heyvandarlıq) təsərrüfatının tullantıları
- ☐ kimyəvi və mineral gübrələrin vasitəsi ilə

195 Hal-hazırda neft məhsulları ilə çirklənmiş torpaqlarında rekultivasiya aparılmış ərazilər hansılardır?

- ☐ Naftalan, Zəyəm, Mehmana
- ☐ Siyəzən, Şabran, Xızı
- ☒ Bülbülə, Ramana, Qaradağ
- ☐ Mərdəkan, Zirə, Pirəküşkül
- ☐ İmişli, Muradxanlı, Carlı

196 Ümumiyyətlə respublika ərazisində nə qədər ərazi neft məhsulları ilə çirklənmişdir?

- ☐ 35 min ha
- ☐ 52,3 min ha
- ☐ 45,5 min ha
- ☒ 28,8 min.ha
- ☐ 17 min ha

197 Neft istismarı qurtardıqdan sonra ərazidən buruqların, beton əsasların təmizlənməsi hansı rekultivasiya üsulu ilə yerinə yetirilir?

- ☐ kimyəvi
- ☐ meliorativ
- ☒ texniki
- ☐ aqrotexniki
- ☐ bioloji

198 Abşeron yarımadasında ən az radioaktivlik müşahidə olunan ərazilər hansılardır?

- ☐ Suraxanı, Bilgəh
- ☒ Nardaran, Mərdəkan
- ☐ Qala, Sabunçu
- ☐ Ramana, Balaxanı
- ☐ Binəqədi, Bibiheybət

199 Rekultivasiya üçün təcrübədən keçirilmiş və sınaq edilmiş etibarlı metodlardan ən əlverişlisi hansıdır?

- ☒ landşaft-ekoloji metod
- ☐ fenoloji analogiya metodu
- ☐ bioloji- texnogen metod
- ☐ texniki metod
- ☐ coğrafi indikasiya metodu

200 Akkumlyativ dağ-mədən formalarının yayıldığı rayonlarda hansı təbii proseslər yaranır?

- ☐ müxtəlif bitki formasiyalarının yaranması
- ☒ denudasiya, yuyulma və eroziya
- ☐ sürüşmə sel və daşqınlar
- ☐ yeni tektonik proseslərin aktivləşməsi
- ☐ defilyasiya, abraziya və aşınma

201 Nəqliyyat vasitələrindən təbiətə atılan və ən çox sinir-əsəb, qan-damar, əqli çatmamazlıqlar kimi xəstəliklərin yaranmasına şərait yaradan kimyəvi maddələr hansılardır?

- ☐ hidrogen xlorid, metallik nikel, sulfat turşusu
- ☐ maqnezium, hidrogen-subfid, karbon qazı
- ☒ dəm qazı, azot oksidləri, qurğuşun
- ☐ helium qazı, dəmir oksidləri və natrium-xlor
- ☐ karbon oksidləri, benzol, təsirsiz qazlar

202 Şirvan şəhərində ətraf ərazilərin çirklənməsini sürətləndirən və kənd təsərrüfatına ciddi ziyan vuran əsas sənaye sahəsi hansıdır ?

- ☐ qara və əlvan metallurgiya
- ☒ «Şirvanneft» neft-qazçıxarma idarəsi
- ☐ Kükürlü mazut yanacağından istifadə edilən DRES
- ☐ inşaat materialları kombinatı
- ☐ mineral gübrələr istehsalı

203 Dağlıq ərazilərdə meşə altındakı torpaqların strukturunun subnival və nival ərazilərlə müqayisədə daha möhkəm olmasının səbəbləri aşağıdakılardan hansıdır ?

- ☐ meşə sahəsində rütubətin daha çox olması
- ☐ burada taksonomik dərəcəli bir sıra fiziki-coğrafi komplekslər vardır
- ☐ meşə torpaqlarında aşınma və denudasiya prosesləri daha güclüdür
- ☐ meşə komplekslərinə antropogen təsirlər daha intensivdir
- ☒ yamaclar meşə bitkilərinin kökləri ilə yaxşı bərkidir

204 Səhra, yarımsəhra və digər quraqlığa davamlı ərazilərin torpaqlarının şorlaşmasının və bataqlıqlaşmasının səbəbləri nədir?

- ☐ biçənəklərin istifadəsi
- ☐ dağ-mədən sənayesi
- ☐ dəmyə əkinçiliyi
- ☒ suvarma əkinçiliyi
- ☐ otarılma təsərrüfatı

205 Torpaqların çirklənməsinə qarşı sənaye tullantılarının tənzimlənməsi üçün hansı qaydalar tətbiq olunur?

- ☐ yalnız monitoring olunur
- ☐ zavodlar bağlanır
- ☐ istehsalat azaldılır
- ☒ dövlət standartları tətbiq olunur
- ☐ yerli müşahidələr aparılır

206 Kimyəvi gübrələrdən və pestisidlərdən istifadə torpaq sahələrinin çirklənməsi ilə yanaşı, başqa hansı problemlər yaradır?

- ☐ gübrəli bitkilərlə qidalanan heyvanların məhvində səbəb olur
- ☐ bitkilərin məhsuldarlığını və inkişafını zəiflədir
- ☐ torpağın üst hissəsində buxarlanmanı azaldır və ziyanvericilərin sayı artır
- ☐ torpağın üst məhsuldar hissəsini aşındırır və şorlaşmaya səbəb olur
- ☒ insanlarda bir sıra xəstəliklərin və bədxassəli işlərin yaranmasına səbəb olur

207 Azərbaycanın torpaq ehtiyatlarının kənd təsərrüfatı çirklənməsi ilə eyni zamanda hansı tullantılarla həddindən çox çirklənmişdir?

- ☐ məişət sularının axıdılması ilə
- ☐ məişət tullantıları ilə
- ☐ nəqliyyat tullantıları ilə
- ☐ azot və fosfor gübrələri ilə
- ☒ toksik maddələr və metallarla

208 Dağlıq ərazilərdə ot bitkilərinin qruplaşması, torpağın qalınlığı və biotik komponentlərin məhsuldarlığı hansı amillərdən asılıdır?

- ☐ yamacları təşkil edən süxurların litoloji tərkibindən
- ☐ kənd təsərrüfatı sahələrinin düzgün yerləşdirilməsindən
- ☐ qar örtüyünün qalın olması və buzlaşmasından
- ☒ ərazinin relyef və mikroiqlim xüsusiyyətlərindən
- ☐ buzlaq ekzarasiyası və akkumlyasiyasının intensivliyindən

209 Respublikanın sənaye şəhərlərində müəsisələrin atdıqları tullantıların qarşısını almaq üçün hansı tədbirlər görülür?

- ☐ müəsisələr istədikləri qədər tullantı atmağa qadirdirlər
- ☒ xüsusi dövlət müəsisələri tərəfindən monitorinqlər aparılır
- ☐ şəhərdən kənar ərazilərə yığılaraq yandırılır
- ☐ Xəzər dənizinin dərinliklərinə atılır
- ☐ müəsisələrin daxilində xüsusi ölçmə cihazları yerləşdirilir

210 Abşeron yarımadasının bərk tullantılarla çirklənməsinə səbəb olan əsas sənaye müəsisələri hansılardır?

- ☐ Azərneftyağ istehsalat birliyi və Azərsun şirkətlər qrupu
- ☒ Qaradağ sement zavodu və Bakı Gips məmulatı zavodu
- ☐ H.Əliyev adına Neft emalı zavodu
- ☐ Abşeron DRES-i və Qaradağ daş karxanası
- ☐ Qaz emalı zavodu və Keşlə maşınqayırma zavodu

211 Respublika ərazisində aqroirriqasiya tədbirləri aparılan torpaq sahələrində ən çox hansı landşaft növləri yaranır ?

- ☐ meşə landşaftı
- ☐ dağlıq landşaftı
- ☒ çəmən-bataqlıq landşaftı
- ☐ alp çəmənlikləri
- ☐ yarımsəhra landşaftı

212 Kimyəvi meliorasiya zamanı hansı tədbirlər görülür?

- ☐ torpaqların yenidən bərpa olunması
- ☐ ot bitkilərindən istifadə etməklə yaxşılaşdırma
- ☐ mühəndis işlərinin tətbiqi
- ☐ rekreasiya tədbirlərinin görülməsi
- ☒ torpaqlara əhəngin və gübrələrin verilməsi

213 Ağac, kol və ot bitkilərindən istifadə etməklə kompleksin vəziyyətinin yaxşılaşdırılması hansı meliorativ metod vasitəsi ilə aparılır?

- ☐ texniki meliorasiya
- ☒ fitomeliorativ
- ☐ kimyəvi meliorasiya
- ☐ hidrotexniki
- ☐ bioloji meliorasiya

214 Abşeron yarımadasının hansı hissəsinin torpaqları daha çox çirklənməyə məruz qalmışdır?

- ☐ şimal-qərb hissəsi
- ☐ şimal hissəsi
- ☒ cənub hissəsi
- ☐ bütün sahil zolağı
- ☐ şimal-şərq hissəsi

215 Bioloji rekultivasiyada ilkin mərhələ olaraq hansı tədbirlər görülür?

- ☐ dənli bitkilər əkilməlidir
- ☐ sahələr suvarılmalıdır
- ☐ neft tullantı qalıqlarından təmizlənməlidir
- ☐ morfoloji diaqnostika edilməlidir
- ☒ mineral və yerli gübrələr verilməlidir

216 Orta dağ-meşə qurşağında meşəsizləşdirilmiş ərazilərdə intensiv əkinçiliyin inkişaf etdirilməsi hansı prosesi gücləndirir?

- ☐ abraziya
- ☒ eroziya
- ☐ korroziya
- ☐ defilyasiya
- ☐ akkumlyasiya

217 Azərbaycan ərazisində son 20 ildə ən çox antropogen təsirə məruz qalan meşə sahəsi hansıdır?

- ☐ İlisu meşəsi
- ☒ Sultanbud meşəsi
- ☐ Pirqulu meşəsi
- ☐ Hirkan meşəsi
- ☐ Tuqay meşəsi

218 Gəncə-Qazax iqtisadi rayonu ərazisinin torağ sahələrinin çirklənməsinə səbəb olan sənaye müəssisəsi hansıdır?

- ☐ Kabel istehsalı zavodu
- ☐ Pambıqtəmizləmə zavodu
- ☒ Alüminium zavodu
- ☐ Maşınqayırma zavodu
- ☐ Elektron avadanlıqları zavodu

219 Neolit dövründə əkinçiliyin və heyvandarlığın başlandığı vaxtda Azərbaycan ərazisində neçə faiz meşə ilə örtülü ərazi olmuşdur?

- ☒ 60 %
- ☐ 11 %
- ☐ 25 %
- ☐ 30 %
- ☐ 9 %

220 Kür çayının geniş subasarlarında su altında qalmış münbit torpaqların təsərrüfat dövriyyəindən çıxarılmasına səbəb nədir?

- ☐ bataqlıqlar
- ☐ su kanalları
- ☐ kollektorlar
- ☒ su anbarları
- ☐ su kəmərləri

221 Pambıqçılıq və üzümçülük rayonlarında torpaqlarda konsentrasiyanın artmasına səbəb nədir?

- ☐ iriqasiya sistemlərinin yalnız kollektor-drenaj sistemindən ibarət olması
- ☐ torpaqların təkrar şorlaşmaya məruz qalması
- ☒ DDT və defoliantlardan hər il fəsiləsiz istifadə edilməsi
- ☐ növbəli əkinçiliyin tətbiq olunması
- ☐ fəsiləsiz əkinçiliyin tətbiqi və mineral gübrələrin verilməsi

222 Müxtəlif kimyəvi gübrələrlə, pestisidlərlə, defoliantlarla çirklənən torpaqlar əsasən hansı ərazilərdə yayılmışdır?

- ☒ Kür-Araz ovalığında
- ☐ Qarabağ maili düzənliyində
- ☐ Lənkəranın dənizsahili düzənliyində
- ☐ Arazboyu düzənliklərdə
- ☐ Samur-Dəvəçi ovalığında

223 Azərbaycanda kollektor-drenaj şəbəkəsinin əsas əhəmiyyəti nədən ibarətdir?

- ☐ növbəli əkinçiliyin inkişaf etdirilməsi
- ☐ əhalinin içməli su ilə təminatı üçün
- ☐ torpaqlarda külək eroziyasının qarşısının alınması
- ☒ suvarma və meliorasiya işlərinin həyata keçirilməsi
- ☐ rekultivasiya proseslərinin tətbiqi üçün

224 Azərbaycanda torpaqların külək eroziyasından zərər çəkdiyi sahələr hansılardır?

- ☐ Naxçıvanın yüksəkdaqlığı və Arazboyu düzənliklər
- ☐ Böyük Qafqazın şimal-Şərqi və Gəncə-Qazax düzü
- ☒ Qərbi Azərbaycan və Xəzəryanı zona
- ☐ Talış dağları və Lənkəran düzənliyi
- ☐ Xəzəryanı zona və Kür-Araz ovalığı

225 Dağlıq ərazilərdə torpaqların korlanmasına insanın təsərrüfat fəaliyyəti ilə yanaşı hansı təbii hadisələrdə səbəb olur?

- ☐ radioaktiv elementlərin şüalanması
- ☐ heyvandarlıq təsərrüfatının inkişafı
- ☐ neft quyularının fontan vurməsi
- ☒ sürüşmə, uçqun, sel hadisələri
- ☐ yeraltı suların təsiri ilə şorlaşma

226 Şiddətli yuyulmuş torpaqların yayıldığı ərazilərin gələcəkdə yarıqan və dərələrlə daha çox parçalanmasının qarşısını almaq üçün hansı tədbirlər həyata keçirilir?

- ☐ rekultivasiya və meliorasiya tədbirləri
- ☐ fasiləsiz əkinçilik tədbirləri
- ☐ kanallar vasitəsi ilə suvarma
- ☐ kimyəvi və üzvi gübrələrin verilməsi
- ☒ texniki, terraslaşdırma və meşəsalma

227 ən nazik nə zəif strukturlu torpaq qatı hansı lanşaft qurşağını əhatə edir?

- ☒ dağ-çəmən
- ☐ yarımsəhra
- ☐ çöl-çəmən
- ☐ meşə-çöl
- ☐ dağ-meşə

228 Qoruq ekosisteminə mənfi təsir göstərən amillərdən deyil:

- ☒ Elmi-tədqiqat işləri
- ☐ Arıçılığın inkişafı
- ☐ Maldarlığın inkişafı
- ☐ Əkinçiliyin inkişafı
- ☐ Antropogen amillər

229 Azərbaycanda neft emalı sənayesinin mənfi ekoloji nəticələri?

- ☐ doğru cavab yoxdu
- ☒ atmosferin çirklənməsi
- ☐ bitki örtüyünün məhvi
- ☐ torpağın çirklənməsi
- ☐ heyvanat aləminin məhvi

230 Azərbaycanda neft hasilatının mənfi təsir göstərdiyi ərazilərdir?

- ☐ Gəncə-Qazax düzü
- ☐ Arazboyu düzənlik
- ☒ Kür-Araz ovalığı
- ☐ Lənkəran ovalığı
- ☐ Qanux-Əyriçay vadisi

231 Azərbaycanın İES-i ətraf mühitə daha çox ziyan vurur?

- ☐ torfla işləyəndə
- ☒ mazutla işləyəndə
- ☐ neftlə işləyəndə
- ☐ qazla işləyəndə
- ☐ kömürlə işləyəndə

232 Azərbaycanda neft emalı və neft-kimya sənayesinin mənfi ekoloji təsirlərinə məruz qalan şəhərdir?

- ☐ Mingəçevir
- ☐ Gəncə
- ☒ Bakı
- ☐ Sumqayıt
- ☐ Şirvan

233 Azərbaycanda kimya sənayesinin zərərli tullantılarının təsirinə daha çox məruz qalan təbii landşaft komponentidir?

- ☐ təbii və süni mənbələr
- ☒ hava hövzəsi
- ☐ bitki
- ☐ torpaq
- ☐ heyvanat aləmi

234 Azərbaycanın sahəə ən böyük təbiət qoruğudur:

- ☐ İlisu
- ☐ Qarayazı
- ☒ Qızılağac
- ☐ Eldar şamı
- ☐ Tüyançay

235 1910-cu ildə qafqazda ilk qorunan ərazi olan Botanika yasaqlığı harada yaradılıb

- ☐ Şirvan düzündə
- ☐ Göy-göldə
- ☐ Qarayazı meşəliyində
- ☒ Eldar şamı meşəliyində
- ☐ Hirkan meşəliyində

236 Azərbaycanda SES-in yaradılmasının ətraf mühitə mənfi ekoloji təsiri hansıdır?

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ sürüşmənin intensivləşməsidir
- ☐ torpaq eroziyasıdır
- ☐ iqlimə təsiridir
- ☒ şoranlaşma və tuqay meşələrinin məhvdir

237 Azərbaycanda neft və neft məhsulları ilə daha çox çirklənmiş ərazi haradır?

- ☐ Samur-Dəvəçi ovalığı
- ☐ Lənkəran ovalığı
- ☒ Abşeron yarımadası
- ☐ Ceyrançöl-Acınohur
- ☐ Qarabağ düzü

238 Qoruqlarda ekosistemlərin deqradasiyasına təsir edən amillərdən biridir?

- ☐ Hamısı
- ☐ sənaye
- ☐ kənd təsərrüfatı
- ☐ nəqliyyat
- ☒ nizamlanmayan turizm

239 Qorunan ərazilərin müxtəlif ekosistemlərinin və onların ayrı-ayrı komponentlərinin planlaşdırılmasına yönəldilən nizamlayıcı tədbirlərə aid olan fauna və ya heyvanat aləminin mühafizəsinə aiddir;

- ☐ fitomelativ tədbirlər həyata keçirilməli
- ☒ qoruq üçün xarakterik olmayan heyvan növlərinin qoruğa daxil olmasına icazə verilməməli

- ☐ tamamilə dağıdılmış, korlanmış ərazilərdə rekultivasiya aparılmalı
- ☐ qoruq ərazilərində bitki örtüyü üçün xas olmayan yad bitki növləri kənarlaşdırılmalı .
- ☐ kənar ərazilərdən suyun çirklənməsinin qarşısı alınmalı

240 Milli parkların yaradılmasında mühəndis-bioloji vəzifələrə aiddir:

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ parka gələnələr üçün rahatlıq və əyaniliyin təmini
- ☐ təbii landşaftların və obyektlərin qorunması
- ☐ ərazinin zonalara ayrılması
- ☒ parklarda təsərrüfat işlərinə icazənin verilməsi

241 Azərbaycanın ilk milli parklarıdır?

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ Şahdağ, Altıağac
- ☒ Ordubad, Şirvan, Ağgöl
- ☐ Hirkan, Abşeron
- ☐ Altağac, Hirkan

242 Milli park ərazisində gəzinti qadağan edilən ərazilərdəndir:

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☒ qoruq və yasaqlıq əraziləri
- ☐ fauna növlərinin yayılma sahələri
- ☐ təbii-coğrafi obyekt əraziləri
- ☐ flora növlərinin yayıldığı ərazilər

243 Rekreasiya yükü müəyyənləşdirilir?

- ☐ parkda mühafizə olunan bitki və heyvan növlərinin sıxlığı ilə
- ☐ xidmət sahələrinin miqdarı ilə
- ☐ parka gələnələrin sıxlığı ilə
- ☐ parka gələnələrin sayı ilə
- ☒ yol-cığır şəbəkəsinin sıxlığı və ayrı-ayrı sahələrin qəbuletmə qabiliyyəti ilə

244 Milli parklarda əsas təsərrüfat norması hesab olunur:

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ gəzinti yükü
- ☐ istirahət norması
- ☒ rekreasiya yükü
- ☐ landşaft planlaşdırılması

245 Zaqatala Təbiət Qoruğunda mühafizə olunur:

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☒ dağ-meşə və dağ-çəmənləri
- ☐ quru-çöl və alp çəmənliyi
- ☐ Dağ-çöl və yarımsəhralar
- ☐ arid meşə və bozqırlar

246 Şirvan milli parkının yaradılması məqsədlərindən biridir:

- ☐ maralların mühafizəsi
- ☐ sürünənlərin qorunub artırılması
- ☒ ekoloji tərbiyə və ekoturizmin inkişafı
- ☐ ekskursiyaların təşkili
- ☐ quşların çoxaldılması

247 Qarayazı təbiət qoruğu hansı təbii-coğrafi vilayətdə yerləşir?

- ☒ Kür dağarası çökəkliyi
- ☐ Orta Araz
- ☐ Lənkəran
- ☐ Böyük-Qafqaz
- ☐ Kiçik Qafqaz

248 Qarayazı təbiət qoruğunun yaradılmasında əsas məqsəd:

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ köçəri quşların mühafizəsi və artırılmasıdır
- ☒ tuqay meşələri mühafizə və bərpadır
- ☐ yarımsəhra bitkilərini mühafizədir
- ☐ qış otlaqlarının mühafizəsidir

249 Landşaft ekosisteminə mənfi təsir etmir:

- ☐ Kənd təsərrüfatının inkişafı
- ☐ Əkinçiliyin inkişafı
- ☐ Maldarlığın inkişafı
- ☐ Arıçılığın inkişafı
- ☒ Rekreatsiya əhəmiyyətli ərazilərin mühafizəsi

250 Ordubad yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☒ nadir və qiymətli heyvan növlərini qorumaq
- ☐ tarixi abidələri qorumaq
- ☐ kserofit formasiyaları qorumaq
- ☐ yarımsəhra bitkilərini qorumaq

251 Azərbaycanı hansı gölləri Şahbuz təbiət qoruğunun ərazisində yerləşir?

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ Böyük və Kiçik Alagöllər
- ☒ Batabat və Qanlı göllər
- ☐ Zaxa və Qara göllər
- ☐ Şamlı və Ördək göllər

252 Zaqatala təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ ərazinin meşə və çəmən-çöl bitkilərinin mühafizəsi
- ☐ regionun dağ-çəmən bitki formasiyalarının qorunması
- ☒ vahid ekosistemin, bioloji müxtəlifliyin, nadir və nəsli kəsilməkdə olan heyvanların miqrasiya yollarının qorunması
- ☐ ərazidə xarakterik torpaq resurslarının mühafizəsi

253 Göy-göl milli parkı hansı təbii-coğrafi vilayətin ərazisində yerləşir?

- ☐ Lənkəran
- ☐ Orta Araz
- ☐ kür-Araz
- ☐ Böyük Qafqaz
- ☒ Kiçik Qafqaz

254 Qax təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- ☐ torpaq örutüyünü qorumaq
- ☒ nəsli kəsilməkdə olan fauna növlərini qorumaq
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ təbii su mənbələrini qorumaq
- ☐ dağ çəmənliklərini qorumaq

255 Arazboyu təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- ☐ köçəri quşları qorumaq
- ☐ yarımsəhra landşaftını qorumaq
- ☒ tuqay meşələrinin qorunması və bərpası
- ☐ çəmən-bataqlıq landşaftını qorumaq
- ☐ doğru cavab yoxdur

256 Ağgöl milli parkının yaradılmasının başlıca məqsədi:

- ☐ bataqlıq bitkilərinin artırılması və mühafizəsi

- ☒ su quşlarının kütləvi yuvasalma və qışlama yerləri olan su-bataqlıq ekosisteminin mühafizəsi
- ☐ köçəri quşların yem təchizatı
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ endemik bitki və quş növlərinin mühafizəsi

257 Su təsərrüfatı işləri içərisində qoruğa daha çox təsir göstərən:

- ☐ mal-qaranın qoruqda və qoruq ətrafı ərazilərdə otarılması
- ☐ həşəratlarla arıların rəqabəti
- ☐ qoruqların bitki örtüyünün seyrəldilməsi
- ☐ ətraf mühitin iqlim şəraiti
- ☒ kanalların çəkilməsi və torpaqların suvarılması

258 Qoruqda və ona yaxın ərazilərdə mal-qaranın otarılması səbəb olur:

- ☐ arıçılığın inkişafına
- ☐ torpaq eroziyasının yavaşmasına
- ☐ meliorativ işlərin ləngiməsinə
- ☒ torpaq eroziyasının sürətlənməsinə
- ☐ faydalı qazıntıların axtarışı və hasilatına

259 Həm səthi, həm də qəbu eroziyasına səbəb olmuşdur:

- ☐ landşaft
- ☐ ətraf mühitin iqlim şəraiti
- ☒ qoruqda və ya qoruq ətrafı ərazidə mal-qaranın otarılması
- ☐ arıçılığın inkişafı
- ☐ relyefi

260 Milli parkların təbiəti mühafizə funksiyası üçün tələb olunur?

- ☐ texniki işlər
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☒ yerin düzgün seçilməsi və mühəndis-bioloji vəzifələrin həlli
- ☐ məişət xidməti sahələri
- ☐ ekspozisiya nümayiş sahələri və qurğuları

261 Heyvanlar aləminin mühafizə tədbirlərinə aid deyil:

- ☒ Ovçuluğun inkişafı.
- ☐ Qorunan heyvan növlərini artırıb çoxaltmaq:
- ☐ Qoruq üçün xarakterik heyvan növlərinin bərpa edilməsi.
- ☐ Qoruq üçün xarakterik olmayan heyvan növlərinin kənarlaşdırılması.
- ☐ Nəslə kəsilməkdə olan heyvan növlərinin bərpası.

262 Qoruq ərazisinin florasının mühafizəsi tədbirlərinə hansı aid deyil?

- ☐ nadir bitki növləri saxlanılmalı və bərpa edilməli
- ☐ meşə yanğınlarının qarşısı alınmalı
- ☒ meleorasiya işləri aparılmalı
- ☐ yad bitki növləri kənarlaşdırılmalı
- ☐ bitki örtüyünə zərər vuran ziyanvericilərə qarşı mübarizə aparılmalı

263 Landşaft Qoruq əraziləri ətrafında əhalinin artması aşağıdakılardan nəyə səbəb olur ;

- ☐ sənaye və kommunal tullantıların azalmasına
- ☐ qoruğun inkişafına
- ☐ qoruğun sərhədlərinin artmasına, sənaye və kommunal tullantıların azalmasına
- ☒ sənaye və kommunal tullantıların artmasına
- ☐ qoruğun sərhədlərinin artmasına

264 Milli park daxilində yaradılan yasaqlıqların əsas vəzifə və funksiyalarına aiddir?

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ su mənbələrini qorumaq
- ☐ təbii evvan və bitkiləri qoruyub saxlamaq
- ☒ təbii evvan və bitkiləri qoruyub saxlamaq

- ☐ sürünənləri qorumaq

265 Altıağac milli parkında mühafizə olunur:

- ☐ doğru cavab yoxdur
☐ dağ-kserofit formasiyalar və tarixi abidələr
☐ dağ-bozqır landşaftları
☒ Landşaftların təbii kompleksləri və təbiət abidələri
☐ yarımsəhra və quru göl landşaftı

266 Şahdağ milli parkının yaradılmasında məqsəd:

- ☐ doğru cavab yoxdur
☐ təbii su mənbələrini mühafizə etməkdir
☐ yalnız dağ-çəmən landşaftını qorumaqdır
☒ təbii dağ ekosisteminin qorunması, bərpası, elmi-tədqiqat, monitorinq və ekosisteminə inkişafıdır
☐ torpaq eroziyasının qarşısını almaqdır

267 Qarayazı qoruğunda qorunan başlıca ağac növləridir:

- ☐ qaraçöhrə, ardıc, Eldar şamı
☐ vələs, fisdıq və adi qovaq
☐ çinar, cökə və qırmızı palıd
☒ palıd, ağyarpaq qovaq, qızılağac və ağ akasiya
☐ iydə, qarağac, şümşad

268 Şahdağ milli parkı hansı təbii-coğrafi vilayətdə yerləşir?

- ☐ Orta Araz
☐ Kür-Araz
☒ Böyük Qafqaz
☐ Kiçik Qafqaz
☐ Lənkəran

269 İlisu təbiət qoruğunun yaradılmasında əsas məqsəd:

- ☐ doğru cavab yoxdur
☐ dağ-çəmən landşaftının mühafizəsi və bərpası
☐ dağ-çöl kompleksinin mühafizəsi və bərpası
☒ təbii dağ-meşə kompleksinin, flora və fauna növlərinin mühafizə və bərpası
☐ dağ-kserofit bitkilərinin mühafizəsi və bərpası

270 Azərbaycanın ilk qoruğu neçənci ildə yaradılmışdır və hansıdır?

- ☐ doğru cavab yoxdur
☐ 1929-cu ildə Qızılağac
☒ 1925-ci ildə, Göygöl
☐ 1929-cu ildə, Zaqatala
☐ 1920-ci ildə Şirvan

271 Hansı təbiət qoruqları Şahdağ milli parkının ərazisinə birləşdirilmişdir?

- ☐ doğru cavab yoxdur
☐ Zaqatala və Şəki
☒ Pırqulu və İsmayılı
☐ İlisu və Oğuz
☐ Qəbələ və İlisu

272 Sahdağ milli parkının meşə ekosistemi üçün xarakterikdir:

- ☐ dağətəyi bozqırlar
☐ yarımsəhralar
☐ quru çöllər
☒ enliyarpaq meşələr
☐ yarımsəhralar

273 Qoruq ərazisinə ən çox təsir edən sənaye müəssisələrindən deyil:

- ☒ Yeyinti məhsulları istehsalı
- ☐ Faydalı qazıntıların axtarışı
- ☐ Energetika müəssisələri
- ☐ Kimya müəssisələri
- ☐ Faydalı qazıntıların hasilatı

274 Təbii amillər içərisində əsas rol oynayır:

- ☐ Antropogen amillər və relyef
- ☐ Yalnız relyef
- ☐ Yalnız iqlim şəraiti
- ☒ İqlim şəraiti və relyef.
- ☐ Antropogen amillər

275 Neft amalı və neft-kimya sənayesinin zərərli tullantıları və onların təsirinə məruz qalan şəhər ?

- ☐ makroelementlər və Sumqayıt
- ☐ ağır metallar və Gəncə
- ☐ bərk formalı tullantılar və Sumqayıt
- ☒ qaz formalı tullantılar və Bakı
- ☐ mikroelementlər və Bakı

276 İşğal altında olan ərazilərdə qalan təbiət qoruqları:

- ☒ Qaragöl və Bəsitçaydır
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ Qarayazı və Öggöldür
- ☐ Şahbuz və Qarayazıdır
- ☐ Göy-göl və Türyançaydır

277 Qaragöl qoruğu hansı inzibati rayonun ərazisində yerləşir?

- ☒ Laçın
- ☐ Zəngilan
- ☐ Qubadlı
- ☐ kəlbəcər
- ☐ Şuşa

278 Azərbaycanda yaradılması planlaşdırılan milli parklardan biridir:

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ Şollar-Samur
- ☒ Samur-Yalama
- ☐ Samur-Dəvəçi
- ☐ Siyəzən-Şabran

279 Azərbaycanın dağ qoruqları olan Zaqatala, Göy-göl qoruqlarında mal-qaranın otarılması hansı eroziya növünə səbəb olur:

- ☐ Heç biri
- ☒ həm səthi, həm də qobu eroziyasına
- ☐ qobu eroziyasına
- ☐ səthi eroziyaya
- ☐ külək eroziyası

280 Qoruq ərazilərinə insan fəaliyyətinin təsirinin mənfi nəticələrinə göstərilənlərdən hansı aiddir?

- ☐ düzgün cavab yoxdur]
- ☒ ərazinin xarakterik ekosistemləri transformasiyaya uğrayır
- ☐ eroziya prosesi zəifləyir
- ☐ ərazinin növ müxtəlifliyi artır
- ☐ ərazinin xarakterik landşaftı genişləyir

281 Nəyə görə bəzən bütün qoruqlara xüsusi qoruq rejimini tətbiq etmək olmur?

- ☐ qoruğun ərazisi həddən artıq genişdir
- ☐ qoruqda bitki növü çox azdır

- ☐ qoruq ərazisi yaşayış massivinə yaxın yerləşmişdir
- ☒ qoruq ərazisi insan fəaliyyətinin mənfi təsirinə məruz qalmışdır
- ☐ nəsli kəsilmək təhlükəsi qarşısında qalan heyvan növləri vardır

282 Qoruqlarda ekosistemlərin deqredasiyasına aid deyil:

- ☒ Elmi tədqiqatlar
- ☐ Yanğın təhlükəsizliyi qaydalarının pozulması.
- ☐ Qoruq ərazisində təbii resurslardan istifadə.
- ☐ Turizmin inkişafı.
- ☐ Qoruğa üçün yad növlərin qoruğa daxil olması.

283 Su təsərrüfatı işlərində landşafta ən çox təsir göstərən tədbirlərə daxildir?

- ☒ hamısı
- ☐ torpaqların suvarılması
- ☐ torpaqların qurudulması
- ☐ kanalların çəkilməsi
- ☐ hidrotexniki qurğuların yaradılması

284 Qoruq ərazilərinə ən çox təsir göstərən sənaye sahələrindəndir?

- ☒ hamısı
- ☐ metallurgiya
- ☐ tikinti
- ☐ kimya
- ☐ sellüloz kağız

285 Qoruq ekosisteminə mənfi təsir edən amillərdən deyil?

- ☐ arıçılıq
- ☐ brokionerlik
- ☐ qoruq əraziləri ətrafında əhalinin artması
- ☐ qoruq ərazilərinə yaxın magistral yolların çəkilməsi
- ☒ qoruq ərazisində yaşıllıq zonalarının artırılması

286 Təbii kompleks sahələrində torpaq nizamlayıcı tədbirlərə aşağıdakılardan hansı aid deyil

- ☐ Rekultivasiya tədbirləri
- ☐ Aqrotexniki tədbirlər.
- ☒ Əkin sahəsini inkişaf etdirmək üçün torpaqların gübrələnməsi.
- ☐ Eroziyaya qarşı mübarizə tədbirləri.
- ☐ Fitomeliorativ tədbirlər.

287 Turizm üçün əsasən nədən istifadə olunmalıdır?

- ☐ yasaqlıqlardan
- ☐ qoruqlardan
- ☐ süni meşələrdən
- ☐ biosfer qoruqlarından
- ☒ milli parklardan

288 Nizamlanmayan turizm nəyə təsir edir?

- ☒ ekosistemlərin deqredasiyasına
- ☐ torpaqların rekultivasiyasına
- ☐ təbiət obyektlərinin bərpasına
- ☐ bioloji müxtəlifliyin qorunmasına
- ☐ qoruq rejiminin

289 Dünyanın ən böyük Milli Parkı hansıdır?

- ☐ Yelloston
- ☐ Keniya
- ☐ Qızılağac
- ☒ Qrelandiya
- ☐ doğru cavab yoxdur

290 Mühafizə olunan, az pozulmuş təbii kompleksə malik olan, unikal obyektlərdən ibarət və ekoturizmə icazə verilən ərazi və akvatoriyalar adlanır?

- ☐ Dendroloji park
- ☐ biosfer qoruqları
- ☒ Milli Parklar
- ☐ Yasaqlıq
- ☐ təbiət qoruqları

291 Aşağıdakılardan hansı səhvdir?

- ☒ Xüsusi qoruq rejimini bütün qoruqlara şamil etmək olur.
- ☐ Qoruqlarda turizm qadağan edilib, əsasən Milli parklardan istifadə olunmalıdır
- ☐ Xüsusi qoruq rejimini bəzən bütün qoruqlara şamil etmək olmur
- ☐ Qoruqda olan dırmaqlı heyvanların sayının tənzimlənməsi ovçuların köməyi ilə aparılmalıdır
- ☐ Qoruqlarda otlayan dırmaqlı heyvanların həddindən çox artması biotopların deqradasiyasına , meşə sahələrinin pisləşməsinə səbəb olur

292 Turizm məqsədi ilə əsasən hansı xüsusi qorunan ərazilərdən istifadə olunmalıdır?

- ☐ ovculuq təsərrüfatından
- ☒ Milli parklardan
- ☐ hec birindən
- ☐ yzcatət başlarından
- ☐ yasaqlıqlardan

293 Qorunan ərazilərin müxtəlif ekosistemlərinin və onların ayrı-ayrı komponentlərinin planlaşdırılmasına yönəldilən nizamlayıcı tədbirlərə aid deyil?

- ☐ Fauna
- ☐ Torpaq
- ☐ Su
- ☒ Relyef
- ☐ Flora

294 Bitki örtüyünün mühafizə tədbirlərinə aid deyil:

- ☒ Dərman bitkilərinin əkilib becərilməsi.
- ☐ Qoruq ərazisində bitki örtüyü üçün xas olmayan yad bitki növləri kənarlaşdırılması.
- ☐ Qoruqda meşə yanğınının qarşısı alınması.
- ☐ Zərərvericilərə qarşı mübarizə tədbirlərinin aparılması.
- ☐ Nadir və kökü kəsilməkdə olan bitki növlərinin saxlanması.

295 Təbii ekosistemlərində su hövzələrinin mühafizəsinə aid deyil:

- ☐ Korlanmış suların rejimi bərpa edilməlidir.
- ☐ Korlanmış suların səviyyəsi bərpa edilməlidir.
- ☒ Su idman növləri inkişaf etdirilməlidir.
- ☐ Suların mühafizəsi üçün hüquqi-inzibati və iqtisadi tədbirlər sistemi tətbiq edilməlidir
- ☐ Kənar ərazilərdən suyun çirkənməsinin qarşısı alınmalıdır.

296 Qoruq rejiminin pozulmasına aşağıdakılar hansı daxildir ;

- ☐ Öz başına mal-qara otarılması
- ☐ Qanunsuz ov etmə
- ☒ Hamısı
- ☐ Qoruq ərazisində təbii resurslardan istifadə edilməsi
- ☐ Yanğın təhlükəsizliyi qaydalarının pozulması

297 Altıağac milli parkı ərazisi meşələrində üstünlük təşkil edən ağac növləri aşağıdakılardır:

- ☐ dəmirağacı, küknar,daş palıd
- ☐ vələs, qarağac, söyüd
- ☐ qovaq, yalanqoz, fisdıq
- ☐ söyüd, cökə, fisdıq
- ☒ itiyaşmaq palıd, çinar, vələs

298 Hirkan milli parkında qorunur:

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☒ relikt və endemik meşələr
- ☐ heyvanat aləmi
- ☐ Xanbulançay su anbarı
- ☐ subtropik bitkilər

299 Hirkan milli parkı hansı təbii vilayətdə yaradılmışdır?

- ☐ Böyük Qafqaz
- ☐ Kiçik Qafqaz
- ☐ Kür-Araz
- ☒ Lənkəran
- ☐ Orta Araz

300 Azərbaycanda alüminium sənayesinin inkişafını təmin edən əsas amillər və onların mənfi cəhətləri?

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ işçi qüvvəsi ilə yüksək təminat-enerjiyə tələbat
- ☒ zəngin alunit ehtiyatının, ucuz enerjinin olması-ətraf mühiti daha çox çirkləndirilməsi
- ☐ ixtisaslı kadrların çoxluğu-sudar çox istifadə
- ☐ neft-kimya sənayesinin inkişafı-torpaqların eroziyası

301 ətraf mühiti kimya sənayesi tullantılarının mənfi təsirinə məruz qalan region və şəhər?

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ Kür-Araz və Şirvan şəhəri
- ☐ Abşeron və Bakı şəhəri
- ☐ Kiçik Qafqaz və Gəncə şəhəri
- ☒ Abşeron və Sumqayıt şəhəri

302 Azərbaycanda hansı komponentlər daha çox görünür ?

- ☐ heç nə qorunmur
- ☐ su hövzələri
- ☐ atmosfer havası
- ☐ torpaq ehtiyatları
- ☒ bitki və heyvanat aləmi

303 Azərbaycanın ən kiçik dövlət təbiət qoruğu:

- ☒ Bəsitçaydır
- ☐ Abgöldür
- ☐ Qaragöldür
- ☐ Göygöldür
- ☐ Qarayazıdır

304 Təbiət komplekslərinin və komponentlərinin qorunması, bərpası, ekoloji tarazlığın saxlanılması üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyan ərazilər adlanır?

- ☐ nəbatət bağı
- ☐ dendroloji park
- ☐ zoopark
- ☐ milli park
- ☒ yasaqlıq

305 Qorunan ərazilərə daha nələr aid edirir ?

- ☐ daha heçnə qorunmur
- ☐ yeni binalar, prospektlər
- ☐ yaşıllıq zonaları, məhsuldar torpaqlar
- ☒ təbiət abidələri, yaşıllıq zonaları
- ☐ daha heçnə qorunmur

306 Azərbaycanda enerqetikanın inkişafı üçün hansı yeni ucuz mənbələrdən istifadə etmək olar və bu mənbələrin üstün cəhəti?

- ☐ günəş, dəniz cərəyanları-Xəzər sahilində il boyu fəaliyyət göstərir
- ☒ külək, günəş-ekoloji cəhətdən təmizdir
- ☐ daş kömür, yanar şist-uçuz enerji verirlər
- ☐ uran, torf-əhtiyatları çoxdur
- ☐ qabarma-çəkilmə, külək-Xəzərdə daha güclüdür

307 Lənkəran – Astara İR – da bitki və heyvanat aləminin mühafizəsi və turizmin inkişafı üçün yaradılmışdır:

- ☐ Zoopark
- ☐ Şirvan yasaqlığı
- ☒ Hirkan Milli Parkı
- ☐ Züvənd yasaqlığı
- ☐ Lerik qoruğu

308 Lənkəran – Astara İR – da ekoloji duruma mənfi təsir göstərən amillərdəndir:

- ☐ çay emalı
- ☐ meşə örtüyü
- ☐ meyvəçiliyin inkişafı
- ☒ turizmin inkişafı
- ☐ balıqçılığın inkişafı

309 Lənkəran – Astara İR – da ekoloji vəziyyətin gərginləşmə səbəbləridir 1. sitrus meyvəçiliyinin inkişafı 2. tərəvəzçiliyin inkişafı 3. turizmin inkişafı 4. çayçılığın inkişafı 5. xalçaçılıq

- ☐ 1,4
- ☐ 3,4
- ☒ 2,3
- ☐ 1,2
- ☐ 4,5

310 Lənkəran – Astara İR – nın meşə ehtiyatlarının məhv edilməsinin mənfi ekoloji nəticələridir

- ☐ humus qatının zənginləşməsi
- ☐ səhrələşmə
- ☐ yağıntıların artması
- ☒ eroziya və sürüşmə
- ☐ bataqlıqlaşma

311 Azərbaycanda sement istehsalı hansı iqtisadi rayonun ətraf mühitinə mənfi təsir edir?

- ☐ Naxçıvan
- ☐ Kür-Araz
- ☐ Şəki-Zaqatala
- ☐ Dağlıq Şirvan
- ☒ Abşeron

312 Lənkəran – Astara İR – nın meşə fonduna vurulan ziyanların başlıca səbəbləridir:

- ☐ milli parkların təşkili
- ☒ yanacaq və tikinti məqsədilə istifadə
- ☐ fitomeliorasiya
- ☐ meşə meliorasiya
- ☐ qoruq və yasaqlıqların təşkili

313 Qarabağ vulkanik yaylasında yerləşən təbiət qoruğu:

- ☐ Korçaydır
- ☐ Bəsitçaydır
- ☒ Qaragöldür
- ☐ Göygöldür
- ☐ Qalaaltıdır

314 Azərbaycanda istifadəsi mümkün olan perspektiv ekoloji təmiz enerji mənbələri aşağıdakılardır?

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ su enerjisi

- ☐ geotermal enerji
- ☐ qabarma-çəkilmə enerjisi
- ☒ külək və günəş enerjisi

315 Lənkəran _ Astara İR – nın dağlıq hissəsində torpaq ekosisteminə dəyən mənfi ekoloji nəticələrdəndir:

- ☐ rekultivasiya
- ☒ su eroziyası və sürüşmə
- ☐ şoranlaşma
- ☐ səhrələşmə
- ☐ bataqlıqlaşma

316 Lənkəran – Astara İR – nın sahil ekosisteminə baş verən dəyişikliklərin göstərdiyi mənfi təsirlərdəndir:

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ bitki örtüyünə
- ☒ kurort – rekreasiya potensialına
- ☐ balıqçılığın inkişafına
- ☐ çay axınına

317 Azərbaycanda radiasiya fonu yüksək olan ərazilərdəndir ?

- ☐ Naxçıvan
- ☒ Abşeron yarımadası
- ☐ Acınohur
- ☐ Arazboyu düzənliklər
- ☐ Lənkəran regionu

318 Naxçıvan İR – da torpaqların ekoloji vəziyyətinin pozulmasına təsir göstərir:

- ☐ yağıntılar
- ☐ abraziya
- ☐ rekultivasiya
- ☐ meşə meliorasiya
- ☒ şoranlaşma

319 Naxçıvan İR ərazisindən axan və ən çox çirklənmiş tranzit çaylardır:

- ☐ Əlincəçay, Araz
- ☒ Araz, Arpaçay
- ☐ Ordubadçay, Əlincəçay
- ☐ Gilançay, Naxçıvançay
- ☐ Əylis, Kotan

320 Naxçıvan İR – nın filizsəfləşdirmə sahələrinin ətraf mühitə mənfi ekoloji təsirinə nəticəsidir:

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ tullantılardan təkrar istifadə
- ☒ texnogen landşaftlar
- ☐ mədəni landşaftlar
- ☐ təbii mühit

321 Azərbaycanda neft hasilatının mənfi təsir göstərdiyi ərazilərdir?

- ☐ Gəncə-Qazax düzü
- ☐ Arazboyu düzənlik
- ☒ Kür-Araz ovalığı
- ☐ Lənkəran ovalığı
- ☐ Qanux-Əyriçay vadisi

322 Naxçıvan İR – da ekoloji problemlərin yaranma səbəblərindəndir:

- ☐ kömür hasilatı
- ☐ duz hasilatı
- ☐ xalçaçılığın inkişafı
- ☒ faydalı qazıntıların hasilatı
- ☐ neft hasilatı

323 Naxçıvan İR – da torpaq örtüyünün ekoloji vəziyyətinə mənfi təsir edir

- ☐ rekultivasiya
- ☐ fitomeliorasiya
- ☒ eroziya
- ☐ biomüxtəliflik
- ☐ iriqasiya

324 Lənkəran – Astara İR – nın düzənlik hissələrində torpaqların çirklənməsinin və strukturunun pozulmasının səbəbləridir
1. kimyalaşdırma 2. aqrotexniki qaydaların pozulması 3. fitomeliorasiya 4. rekultivasiya 5. meyvəçiliyin inkişafı

- ☒ 1,2
- ☐ 2,3
- ☐ 2,4
- ☐ 1,5
- ☐ 4,5

325 Lənkəran – Astara İR – nın dağlıq hissəsində eroziya və sürüşmə proseslərinin intensivləşməsinin başlıca səbəbləridir
1. heyvandarlığın intensiv inkişafı 2. meşələrin qırılması 3. səth sularının miqdarının artması 4. rekultivasiya 5. meşə meliorasiya 6. iriqasiya

- ☐ 1,4,5
- ☐ 3,4,5
- ☐ 2,3,5
- ☐ 1,2,4
- ☒ 1,2,3

326 Azərbaycanda Bakı, Sumqayıt, Daşkəsən şəhərləri üçün ümumi olan və ətraf mühitə ziyan vuran sənaye sahəsi?

- ☒ qara metallurgiya
- ☐ cihazqayırma
- ☐ elektrotexnika
- ☐ neft-kimya
- ☐ neft maşınqayırması

327 Lənkəran – Astara İR- da ekoloji vəziyyətin gərginləşməsinə təsir göstərir:

- ☐ bitki və heyvanat aləmi
- ☐ yağıntılar
- ☐ sitrus meyvəçiliyinin inkişafı
- ☒ sənaye və nəqliyyat tullantıları
- ☐ temperatur şəraiti

328 Naxçıvan İR – da ətraf mühitin və təbii komponentlərin mühafizəsi üçün lazımdır:

- ☐ sənayeni intensiv inkişaf etdirmək
- ☐ tarixi abidələri bərpa etmək
- ☐ suvarmanı genişləndirmək
- ☒ xüsusi mühafizə olunan ərazilər yaratmaq
- ☐ kənd təsərrüfatında kimyalaşdırmanı genişləndirmək.

329 Naxçıvan İR – nın ekoloji mühitinə mənfi təsir göstərən amillərdəndir:

- ☐ zəngin bitki örtüyü
- ☐ meyvəçiliyin inkişafı
- ☐ məhsuldar torpaqlar
- ☐ məhsuldar torpaqlar
- ☒ sıx meşələrin olmaması

330 Naxçıvan İR – nın ekoloji vəziyyətini gərginləşdirən amillərdəndir:

- ☐ səmərəli iqtisadi fəaliyyət
- ☐ rütubətli və küləkli iqlim
- ☒ kontinental iqlim
- ☐ coğrafi mövqe
- ☐ coğrafi mövqe

331 Naxçıvan İR – da dağ – mədən, tikinti, nəqliyyat və digər sahələrin inkişafının mənfi ekoloji nəticələridir: 1. torpaq fondunun pozulması 2. həyat səviyyəsinin yüksəlməsi 3. biomüxtəlifliyə dəyən ziyan 4. torpaqdan səmərəli istifadə 5. su ehtiyatlarının çirklənməsi 6 sudan səmərəli istifadə

- ☐ 2,4,6
- ☐ 1,2,3
- ☐ 2,3,5
- ☒ 1,3,5
- ☐ 2,4,5

332 Azərbaycanda SES-in yaradılmasının ətraf mühitə mənfi ekoloji təsiri hansıdır?

- ☐ torpaq eroziyasıdır
- ☐ iqlimə təsiridir
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☒ şoranlaşma və tuqay meşələrinin məhvədir
- ☐ sürüşmənin intensivləşməsidir

333 Azərbaycanda kimya sənayesinin zərərli tullantılarının təsirinə daha çox məruz qalan təbii komponentdir?

- ☐ bitki
- ☐ torpaq
- ☐ təbii və süni mənbələr
- ☐ heyvanat aləmi
- ☒ hava hövzəsi

334 Lənkəran – Astara İR – da Xəzərin səviyyəsinin qalxmasının göstərdiyi mənfi ekoloji təsirlərdir: 1. həyat səviyyəsinin yaxşılaşması 2. yaşayış məntəqələri və təsərrüfat sahələrinə təsirlər 3. Sahil zonalarında turizmin inkişafı 4. şəxsi təsərrüfatlara dəyən zərər 5. balıqçılığın inkişafı

- ☐ 2,3
- ☒ 2,4
- ☐ 3,5
- ☐ 1,5
- ☐ 1,2

335 Lənkəran – Astara İR – nın ekoloji vəziyyətinə mənfi təsir göstərən amillərdən biridir:

- ☐ iqlim şəraiti
- ☐ meliorativ tədbirlər
- ☐ yüngül sənayenin inkişafı
- ☐ çayçılığın inkişafı
- ☒ Xəzərin səviyyəsinin qalxması

336 Lənkəran – Astara İR – dan axan çayların əsas çirklənmə mənbələridir:

- ☐ balıq emalı suları
- ☐ qar ərinti suları
- ☐ yağış suları
- ☒ bərk formalı tullantılar və çirkab suları
- ☐ çay emalı suları

337 Lənkəran – Astara İR – da ekoloji gərginlik yaradan amillərdən biridir:

- ☐ xalçaçılığın inkişafı
- ☐ sitrus meyvəçiliyinin inkişafı
- ☒ əhali sıxlığı
- ☐ çayçılığın inkişafı
- ☐ xalçaçılığın inkişafı

338 Azərbaycanda neft və neft məhsulları ilə daha çox çirklənmiş ərazi haradır?

- ☐ Samur-Dəvəçi ovalığı
- ☐ Lənkəran ovalığı
- ☒ Abşeron yarımadası
- ☐ Ceyrançöl-Acınohur
- ☐ Qarabağ düzü

339 Azərbaycanda yanacaq sənayesinin inkişafının mənfi ekoloji nəticələri hansılardır?

- ☐ doğru cavab yoxdu
- ☒ torpağın və suyun çirklənməsi
- ☐ heyvanat aləminə mənfi təsir
- ☐ havanın çirklənməsi
- ☐ meşələrin mənfi

340 Naxçıvan İR – da heyvandarlığın intensiv inkişafının mənfi ekoloji nəticələrindəndir:

- ☐ intensiv sellərin yaranması
- ☐ bitki örtüyünün növ zənginliyinin artması
- ☒ torpaq eroziyası
- ☐ məhsuldarlığın artması
- ☐ emal müəssisələrinin artması

341 Korçay yasaqlıqlarında nələr mühafizə olunur ?

- ☐ müxtəlif torpaq-bitki növləri
- ☒ müxtəlif quşlar
- ☐ atmosfer havası
- ☐ Su hövzəsi
- ☐ müxtəlif torpaq növləri

342 Tuqay meşələri harada yerləşir ?

- ☐ Qabırı çayı sahilində
- ☐ Kürçayı mənsəbində
- ☐ Turyançay sahilində
- ☐ Araz çayı vadisində
- ☒ Kürçayı sahilində

343 Su təsərrüfatı işlərində qoruğa ən çox təsir göstərən tədbirlərə daxildir?

- ☒ hamısı
- ☐ torpaqların suvarılması
- ☐ torpaqların qurudulması
- ☐ kanalların çəkilməsi
- ☐ hidrotexniki qurğuların yaradılması

344 Naxçıvan İR – da torpaq eroziyasının qarşısını almaq və ekoloji düzunu yaxşılaşdırmaq tədbirləridir: 1. deflyasiya 2. fitomeliyerasiya 3. mühəndisi 4. heyvandarlığı inkişaf etdirmək 5. aqrotexniki 6. şaquli şumlama

- ☒ 2,3,5
- ☐ 3,4,6
- ☐ 2,4,5
- ☐ 1,2,4
- ☐ 2,5,6

345 Qoruq ekosisteminə mənfi təsir edən amillərdən deyil?

- ☐ arıçılıq
- ☐ brokionerlik
- ☐ qoruq əraziləri ətrafında əhalinin artması
- ☐ qoruq ərazilərinə yaxın magistral yolların çəkilməsi
- ☒ qoruq ərazisində yaşıllıq zonalarının artırılması

346 Naxçıvan İR – nın təsərrüfatına zərər vuran və ekoloji durumu kəskinləşdirən səbəblərdəndir:

- ☐ torpağın eninə şumlanması
- ☐ fitomeliyerasiya
- ☐ rütubətli iqlim
- ☐ meşə meliorasiya
- ☒ sellər

347 Qoruq ərazilərinə ən çox təsir göstərən sənaye sahələrindəndir?

- ☒ hamısı
- ☐ metallurgiya
- ☐ tikinti
- ☐ kimya
- ☐ sellüloz kağız

348 Mineral elementlər və üzvi maddələr torpağın hansı xassələrini müəyyən edir?

- ☐ elektromaqnit xassələri
- ☐ optik xassələrini
- ☐ fiziki xassələri
- ☐ maqnit xassələri
- ☒ kimyəvi xassələrini

349 Kimyəvi reaksiyalarda iştirak etməyən kimyəvi elementlər torpağın hansı xassələrini müəyyən edir?

- ☐ Elektromaqnit və optik xassələrini
- ☐ kimyəvi və optik xassələrini
- ☒ fiziki və mexaniki xassələrini
- ☐ Elektrik və maqnit xassələrini
- ☐ Radioaktiv və maqnit xassələrini

350 Azərbaycanın İES-i ətraf mühitə daha çox ziyan vurur?

- ☐ kömürlə işləyəndə
- ☐ qazla işləyəndə
- ☐ neftlə işləyəndə
- ☒ mazutla işləyəndə
- ☐ kömürlə işləyəndə

351 Torpağın istilik, enerji və su ilə təmin olunmasında hansı torpaqəmələgəlmə amili mühümdür?

- ☐ zaman amili
- ☒ iqlim amili
- ☐ bitki amili
- ☐ relyef amili
- ☐ suxur amili

352 Hansı suların təsirindən xüsusi torpaq tipləri yaranır?

- ☐ okean sularının
- ☒ qrun sularının
- ☐ yerüstü suların
- ☐ çay sularının
- ☐ okean sularının

353 Torpağın mineral hissəsini təşkil edən kimyəvi elementlər birləşmə şəkilində torpağa necə təsir edir?

- ☐ torpağı münbitləşdirir
- ☐ torpağı duzlandırır
- ☐ torpağı şoranlaşdırır
- ☐ torpağı susuzlaşdırır
- ☒ torpağı zənginləşdirir

354 Torpaqəmələgətirən ana suxurların tərkib hissəsi hansı hissələrdən ibarətdir?

- ☐ çürüntü və daş kömür hissələrdən
- ☒ mineral və üzvi hissələrdən
- ☐ suxurlardan və palçıq hissələrdən
- ☐ daş hissəsindən və kimyəvi hissələrdən
- ☐ əhəng və qum hissələrdən

355 Abşeron regionunda ekoloji gərginliyi aradan qaldırmağın ən perspektivli yolu?

- ☐ Doğru cavab yoxdur
- ☐ istehsal həcmi azaltmaq
- ☐ zərərli istehsal sahələrini Abşerondan köçürmək

- ☒ tullantısız və az tullatılı texnoloqiylara keçmək
- ☐ ətraf mühitə ziyan vuran istehsal sahələrini bağlamaq

356 Neft emalı və neft-kimya sənayesinin zərərli tullantıları aşağıdakılardır? 1.Karbon qazı 4.Ağır metallar 2.Kükürd qazı 5.Azot və xlor qazı 3.Mikroelementlər 6. Karbohidrogenlər

- ☐ 2,4,6
- ☐ 1,3,5
- ☒ 1,2,6
- ☐ 2,5,6
- ☐ 3,5,6

357 Azərbaycanda neft emalı sənayesinin mənfi ekoloji nəticələri?

- ☒ atmosferin çirklənməsi
- ☐ atmosferin çirklənməsi
- ☐ doğru cavab yoxdu
- ☐ torpağın çirklənməsi
- ☐ bitki örtüyünün məhvi

358 Azərbaycanda neft hasilatının mənfi təsir göstərdiyi ərazilərdir?

- ☐ Gəncə-Qazax düzü
- ☐ Arazboyu düzənlik
- ☒ Kür-Araz ovalığı
- ☐ Lənkəran ovalığı
- ☐ Qanux-Əyriçay vadisi

359 Bakı, Gəncə və Sumqayıt şəhərlərində ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması üçün görülməsi vacib olan tədbirlər? 1.Müəssələrdə təmizləyici qurğuların qoyulması 2. Tullantısız texnologiyaların tətbiq edilməsi 3. Şəhər ətrafında su anbarlarının yaradılması 4.Sənaye tullantıların şəhər ətrafında basdırılması 5. Kimya sənayesi müəssələrinin sayının artması

- ☐ 1,4
- ☐ 4,5
- ☐ 2,4
- ☐ 1,3
- ☒ 1,2

360 Azərbaycanda alüminium sənayesinin inkişafını təmin edən əsas amillər və onların mənfi cəhətləri?

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ ixtisaslı kadrların çoxluğu-sudar çox istifadə
- ☒ zəngin alunit ehtiyatının, ucuz enerjinin olması-ətraf mühiti daha çox çirkləndirilməsi
- ☐ işçi qüvvəsi ilə yüksək təminat-enerjiyə tələbat
- ☐ neft-kimya sənayesinin inkişafı-torpaqların eroziyası

361 ətraf mühiti kimya sənayesi tullantılarının mənfi təsirinə məruz qalan region və şəhər?

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ Kiçik Qafqaz və Gəncə şəhəri
- ☐ Abşeron və Bakı şəhəri
- ☐ Kür-Araz və Şirvan şəhəri
- ☒ Abşeron və Sumqayıt şəhəri

362 Abşeron regionunda hansı növ elektrik stansiyası tikmək ekologi baxımdan ziyanlıdır?

- ☐ qazla işləyən İEM
- ☒ AES
- ☐ günəş ES
- ☐ külək ES
- ☐ qazla işləyən İES

363 Respublikamızda köçəri quşların mühafizəsi üçün yaradılmış qoruqlar?

- ☐ Besitçay və Qaragöl
- ☐ Ordubad və Zaqatala

- ☐ Hirkan və Altıağac
- ☐ Şirvan və Göygöl
- ☒ Qızılağac və Abşeron

364 Azərbaycanda əlverişli turizm və rekreasiya şəraitinə malik olan ərazilər?

- ☐ Yuxarı Qarabağ, Aran, Lənkəran
- ☐ Quba-Xaçmaz, Şəki-Zaqatala, Abşeron
- ☒ Quba-Xaçmaz, Şəki-Zaqatala, Abşeron
- ☐ Aran, Kəlbəcər-Laçın, Naxçıvan
- ☐ Naxçıvan, Dağlıq Şirvan, Aran

365 Abşeronda hansı növ elektrik stansiyası tikmək ekoloji cəhətdən daha sərfəlidir?

- ☐ mazutla işləyən İES
- ☒ külək elektrik stansiyası
- ☐ su elektrik stansiyası
- ☐ geotermal elektrik stansiyası
- ☐ qabarma elektrik stansiyası

366 Xəzərin rekreasiya əhəmiyyətli sahil əraziləri ?

- ☒ Abşeronun şimal sahili, Yalama-Nabran
- ☐ Giləzi-Zarat, Lənkəran sahilləri
- ☐ Kürün mənsəbi, Abşeron cənub sahilləri
- ☐ Cənub-Şərqi Şirvan, Salyan düzü
- ☐ Qobustan, Abşeron arxipelaqı

367 Azərbaycanda alüminium sənayesinin inkişafını təmin edən əsas amillər və onların mənfi cəhətləri?

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ ixtisaslı kadrların çoxluğu-sudar çox istifadə
- ☒ zəngin alunit ehtiyatının, ucuz enerjinin olması-ətraf mühiti daha çox çirkləndirilməsi
- ☐ işçi qüvvəsi ilə yüksək təminat-enerjiyə tələbat
- ☐ neft-kimya sənayesinin inkişafı-torpaqların eroziyası

368 Naxçıvan ərazisində bitki və heyvanat aləminin nisbətən kasıb olmasının səbəbi?

- ☐ denudasiya prosesləri
- ☐ relyefin mürəkkəbliyi
- ☒ iqlimin kəskin-kontinental olması
- ☐ iqlimin mülayim-kontinental olması
- ☐ su ehtiyatlarının zənginliyi

369 Su torpaqda neçə fazada olur?

- ☐ dəfətmə, mikroskopik, makroskopik
- ☐ makroskopik, cazibə, axıcı
- ☐ dəfətmə, axıcı, makroskopik
- ☒ cazibə, kapilyar, hiqroskopik
- ☐ axıcı, kapilyar, makroskopik

370 Torpağın bərk hissəcikləri və onlar asındakı fazaların ölçüləri onun hansı xüsusiyyətini müəyyən edir?

- ☐ müqavimətini
- ☒ strukturunu
- ☐ məhsuldarlığını
- ☐ istilik keçirməsini
- ☐ fəza qəfəsini

371 Torpağın kimyəvi xassələrini hansı elementlər və maddələr müəyyən edir?

- ☐ duzlar və üzvi maddələr
- ☐ duzlar və polimer maddələr
- ☐ metallar və qeyri-üzvi maddələr
- ☐ qələvi elementlər və üzvi polimerlər
- ☒ mineral elementlər və üzvi maddələr

372 Dağ-mədən sənayesinin inkişafının mənfi ekoloji təsir göstərdiyi inzibati rayonlardandır :

- ☐ Şamaxı, Qusar və Xaçmaz
- ☒ Gədəbəy, Kəlbəcər və Laçın;
- ☐ Füzuli, Qubadlı və Şuşa ;
- ☐ Şəki, Qəbələ və Qax;
- ☐ Oğuz, Culfa və Quba;

373 Dağ-mədən sənayesinin Abşeronda yaratdığı ekoloji problemdir:

- ☐ doğru cavab yoxdur .
- ☐ təbii göllərin çirklənməsi;
- ☐ meşələrin məhvi;
- ☒ torpaqların deqredasiyası ;
- ☐ əkin sahələrin azalması;

374 Abşeronda atmosfer havasının çirklənməsinin əsas mənbələri?

- ☐ yeyinti sənayesi və neft hasilatı.
- ☐ dəmir yol nəqliyyatı, cihazqayırma
- ☐ maşınqayırma və boru kəmərlər nəqliyyatı
- ☐ yeyinti və yüngül sənaye
- ☒ neft-kimya və avtomobil nəqliyyatı

375 Azərbaycanda kimya sənayesinin zərərli tullantılarının təsirinə daha çox məruz qalan təbii komponentdir?

- ☐ təbii və süni mənbələr
- ☒ hava hövzəsi
- ☐ bitki
- ☐ torpaq
- ☐ heyvanat aləmi

376 Azərbaycanda əlvan metallurgiya sənayesinin zərərli tullantılarının təsirinə daha çox məruz qalan komponentlər?

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ gəllər və digər sətuturlar
- ☐ bitki və heyvanat aləmi
- ☒ torpaq və hava
- ☐ atmosfer və heyvanat aləmi

377 əlvan metallurgiya müəssisələri içərisində ətraf mühitə daha çox tullantı atır?

- ☐ Doğru cavab yoxdur
- ☒ Gəncə gil-torpaq kombinatı
- ☐ Sumqayıt alüminium zavodu
- ☐ Bakı əlvan metalların emalı və təkrar emalı zavodu
- ☐ Gəncə əlvan metalların emalı zavodu

378 Abşeron regionunda ekoloji gərginliyi aradan qaldırmağın ən perspektivli yolu?

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☒ tullantısız və az tullatılı texnologiyalara keçmək
- ☐ zərərli istehsal sahələrini Abşerondan köçürmək
- ☐ istehsal həcmi azaltmaq
- ☐ ətraf mühitə ziyan vuran istehsal sahələrini bağlamaq

379 Azərbaycanda ən iri qara metallurgiya müəssisələri və onların tullantılarının mənfi təsirinə məruz qalan təbii komponent?

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ Sumqayıt boru yayma zavodu. Bitki örtüyü
- ☐ Daşkəsən saflaşdırma kombinatı, hava hövzəsi
- ☐ Bakı təkrar qarametal zavodu, su hövzələri
- ☒ Sumqayıt boru yayma zavodu, hava və su hövzəsi

380 Daşkəsən filizsaflaşdırma kombinatı mənfi təsir göstərir?

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☒ torpaq ehtiyatlarına
- ☐ hava hövzəsinə
- ☐ meşə ehtiyatlarına
- ☐ dağ göllərinə

381 Azərbaycan neftinin ekoloji baxımdan dünyada məşhurlaşdırən əsas əlamətlər?

- ☐ tərkibində kükürdün konsentrasiyasının yüksək olması
- ☒ tərkibində qatışıqların az olması
- ☐ tərkibində parafinin çox olması
- ☐ respublikanın hər yerində olması
- ☐ tərkibində kükürdün konsentrasiyasının yüksək olması

382 Azərbaycanda istifadəsi mümkün olan perspektiv ekoloji təmiz enerji mənbələri aşağıdakılardır?

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ su enerjisi
- ☐ geotermal enerji
- ☐ qabarma-çəkilmə enerjisi
- ☒ külək və günəş enerjisi

383 Neft amalı və neft-kimya sənayesinin zərərli tullantıları və onların təsirinə məruz qalan şəhər ?

- ☒ qaz formalı tullantılar və Bakı
- ☐ mikroelementlər və Bakı
- ☐ ağır metallar və Gəncə
- ☐ bərk formalı tullantılar və Sumqayıt
- ☐ makroelementlər və Sumqayıt

384 Neft amalı və neft-kimya sənayesinin zərərli tullantıları və onların təsirinə məruz qalan şəhər ?

- ☐ makroelementlər və Sumqayıt
- ☐ ağır metallar və Gəncə
- ☐ bərk formalı tullantılar və Sumqayıt
- ☒ qaz formalı tullantılar və Bakı
- ☐ mikroelementlər və Bakı

385 Azərbaycanda SES-in yaradılmasının ətraf mühitə mənfi ekoloji təsiri hansıdır?

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ sürüşmənin intensivləşməsidir
- ☐ torpaq eroziyasıdır
- ☐ iqlimə təsiridir
- ☒ şoranlaşma və tuqay meşələrinin məhvdir

386 Azərbaycanda neft emalı və neft-kimya sənayesinin mənfi ekoloji təsirlərinə məruz qalan şəhərdir?

- ☐ Mingəçevir
- ☐ Gəncə
- ☒ Bakı
- ☐ Sumqayıt
- ☐ Şirvan

387 Azərbaycanda neft və neft məhsulları ilə daha çox çirklənmiş ərazi haradır?

- ☐ Samur-Dəvəçi ovalığı
- ☐ Lənkəran ovalığı
- ☒ Abşeron yarımadası
- ☐ Ceyrançöl-Acinohur
- ☐ Qarabağ düzü

388 Qrunt suları üzə olduqda torpaqda hansı xoşagəlməz xüsusiyyətlər yaranır?

- ☐ rütubət azalır və oksigen çoxalması yaranır
- ☐ rütubət çox azalır və oksigen azalması yaranır
- ☒ izafi rütubət və oksigen çatışmamazlığı yaranır

- ☐ rütubət yox olur və oksigenin azalması yaranır
- ☐ rütubət çox yüksəlir və oksigen çoxalması yaranır

389 Torpaqəmələgəlmə prosesində aşağıdakı bitki və heyvanlar mühüm rol oynayır. Hansı cavab düzgün deyil?

- ☐ vəhşi heyvanlar
- ☐ onurğasız canlılar, molyuskalar
- ☐ bakteriyalar, qurdlar
- ☒ otlar, ağaclar, kollar, ibtidai bitkilər
- ☐ ali bitkilər

390 Torpaqların fiziki və mexaniki xassələrini hansı kimyəvi elementlər müəyyən edir?

- ☐ kolloidlərlə reaksiyaya girənlər
- ☒ kimyəvi reaksiyalarda iştirak etməyənlər
- ☐ kimyəvi reaksiyaları neytrallaşdıranlar
- ☐ kimyəvi reaksiyaları zəiflədənlər
- ☐ kimyəvi reaksiyaları donduranlar

391 Dağ-mədən sənayesinin tullantılarından daha çox çirklənmiş çay:

- ☐ Köndələnçaydır
- ☐ Tərtərçaydır
- ☐ Gəncəçaydır
- ☐ Filizçaydır
- ☒ Qoşqarçaydır

392 Azərbaycanda dağ-mədən sənayesinin inkişafı ilə əlaqədar daha çox ekoloji gərginliyə məruz qalmışdır:

- ☒ Daşkəsən rayonu
- ☐ İsmayılı rayonu;
- ☐ Gədəbəy rayonu;
- ☐ Şahbuz rayonu;
- ☐ Füzuli rayonu;

393 Azərbaycanda sement istehsalı hansı iqtisadi rayonun ətraf mühitinə mənfi təsir edir?

- ☐ Naxçıvan
- ☐ Kür-Araz
- ☐ Şəki-Zaqatala
- ☐ Dağlıq Şirvan
- ☒ Abşeron

394 Xəzər dənizi hövzəsinin çirklənməsinin əsas səbəbləri və mənbələri nələrdən ibarətdir?

- ☐ dəniz suyunun normadan artıq duzlu olması, ən çox kənd təsərrüfatı tullantıları ilə çirklənmə və s.
- ☐ dəniz nəqliyyatından intensiv istifadə, tez-tez baş verən tanker qəzaları və s.
- ☒ sahil ərazilərdə əhalinin yüksək sıxlığı, sənaye müəssisələri, dənizə tökülən çayların çirklənməsi və s.
- ☐ kənd təsərrüfatında istifadə edilən kimyəvi gübrələr və pestisidlərlə çirklənmə, əhalinin sahil boyu sıxlığı
- ☐ dənizə tökülən çayların çox böyük olması və fenollarla çirklənmənin əsasən şimalda yığılması

395 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin keçdiyi ərazilərin əsas landşaft tipi, burada formalaşan bitki örtüyü və iqlim şəraiti necə səciyyələnir?

- ☒ yarımsəhra landşaft tipi, seyrək bitki örtüyü, mürəkkəb relyef formaları, daimi küləklər, deflyasiya və suvarma eroziyası
- ☐ quru-çöl landşaft tipi, intrazonal meşələr, sadə relyef formaları, quru hava, irriqasiya əkinçiliyinin üstünlüyü
- ☐ yarımsəhra landşaft tipi, relikt və endemik bitki örtüyü, mürəkkəb relyef formaları, şorlaşmış ərazilər və abraziya
- ☐ səhra landşaft tipi, geniş çəmənliklər, sadə relyef formaları, quraq hava, deqradasiya və kimyəvi aşınmanın üstün olması
- ☐ rütubətli subtropik landşaflar, qarışıq bitki örtüyü, düzən relyef formaları, rütubətli hava, dəmyə əkinçiliyi və deqradasiya

396 Radioaktiv tullantıları zərərsizləşdirmək üçün istifadə edilən quyular hansı maddələrdən hazırlanır?

- ☐ sintetik kaçıqdan
- ☐ dəmir və alüminiumun qarışığından
- ☐ bentonit gillərdən
- ☐ xüsusi mişar daşından
- ☒ 1,5 metr qalınlıqda betondan

397 Hazırda Bakı buxtasında ən çox müşahidə olunan zərərli maddələr hansılardır?

- ☐ dəmir birləşmələri, benzol
- ☒ neft məhsulları, fenol
- ☐ toliol, manqan oksidi
- ☐ xlor üzvlü pestisidlər
- ☐ qurğuşun, fenol

398 Hansı kimyəvi elementin atmosferdəki qatılığı iki dəfə artdığı halda müxtəlif iqlim modellərinə əsasən əsrin sonunadək gözlənilən orta illik temperatur artımı 2,0-5,8° S təşkil edəcək ?

☐ HCO

399 Landşaftlarda baş verən bütün planlı və kortəbii dəyişikliklər necə adlanır?

- ☐ əkin sahələri
- ☐ növ və siniflər
- ☒ antropogen landşaft
- ☐ fəsiya
- ☐ landşaft sferası

400 Landşaftın məqsədə uyğun və planlı istiqamətdə gedən dəyişiklikləri necə adlanır?

- ☐ mərz
- ☐ təbii ərazi kompleksləri
- ☒ mədəni landşaftlar
- ☐ yanmtip və tip
- ☐ fəsiya

401 Mədəni landşaft deyəndə nə başa düşülür?

- ☐ təbii landşaft
- ☒ antropogen landşaft
- ☐ coğrafi mühit
- ☐ coğrafi təbəqə
- ☐ landşaft sferası

402 Azərbaycan ərazisində yaşamış və təbii landşafta təsir göstərməyə başlamış ilk insanların yaşı təxminən nə qədərdir və onlar hansı dövrə aid edirlər?

- ☒ 1 milyon il, aşağı paleolit
- ☐ e.ə. X – VIII minilliklər, mezolit
- ☐ e.ə. V – III minilliklər, eneolit
- ☐ 40-50 min il, yuxarı paleolit
- ☐ e.ə. VI – V minilliklər, neolit

403 Dağ-meşə qurşağı zonalarının tərkibinə, strukturuna, torpaq xüsusiyyətlərinə və rütubətlənmə rejiminə görə fərqlənməsinin əsas səbəbi nədir?

- ☐ litoloji və hidroloji amil
- ☐ tektonik amil
- ☐ antropogen amil
- ☒ relyef-iqlim amili
- ☐ geobotanik amil

404 Azərbaycan ərazisində yalnız tarixi-təsviri sənət qoruğu hansıdır?

- ☐ Eldar şamı
- ☒ Qobustan
- ☐ Şahdağ
- ☐ Altıağac
- ☐ Göygöl

405 Dağ-meşə landşaftının differensiasiyasına əsasən hansı amillər daha çox təsir göstərir?

- ☐ orta illik yağıntıların miqdarı və litoloji tərkib
- ☒ hipsometrik şərait və yamacların ekspozisiyası
- ☐ yamacların deqredasiyası və heyvandarlıq təsərrüfatı
- ☐ süxurların yerləşməsi və dəmyə əkinçiliyi
- ☐ antropogen amillər və rütubətlənmə şəraiti

406 Azərbaycan ərazisində təbii landşaft kompleksləri ilə bərabər quşların mühafizə olunduğu qoruqlar hansılardır?

- ☒ Qızılağac, Ağgöl qoruğu
- ☐ Ağgöl, Hirkan qoruğu
- ☐ Eldar, Göygöl qoruğu
- ☐ Altıağac, Qızılağac qoruğu
- ☐ Bəsitçay, Qarayazı qoruğu

407 Landşafta əsaslı təsirlərdən hesab edilən metal əridilməsi hansı dövrü əhatə edirdi?

- ☐ e.ə. 1 milyon il əvvəl, aşağı paleolit dövrü
- ☐ e.ə. 10-12 min il əvvəl, paliolit dövrü
- ☐ e.ə. VIII-V minilliklərdə, neolit dövrü
- ☒ e.ə. III-12 minilliklərdə, tunc dövrü
- ☐ e.ə. X-VIII minilliklərdə, mezolit dövrü

408 Azərbaycan ərazisində təbii landşaftlara, ilk insanların təsiri əsasən hansı dövrdən və hansı kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişafından sonra başladı ?

- ☒ mezolit dövründən, heyvandarlığın inkişafı
- ☐ tunc dövründən, ovçuluğun inkişafı
- ☐ yuxarı daş dövrü, yıgıcılıqla məşqul olma
- ☐ dəmir dövründən, əkinçiliyin inkişafı
- ☐ dəmir dövründən, dəmir və tuncdan istifadə olunması

409 Hansı qoruqlar əsasən yarımsəhra landşaft sahəsində yerləşmişdir?

- ☒ Ağgöl, Qobustan, Şirvan
- ☐ Eldar, Pirqulu, İsmayılı
- ☐ Zaqatala, Qobustan, Göygöl
- ☐ Qızılağac, Bəsirtçay, Hirkan
- ☐ Türyançay, Şahdağ, Sultanbud

410 Nadir ağac növlərinin qorunduğu qoruqlar hansılardır?

- ☐ İlisu, İsmayılı, Göygöl
- ☐ Türyançay, Göyçay, Ağgöl
- ☐ Pirqulu, Qızılağac, Şirvan
- ☐ Qobustan, Altıağac, Qarayazı
- ☒ Bəsirtçay, Hirkan, Eldar qoruğu

411 Relikt bitki növləri əsasən hansı qoruq landşaftlarında yayılmışdır?

- ☐ Qızılağac, Zaqatala, İlisu
- ☒ Hirkan, Eldar, Vəsitçay

- ☐ Göyöl, Ağgöl, Qobustan
- ☐ Altıağac, Qarayazı, Şirvan
- ☐ Göyçay, Türyançay, Hirkan

412 Təbii landşaftlarının qorunması məqsədilə yaradılan və əsas hissəsi dağ-meş landşaftı olan qoruqlar hansılardır?

- ☐ Pirqulu, Qobustan, Bəsirtçay
- ☒ İsmayılı, Zaqatala, İlisu
- ☐ Qızılağac, Ağgöl, türyançay
- ☐ Göyçay, Şirvan, Hirkan
- ☐ Qarayazı, Altıağac, Göygöl

413 Enlik zonallığının əmələ gəlməsində əsas rol oynayan təbii ünsür hansıdır?

- ☐ coğrafi mühit
- ☒ iqlim
- ☐ coğrafi təbəqə
- ☐ təbii komplekslər
- ☐ relyef

414 Abşeron y/a-nın ən az çirkənlənmiş hissəsi haradır?

- ☐ şimal hissəsi
- ☒ cənub hissəsi
- ☐ bütün sahil zolağı
- ☐ şimal-şərq hissəsi
- ☐ şimal-qərb hissəsi

415 Abşeron y/a-da ən az radioaktivlik müşahidə olunan ərazilər hansılardır?

- ☐ Ramana, Balaxanı
- ☐ Qala, Sabunçu
- ☐ Suraxanı, Bilgəh
- ☐ Binəqədi, Bibiheybət
- ☒ Nardaran, Mərdəkan

416 ərazisində subnival-nival landşaft tipi mövcud olan qoruq:

- ☒ Zaqatala
- ☐ Qızılağac
- ☐ Hirkan
- ☐ Göygöl
- ☐ Pirqulu

417 Okean dərinliklərindəki sular hansı maddələrlə daha çox zəngindir?

- ☒ fosfat və nitrat
- ☐ azot və karbon
- ☐ nitrat və kalsium
- ☐ xlor və oksigen
- ☐ dəniz və fosfor

418 Hidrosfer və atmosferin kontakt təbəqəsinin aşağı qurtaracağı hansı dərinlikdə yerləşir?

- ☒ 150-200 m
- ☐ 300-350 m
- ☐ 200-300 m
- ☐ 120-150 m
- ☐ 50-100 m

419 Yer səthində maddə və enerji mübadiləsinin intensiv getdiyi landşaft yaradıcı təbəqə necə adlanır?

- ☐ biosenoz
- ☐ landşaft sferası
- ☒ hipergenez
- ☐ mikrosfera
- ☐ pedosfera

420 İnsan fəaliyyətinin təsiri altında meşədə gedən dəyişikliklərin fərqli cəhətlərindən biri və əsası hansı dəyişikliyi yaradır?

- ☐ geoloji özünlün və suxurların dəyişməsi
- ☐ meşələrin iqtisadi cəhətdən qiymətinin yuxarı qalxması
- ☐ meşədə yayda yüksək, qışda isə mənfi temperaturun hakim olması
- ☒ biogeosenozun kəskin və kütləvi dəyişməsi
- ☐ meşədəki maddələr və enerji mübadiləsinin normallaşması

421 Meşələr tam qırılan zaman, daha çox dəyişikliyə məruz qalan sahələr hansılardır?

- ☒ landşaftların mikroiqlim şəraiti dəyişir
- ☐ günəşli saatların miqdarı artır və səthdə dərin çatlar əmələ gəlir
- ☐ yalnız kiçik həşərat və gəmiricilər məhv olur
- ☐ torpaqdakı ana suxurların strukturu
- ☐ seyrək meşə sahələrində yayılan hündürboylu otlar

422 Otarılma zamanı ilk növbədə hansı bitki formasiyaları sıradan çıxır?

- ☐ meşə zonasının xırda bitkiləri
- ☐ yüksək boylu, quraqlıq bitkiləri
- ☐ intrazonal landşaftların bitkiləri
- ☐ alçaq boylu, kölgə sevən bitkilər
- ☒ yüksək böylu, rütubət sevən bitkilər

423 Yer kürəsində otlaq landşaftlarının yayıldığı ərazilər hansılardır?

- ☐ mülayim qurşağın qaratorpaqları və tayqa
- ☐ subantarktik və subarktik qurşağın tundrası
- ☐ ekvatorial meşələr və geniş çay dərələri
- ☐ tropik, steplər və mülayim enlik
- ☒ yarımsəhra, səhra və quru savanna

424 Eroziya və deqradasiya prosesinin güclənməsində hansı proses rol oynayır?

- ☒ Meşəsizləşdirilmiş ərazilərdə intensiv əkinçiliyin inkişafı
- ☐ Yamacların dik və qayalıq olması
- ☐ Tektonik proseslərin aktivliyi
- ☐ Orta illik temperaturun normadan yüksək olması
- ☐ İntensiv yağıntıların miqdarının çoxluğu

425 Antropogen-terras komplekslərinin formalaşdığı zonalar hansılardır?

- ☐ arid düzənliklər
- ☐ düzən meşələri
- ☐ alçaq dağlıq
- ☐ yarımsəhra və quru çöl
- ☒ yüksək və orta dağlıq

426 Meşə landşaftlarının yuxarı sərhədinin aşağı düşməsinin əsas səbəbləri nədir?

- ☐ təbii şərait
- ☒ antropogen təsirlər
- ☐ relyef xüsusiyyətləri
- ☐ iqlim şəraiti
- ☐ tektonik proseslər

427 Torpaqlara əhəngin və gübrələrin verilməsi prosesi necə adlanır ?

- ☐ fitomeliorasiya
- ☒ meliorasiya
- ☐ aqroirriqasiya
- ☐ hidrotexnika
- ☐ rekultivasiya

428 Çəmən-bataqlıq landşaftlarının formalaşmasına səbəb hansı kənd təsərrüfatı tədbirlərinin aparılmasıdır ?

- ☐ rekultivasiya
- ☒ aqroirriqasiya
- ☐ terraslaşdırma
- ☐ dəmyə əkinçiliyi
- ☐ heyvandarlıq

429 Yüksək və orta dağlıqda formalaşan antropogen komplekslər hansılardır ?

- ☐ şoranlaşmış
- ☐ denudasyon
- ☐ bataqlıqlaşmış
- ☐ erozion
- ☒ terraslaşmış

430 Dağlıq ərazilərin təbii landşaftlarının qorunması və meşə təsərrüfatının qorunması məqsədi ilə hansı tədbirlər görülməlidir?

- ☐ Meşə sahələrinə girişə təmamilə qadağa qoyulmalıdır
- ☐ Heyvandarlıq təsərrüfatları ləğv olunmalıdır
- ☐ Kənd yaşayış məntəqələrinin sayı məhdudlaşdırılmalıdır
- ☐ Dəmyə əkinçiliyi saşələri azaldılmalıdır
- ☒ Kəndlər elektrik enerjisi və yanacaq təmin olunmalıdır

431 Meşə təsərrüfatında quru iqlim şəraitində inkişaf edən arid meşələr əsasən hansı əraziləri əhatə edir?

- ☐ Eyr gölü ətrafı və La-Plata ovalığında
- ☐ mülayim enliyi subtropiklə sərhəddində
- ☒ Aralıq dənizi tipli və tropik ərazilərdə
- ☐ Orta Asiyada və Hind –Qanq çayları hövzələrində
- ☐ Appalaç dağlarının ətəyində və Böyük düzənlikdə

432 Qədim təkrar meşələr və insanlar tərəfindən toxunulmamış ilkin meşələr harada qorunub saxlanılmışdır?

- ☐ Afrika və Asiyanın ekvatorial meşələri
- ☐ Cənubi Amerikanın orta dağlıq əraziləri
- ☐ Avropanın əsas dağlıq hissələri
- ☐ Tayqa və Volqa çayı boyunca
- ☒ tropik meşələr və Amazon çay hövzəsi

433 Qəbələ yasaqlığının yaradılmasında əsas məqsəd:

- ☒ Böyük Qafqazın cənub yamaclarının landşaftlarını qorumaq
- ☐ dağ-çəmən landşaftını qorumaq
- ☐ dağ-meşə torpaqlarını qorumaq
- ☐ heyvanat aləmini qorumaq
- ☐ doğru cavab yoxdur

434 Gil adası yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☒ gümüşü qağayıları qorumaq
- ☐ qırqoulu qorumaq
- ☐ kəkliyi qorumaq
- ☐ bildirçin qorumaq

435 Qızılcə təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ torpaq ehtiyatını qorumaq
- ☒ ərazinin təbiət kompleksini qorumaq
- ☐ Subalp çəmənliyini qorumaq
- ☐ təbii su ehtiyatını qorumaq

436 Meşənin mövcudluğu ən çox yer səthində hansı problemlərin qarşısını alır?

- ☐ torpaqın litoloji əsasın köklü sürətdə dəyişir
- ☐ bulaqlardakı su artımının qarşısını alır

- ☐ sututurların səthindən buxarlanmanı artırır
- ☒ axımı əsaslı tənzimləyir, daşqının qarşısını alır
- ☐ meşədə kiçik ağacları yandıran radiasiyanın miqdarını azaldır

437 Meşə ərazilərində olan ağac növlərindən başqa, hansı elementlərdən də istifadə olunur?

- ☐ akkumlyasiyanın qarşısının alınması üçün kolların qırılması
- ☐ heyvanların ətindən və dərisindən istifadə üçün kütləvi qırılması
- ☒ arıçılıqda, qida, texniki və dərman maddələrinin hazırlanmasında
- ☐ seliteb landşaftların sahəsinin genişləndirilməsi
- ☐ bitki növlərinin inkişafı üçün iri çətirli ağacların qırılması

438 Otlaq landşaftlarının məhv olmasının qarşısının alınması və məhsuldarlığının artırılması məqsədi ilə tədbirlər görülür?

- ☐ ərazilərdə müxtəlif növlü ağacların əkilməsi.
- ☐ otlaqların daha məhsuldar torpaqlara köçürülməsi
- ☐ otlaq grazilərə gübrələrin verilməsi
- ☒ otlaqların suvarılması və yenidən əkilməsi
- ☐ otlaq sahələrin ekstnsiv üsulla şumlanması

439 əsas bitki formasiyalarının məhv olması otarılmadan əlavə, hansı səbəblərdən asılıdır?

- ☐ həşərat və ziyanvericilərin grazilərdə çox yayılması
- ☐ intensiv sürüşmə və eroziya prosesləri nəticəsində məhv olması
- ☐ ifrat rütübətlənməyə görə bitkilərin cürüməsi
- ☒ heyvanların tapdığı altında torpağın bərkiməsi
- ☐ əkinçilik sahələrinin genişləndirilməsi məqsədi ilə şumlama

440 Otlaq landşaft tiplərinin zənginliyi və geniş sahə tutması hansı kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişafına səbəb olur?

- ☒ köçəri heyvandarlığın
- ☐ seliteb landşaftların
- ☐ tərəvəz-bostançılığın
- ☐ dəmyə əkinçiliyin
- ☐ suvarma əkinçiliyin

441 Otlaq landşaftların demək olar ki, yayıldığı bütün təbii zonalarda, bu landşaftın inkişafı üçün hansı şərait mövcuddur?

- ☐ ərazilərin rütübətlə çox təmin olunması
- ☒ ərazilərin rütübətlə az təmin olunması
- ☐ dağ yamaclarının dikliyi
- ☐ yağıntıların bol olması
- ☐ antropogen-texnogen landşaftların geniş yayılması

442 Meşə örtüyünün və digər bitki formasiyalarının formalaşdırdığı bitki örtüyünün sıradan çıxmasına, nəticədə növün arealında parçalanmaların yaranmasına səbəb nədir?

- ☐ kütləvi darılmanın olması
- ☒ sel hadisəsi, dağ uçqunu, sürüşmə
- ☐ yeraltı təkanların baş verməsi
- ☐ fəlakətli meşə yanğınları
- ☐ yüksək temperatur və quraqlığın baş verməsi

443 Orta dağ-meşə qurşağında meşəsizləşdirilmiş ərazilərdə intensiv əkinçiliyin inkişaf etdirilməsi hansı prosesi gücləndirir?

- ☐ defilyasiya
- ☒ eroziya
- ☐ korroziya
- ☐ akkumliyasiya
- ☐ abraziya

444 Meşə sahələrindən istifadə istiqamətlərinin iki əsas qrupu hansılardır? 1.Oduncaq məhsullarının alınması 2.Tikinti sənayesində istifadə olunması 3.Gəmiqayırma və avtomobil sənayesində istifadəsi 4. meşədən əlavə məhsul kimi istifadə etmək 5. meşəaltı qara torpaqlardan kənd təsərrüfatında istifadə olunması

- ☐ 1,3

- ☐ 2,4
☐ 3,5
☒ 4,5
☐ 1,4

445 Şirvan şəhərində ətraf ərazilərin cirkənməsini sürətləndirən və kənd təsərrüfatına ciddi ziyan vuran əsas sənaye sahəsi hansıdır?

- ☒ Şirvanneft” neft-qarçıxarma idarəsi
☐ küküpdli mazut yanacağından istifadə edilən DRES
☐ qara və əlvan metallurgiya
☐ mineral dübrələr istehsalı
☐ inşaat materialları kombinatı

446 Gəncə-Qazax iqtisadi rayonunun həm atmosfer, həm də landşaft-ərazi komplekslərinin cirkənməsində əsas rol oynayan sənaye müəssisəsi hansıdır ?

- ☒ Alüminium-oksidi istehsalat birliyi
☐ Energetika sənayesi
☐ Yağ-piy kombinatı
☐ Dəmir emalı kombinatı
☐ Maşınqayırma zavodu

447 Azərba ycan ərazisində landşaft anomaliyasının aydın müşahidə olunduğu sahələr hansılardır?

- ☐ Naxçıvan MK-nın alçaq dağlığı və Kür-Araz ovalığı
☒ Talış dağları, Naxçıvan MR-nın dağlıq bölgəsi
☐ Böyük Qafqazın cənub ətəkləri, Naxçıvan MK-nın dağlığı
☐ Böyük Qafqazın orta dağlığı, Samur-Dəvəçi ovalığı
☐ Kiçik Qafqazın şimal-şərq yamacı, Talış dağları

448 Neft istismarı qurtardıqdan sonra ərazidən buruqların, beton əsasların təmizlənməsi hansı rekultivasiya üsulu ilə yerinə yetirilir?

- ☐ meliorativ
☐ aqrotexniki
☐ kimyəvi
☒ texniki
☐ bioloji

449 Bioloji rekultivasiyada ilkin mərhələ olaraq hansı tədbirlər qorülür?

- ☐ dənli bitkilər əkilməlidir
☐ sahələr suvarılmalıdır
☐ morfoloji diaqnostika edilməlidir
☐ neft tullantı qalıqlarından təmizlənməlidir
☒ mineral və yerli gübrələr verilməlidir

450 Azərbaycan ərazisində bəzi çökəkliklərdə landşaftın yüksəklik spektrində dağ-çöl, arid seyrək meşələr yayıldığı halda, tirə və silsilə yamaclarında dağ-meşə landşaftlarının formalaşması necə adlanır?

- ☐ landşaft dinamikası
☐ landşaft təkamülü
☐ landşaft transpormasiyası
☒ landşaft anomaliyası
☐ landşaft differensiasiyası

451 Atmosfer havası ilə bərabər, bitki yarpaqlarını zədələyərək, əvvəlcə gümüşü və ya mis rənginə salıb, sonra isə tamamilə məhv edən proses necə adlanır?

- ☐ Biogeokimyəvi proses
☐ Radiaktiv şüalanma
☒ Fotokimyəvi duman
☐ Dinamiki proseslər
☐ Ekocografi dəyişiklik

452

Smoqun əsas iki tipi hansılardır?

1. Tüstü və ya sənaye mənşəli qaz tullantıları qarışmış sıx duman
2. Meşəyanğınları zamanı ayrılan
3. Zibil zavodlarında yandırılma zamanı yaranan tüstü qatı
4. Yüksək konsentrasiyalı aşındırıcı qazlar və aerosol qarışıqlardan ibarət duman
5. Yalnız CO₂ qazının əmələ gəlməsi və onun yaratdığı kimyəvi birləşmələr

- ☐ 4, 5
- ☐ 3, 5
- ☐ 2, 3
- ☒ 1, 4
- ☐ 2, 4

453 Bir çox inkişaf etmiş ölkələrdə şəhərlərin ərazisi hansı torpaqların hesabına genişləndirilir?

- ☐ faydalı qazıntılar
- ☐ bataqlıqların
- ☐ dağlıq ərazilərin
- ☐ göllərin
- ☒ şumlanan torpaqlar

454 İl ərzində Xəzər dənizinə ümumilikdə nə qədər çirkab su axıdılır?

- ☐ 40 mlrd. kub metr
- ☒ 11 mlrd.kub metr.
- ☐ 23 mlrd.kub km
- ☐ 3,6 mlrd. kub km
- ☐ 17 mlrd. kub km

455 Neft və neft tullantıları ilə çirklənmiş torpaqların rekultivasiyası hansı üsullarla həyata keçirilir.?

- ☐ kimyəvi və bioloji
- ☐ aqrotexniki
- ☐ irriqasiya
- ☒ texniki və bioloji
- ☐ meliorativ və texniki

456 Azərbaycan ərazisində Xəzər dənizə axıdılan məişət tullantılarının miqdarı nə qədərdir?

- ☐ 70%
- ☐ 20%
- ☐ 45%
- ☒ 60%
- ☐ 35%

457 Ümumilikdə insan tərəfindən istifadə edilməyən landşaft komplekslərinin sahəsi nə qədərdir?

- ☒ 50 %
- ☐ 46 %
- ☐ 15 %
- ☐ 27 %
- ☐ 35 %

458 Təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində təbii əlaqələri pozulmuş və xarici görünüşcə tamam dəyişmiş landşaftlar bütün dünyada nə qədərdir?

- ☐ 20 %
- ☐ 13 %
- ☐ 7 %
- ☐ 3,5 %
- ☒ 2 %

459 ABŞ ərazisində meşələrin intensiv qırılması nə zaman baş verdi?

- ☐ plantasiyalar genişləndikcə
- ☐ kimya sənayesi inkişaf etdikcə
- ☐ faydalı qazıntıların çıxarılmasına görə
- ☐ neftin çıxarılmasına görə
- ☒ avropalılar bura qəldikdən sonra

460 Xəzər dənizinin ən çox çirklənməsi hansı çayın gətirmələri hesabına baş verir?

- ☐ Səfidyurd çayı
- ☒ Volqa çayı
- ☐ Terek çayı
- ☐ Kür çayı
- ☐ Samur çayı

461 Azərbaycan sektorunda Xəzər dənizinə axıdılan çirkab suların 60%-ni təşkil edir.?

- ☐ nəqliyyat tullantıları
- ☐ kimyəvi tullantılar
- ☒ kanalizasiya suları
- ☐ neft tullantıları
- ☐ bərk tullantılar

462 Böyük Qafqaz regionunda yod və bromun çatışmamasının səbəbi nədir ?

- ☐ Respublika ərazində ən hündür dağlıq ərazi olduğuna görə
- ☐ Bulaq sularının bolluğuna görə
- ☒ Yura və təbaşir dövrünün əhəng daşlarından təşkil olunduğuna görə
- ☐ Kimyəvi elementlərin miqrasiyasına görə
- ☐ Çay şəbəkəsinin sıxlığına görə

463 Landşaft vahidləri daxilində yodun və bromun çatışmaması hansı xəstəliklərin yayılması ilə nəticələnir?

- ☐ cuma, bursulyoz
- ☐ qarın yatalağı
- ☐ şiş xəstəlikləri
- ☐ malariya, difteriya
- ☒ zob, diş xəstəlikləri

464 Karbon oksidinin havada konsentrasiyasının miqdarı çox olduqda hansı xəstəliklərin artmasına şərait yaranır?

- ☒ ateroskleroz, əsəb sisteminin pozulması, infarkt
- ☐ endokrin xəstəlikləri, irsi xəstəliklər
- ☐ damar xəstəlikləri, qan azlığı
- ☐ talasemiya və xərçəng xəstəlikləri
- ☐ qara ciyər və qida yolu xəstəlikləri

465 Böyük Qafqaz dağlarından mənbəyini götürən suların tərkibində nə üçün yod və brom maddələri olmur?

- ☐ ərazidə kimyəvi elementlərin miqdarının çoxluğuna görə
- ☐ Burada vulkanik mənşəli çökmə süxurlar üstünlük təşkil etdiyinə görə
- ☐ çay və bulaqlar öz mənbələrini əsasən buzlaq sahələrdən gətirdüklərinə görə
- ☐ landşaft zonaları, növləri və onun morfoloji vahidləri arasında təbii əlaqə olmadığına görə
- ☒ əsasən Yura və Təbaşir dövrünün dəniz şəraitində çökən əhəng daşlarından təşkil olunduğuna görə

466 Torpağın təmizlənməsi prosesində ilkin mərhələdə ərazilərə mineral və yerli gübrələrin verilməsi rekultivasiyanın hansı tipinə aiddir?

- ☒ bioloji rekultivasiya
- ☐ texniki rekultivasiya
- ☐ kimyəvi rekultivasiya
- ☐ radioaktiv rekultivasiya
- ☐ texnogen rekultivasiya

467 Neftlə çirklənmiş torpaqlarda mikroelementlərin miqdarının aşağı düşməsinə səbəb nədir?

- ☐ neftli sahələrdə radioaktiv elementlərin çoxluğu
- ☐ torpaqların dərin qatlarında kimyəvi elementlərin yığılması
- ☒ ağır metalların miqdarının artması
- ☐ lay sularının səviyyəsinin qalxması
- ☐ dərin quyuların qazılması

468 Respublika ərazisində orta və şiddətli şorlaşan torpaqlar nə qədər sahəni əhatə edir?

- ☐ 500 min ha
- ☐ 335 min ha
- ☒ 1182 min ha
- ☐ 850 min ha
- ☐ 712 min ha

469 Üzümcülük və pambıqçılıq rayonlarında əkin sahələri ən çox hansı maddələrlə çirklənir?

- ☒ pestisid və defoliantla
- ☐ azot oksidləri ilə
- ☐ karbon dörd oksidlə
- ☐ təbii gübrələrlə
- ☐ intensiv şüvarma ilə

470 Kür-Araz ovalığında müasir şüvarma əkinçiliyi altında istifadə edilən torpaqların nə qədəri təkrar şorlaşmaya məruz qalmışdır?

- ☐ 70 %
- ☐ 35%
- ☐ 67%
- ☒ 50%
- ☐ 45%

471 Səhra, yarımsəhra və digər quraqlığa davamlı landşaft tiplərinin yayıldığı zonalarda şorlaşmanın və bataqlıqlaşmanın səbəbləri nədir?

- ☐ biçənəklərin olması
- ☐ otarılma
- ☒ şüvarma əkinçiliyi
- ☐ dağ-mədən sənayesi
- ☐ dəmiyə əkinçiliyi

472 Ağac, köl və ot bitkilərindən istifadə etməklə kompleksin vəziyyətinin yaxşılaşdırılması hansı meliorativ metod vasitəsi ilə aparılır?

- ☐ texniki
- ☒ fitomeliorasiya
- ☐ kimyəvi
- ☐ hidrotexniki
- ☐ bioloji

473 Landşaft komplekslərinin yaxşılaşdırılmasına torpaqların yuyulmasına doğru yönəldilmiş tədbirlər sistemi necə adlanır?

- ☐ irriqasiya
- ☐ rekultivasiya
- ☐ şumlanma
- ☐ aqroiirriqasiya
- ☒ meliorasiya

474 Azərbaycan respublikası ərazisində ən çox məhsuldar torpaq sahələrində seliteb komplekslərin inkişaf etdiyi rayon hansıdır ?

- ☐ Lənkəran-Astara rayonu
- ☐ Gəncə-Qazax rayonu
- ☒ Abşeron rayonu
- ☐ Şəki-Zaqatala rayonu
- ☐ Naxçıvan MK

475 Yodun və bromun çatışmaması Azərbaycanın hansı rayonlarında daha çox özünü biruzə verir? 1. Zaqatala 3.Oguz 5.Bakı 7.Şəki 2.Lənkəran 4.Qax 6.Ordubad 8.Gədəbəy

- ☐ 2,4,5,8
- ☒ 1,3,4,7
- ☐ 3,5,6,8
- ☐ 2,4,6,7
- ☐ 1, 3,4,6

476 Respublikada Adam başına cəmi neçə hektar torpaq sahəsi və əkinçilikdə istifadə edilən sahə düşür?

- ☐ 1 ha və 2 ha
- ☐ 1.5 ha və 1 ha
- ☒ 1,17 ha və 0,2 ha
- ☐ 2 ha və 1,5 ha
- ☐ 3,5 ha və 0,5 ha

477 Landşaft zonaları və landşaft növləri daxilində xəstəliklərin yayılma müxtəlifliyinin əsas səbəbləri nədir?

- ☐ hidroqeooloji şərait
- ☒ coğrafi enlik
- ☐ coğrafi uzunluq
- ☐ ifrat nəmlənmə
- ☐ landşaft sferası

478 Pestisid və defoliant maddələrindən hansı kənd təsərrüfatı sahələrində istifadə olunur ?

- ☐ yem otlarının əkilməsində
- ☐ meyvə bağlarında
- ☐ kartof və taxılçılıqda
- ☐ tərəvəz və bostançılıqda
- ☒ üzümçülük və pambıqçılıqda

479 Fitomeliorativ tədbirlər zamanı hansı metodlardan istifadə edilir ?

- ☒ ağac, kol və ot bitkiləri əkilir
- ☐ şumlanma aparılır
- ☐ pestisidlərdən istifadə olunur
- ☐ torpağın üst təbəqəsi yuyulur
- ☐ torpağa əhəng və gübrələr verilir

480 Landşaft vahidləri daxilində hansı maddələrin çatışmaması zob və şiş xəstəliklərinin yaranmasına səbəb olur ?

- ☐ dəmirin
- ☐ kalsiumun
- ☒ yod və bromun
- ☐ maqneziumun
- ☐ oksigenin

481 Azərbaycan ərazisində ən çox kimyəvi gübrələrdən, pestisidlərdən və defoliantlardan hansı ərazilərdə istifadə edilir?

- ☐ Qarabağ maili düzənliyində
- ☒ Kür-Araz ovalığında
- ☐ Samur-Dəvəçi ovalığında
- ☐ Naxçıvan MR-da
- ☐ Lənkəran düzənliyində

482 Neftlə çox çirkələnmiş yerlərdə ən çox hansı xəstəliklər müşahidə edilir?

- ☐ qan azlığı, şiş xəstəlikləri
- ☐ burun-bogaz və dammar xəstəlikləri
- ☐ ürək çatmamazlığı, həzm orqanları xəstəlikləri
- ☐ əqli çatmamazlıq, genetik xəstəliklər
- ☒ endokrin, qan dövranı, allergik xəstəliklər

483 Ümumilikdə tənəffüz orqanlarının, əsəb-sinir sisteminin və mədə-bağırsaq xəstəliklərinin artmasında hansı elementlərin çatışmaması böyük rol oynayır?

- ☒ mikroelementlər
- ☐ radioaktiv elementlər
- ☐ sanitar-gigiyenik göstəricilər
- ☐ təsirsiz qazlar
- ☐ kimyəvi elementlər

484 Azərbaycanın ümumi torpaq sahəsindən yalnız nə qədər hissəsi kənd təsərrüfatında istifadə edilir?

- ☐ 8,6 mln ha
- ☐ 7 mln ha
- ☐ 5 mln ha
- ☐ 3,5 mln ha
- ☒ 4,3 mln ha

485 Aqroirriqasiya tədbirləri aparılan ərazilərdə ən çox hansı landşaft növləri yaranır?

- ☐ örüş sahələri
- ☐ meşə landşaftı
- ☐ dağlıq landşaftı
- ☐ alp çəmənlikləri
- ☒ çəmən-bataqlıq

486 Kimyəvi meliorasiya zamanı hansı tədbirlər görülür?

- ☒ torpaqlara əhəngin və gübrələrin verilməsi
- ☐ mühəndis işləri
- ☐ ot bitkilərindən istifadə etməklə yaxşılaşdırma
- ☐ rekreasiya tədbirləri
- ☐ torpaqların yenidən bərpa olunması

487 Meliorativ tədvirlərin neçə metodu mövcuddur?

- ☐ 5
- ☐ 2
- ☐ 4
- ☒ 3
- ☐ 6

488 Respublika ərazisinin müasir təbii ərazi komplekslərinin mənşəyi əsasən hansı dövrün landşaftları ilə zəngindir?

- ☐ Pont və Ağcagil
- ☐ Sarmat və Xvalın
- ☒ Pleystosen və holosen
- ☐ Neogen və antropogen
- ☐ Daş dövrü paleogen

489 Azərbaycanda landşaftın ərazi differensiasiyasının iki əsas növü hansılardır?

- ☐ şaquli və horizontal
- ☐ eninə və uzununa
- ☐ tropik və mülayim
- ☐ çöl və meşə-çöl
- ☒ üfüqi və yüksəklik

490 Landşaftın üfüqi differensiasiyasının əsas səbəbi nədir?

- ☐ iqlimin meridional istiqamətdə dəyişməsi
- ☐ torpaqların horizontal paylanması qanunauyğunluğu
- ☐ landşaftların qarşalar üzrə yayılması
- ☒ iqlimin coğrafi enlikdən asılı olaraq dəyişməsi
- ☐ ərazinin zoocoğrafi cəhətdən əyalətlərə bölünməsi

491 Düzənliklərdəki landşaftın üfüqi diffensiasiyasını yaradan əsas amillər hansıdır?

- ☐ təbii komplekslərin yüksək qurşaqlıq üzrə dəyişməsi
- ☒ yüksəklik fərqi və dağların baryer təsiri
- ☐ bitki örtüyü və onların əmələ gətirdiyi formasiyalar
- ☐ temperatur orta illik miqdarını yüksək olması
- ☐ aran meşələrin geniş sahələrdə yayılması

492 Dağlıq ərazilərdəki yamacların baxarlığı və yaxud da ekspozisiya amili landşaft daxilində dəyişikliyi yaradır?

- ☐ yarımsəhra landşaftlarının sahəsi artır
- ☒ landşaftdaxili differensiasiyası
- ☐ yamaclarda eroziya və deqradasiya proseslərini gücləndirir
- ☐ qonşu landşaft kompleksləri arasında əlaqəni azaldır
- ☐ mikro və mezorelyeflərin yaranması

493 Yarımsəhra iqlim-ekoloji şəraitində olduqca müxtəlif təbii ko komplekslərin yaranması hansı yerli amillərin təsiri altında baş verir?

- ☐ bolsulu çayların çoxluğu, günəş radiasiyasının aşağı həddi.
- ☒ çayların mövcud olması, litoloji tərkib və insanın təsərrüfat fəaliyyəti.
- ☐ rütubətlənmə əmsalının 1-dən yüksək olması
- ☐ sürüşmə və sel hadisələrinin təsiri ilə
- ☐ dağ-dərə küləklərinin əsməsi, yağıntının çoxluğu

494 Azərbaycan ərazisində landşaft anomaliyasını səciyyələndirən ən böyük nümunə hansı regiondadır?

- ☐ Naxçıvanın yüksək dağlığında
- ☐ Böyük Qafqazın qərbində
- ☐ Kiçik Qafqazın şimal-şərqində
- ☐ Talış dağlarının cənubunda
- ☒ Böyük Qafqazın cənub-şərqində

495 Dağətəyi maili düzənliklərin aşağı pilləsində yerləşən yarımsəhra və yuxarı pilləsində yerləşən quruçöl kompleksləri arasındakı fərqi əsas səbəbi nədir?

- ☒ quruçöl landşaftları, yarımsəhra landşaftlarından 200-400 m yüksəkdə yerləşir
- ☐ aralarında heç bir hündürlük fərqi yoxdur
- ☐ quruçöl landşaftlarının əraziləri zəngin bitki növləri ilə örtülmüşdür
- ☐ quruçöl landşaftlarında mümkün buxarlanmanın miqdarı 300 mm çoxdur.
- ☐ yarımsəhra landşaftlarında orta illik temperatur 1-1,50 C aşağı, yağıntıların miqdarı isə 100-150 mm çox olur

496 Düzənliklərin morfogenetik fərqləri eyni iqlim-ekoloji şəraitində yaranmış yarımsəhra landşaftları daxilində hansı kompleksləri əmələ gətirir?

- ☐ növ, sinif, dağ-meşə, qobu
- ☒ yanmtip, növ, mərz və fasiya
- ☐ mərz, zonal və intrazonal landşaftlar
- ☐ batial, subaktival və surerakval
- ☐ nival-buzlaq və subnival

497 Azərbaycanda üfüqi və yüksəklik qurşaqları landşaftın hansı əsas hissələridir?

- ☐ mərtəbəlilik quruluşunun
- ☐ ərazi differensiasiyasının
- ☒ coğrafi qurşaqlığın
- ☐ azonal differensiasiyasının
- ☐ hündürlük strukturunun

498 İqlimin coğrafi enlikdən asılı olaraq dəyişməsi landşaftın hansı hissəsinə aiddir ?

- ☐ azi differensiasiyasına
- ☐ yayılma areallarına
- ☒ üfüqi differensiasiyaya
- ☐ enlik strukturlarına
- ☐ şaquli differensiasiyaya

499 Yarımsəhra-quru çöl, dağ-meşə, dağ-çəmən və nivalbuzlaq kompleksləri landşaftın hansı hissəsinə yaradır ?

- ☐ şaquli zonallığı
- ☐ zonal strukturunu
- ☒ yüksəklik qurşaqlarını
- ☐ intrazonal landşaftları
- ☐ üzüqi zonallığı

500 Talış dağlarında yüksəklik qurşağı üzrə qanunauyğunluğun pozulması nəticəsində hansı landşaftlar yaranır?

- ☐ zonal
- ☐ şaquli
- ☒ azonal
- ☐ intrazonal
- ☐ üfüqi

501 İqlim ekoloji şəraitin əlverişsizliyi landşaftda hansı dəyişkənliyi yaradır ?

- ☐ təkamülü
- ☒ anomaliyanı
- ☐ ritmikani
- ☐ differensiasiyanı
- ☐ dinamikani

502 Azərbaycanda landşaft zonallığının inversiyası hansı dağlıq bölgələrdə özünü daha qabarıq göstərir ?

- ☐ Dərələyəz və Burovar silsilələrində
- ☒ Talış dağları və Naxçıvan MK
- ☐ Böyük Qafqazın cənub-şərqində
- ☐ Kiçik Qafqazın şimal-şərqində
- ☐ Böyük Qafqazın şimal-qərbində

503 Talış dağlarında və Naxçıvan MR dağlıq bölgəsində landşaft anomaliyasının özünü daha qabarıq göstərməsinə səbəb nədir?

- ☐ qədim yaşlı suxurların parçalanması
- ☐ intrazonal landşaftların geniş yayılması
- ☐ landşaftdaxili differensiasiyasının baş verməsi
- ☒ landşaft zonallığının inversiyası
- ☐ üfüqi strukturda zonallığın pozulması

504 Landşaft anomaliyasının yaranmasının əsas səbəbi nədir?

- ☐ yeraltı suların səthə yaxın olması
- ☒ iqlim-ekoloji şəraitin əlverişsizliyi
- ☐ sel və daşqın hadisələrinin intensiv olması
- ☐ yamaclarda eroziya və deqrodasiya proseslərinin çoxluğu
- ☐ çay şəbəkəsinin sıxlığı və çay daşqınları

505 Yüksəklik qurşağı üzrə respublika ərazisinin hansı hissəsində landşaft komplekslərinin qanunauyğunluğu pozulur?

- ☐ Dərələyəz silsiləsi
- ☐ Zəngəzur silsiləsi

- ☐ Böyük Qafqaz dağları
- ☐ Kiçik Qafqaz dağları
- ☒ Talış dağları

506 Azərbaycan ərazisində yüksəkliyə doğru təbii komplekslərin böyük diapazonda dəyişməsinə əsas səbəb nədir?

- ☐ respublika ərazisində meşələrin intensiv qırılmasına görə.
- ☐ ərazinin yarımsəhra iqlim tipində yerləşməsinə görə
- ☐ düzənlik ərazilərin relyefinin çay şəbəkəsinin sıxlığına görə parçalanması
- ☒ ərazinin fəal orogen qurşaqlarda yerləşməsinə görə
- ☐ şərq sahillərinin abraziya proseslərinə məruz qalması

507 Azərbaycan ərazisində landşaftın yüksəklik qurşaqlarını yaradan təbii komplekslər hansılardır?

- ☒ yarımsəhra-quruçöl, dağ-meşə, dağ-çəmən, nival-buzlaq
- ☐ tuqay meşələri, çöl və subalp çəmənlikləri
- ☐ yarımsəhra, alp çəmənlikləri, nival buzlaq
- ☐ meşə-çöl, dağ-meşə, subnival, nival
- ☐ aran meşələri, dağ-çəmən, alp və subalp çəmənlikləri

508 Azərbaycanın Xəzər sahili üzrə 400 km-ə yaxın cənubdan şimala uzanan düzənlik ərazilərin landşaft-iqlim tipi hansıdır?

- ☐ quru subtropik iqlimin səhra tipi
- ☐ rütubətli subtropik tipi
- ☐ rütubətli subtropik tipi
- ☐ dağ-meşə, meşə-çəmən tipi
- ☒ quru subtropik iqlimin yarımsəhra tipi

509 100 ildən artıq vaxt ərzində dəyişən təbii komponent hansıdır?

- ☐ heyvanat aləmi
- ☐ bitki örtüyü
- ☐ yeraltı sualın səviyyəsi
- ☐ landşaft yarımtipləri
- ☒ torpaq tipi və ya növü

510 Yüksəkliyə qalxdıqca, hansı dağ landşaftlarının strukturu daha möhkəm olur? 1. meşə 3. meşə-çəmən 5. subnival 2. nival 4. dağ-çəmən 6. yarımsəhra

- ☒ 1, 3
- ☐ 2, 3
- ☐ 1, 5
- ☐ 3, 6
- ☐ 2, 5

511 Tərkibinə daxil olan daha aşağı səviyyəli taksonomik vahidlərin və landşaft elementlərinin birləşməsi hansı quruluşu yaradır ?

- ☐ introzonal yarımtipləri
- ☒ landşaftın üfiqi strukturunu
- ☐ landşaftın azonal quruluşunu
- ☐ landşaftın şaquli strukturunu
- ☐ mərz vahidlərini

512 Dağlarda meşə komplekslərinin strukturunun subnival və nival kompleksləri ilə müqayisədə daha möhkəm olmasının səbəbləri aşağıdakılardır?

- ☐ meşə sahələrində rütubət daha çoxdur
- ☒ yamaclar meşə bitkilərinin kökləri ilə yaxşı bərkidir
- ☐ burada taksonomik dərəcəli bir sıra fiziki-coğrafi komplekslər vardır
- ☐ meşə ərazilərində aşınma və denudasiya prosesləri daha güclüdür
- ☐ meşə komplekslərinə antropogen təsirlər daha intensivdir

513 Nə üçün dağlıq şəraitdə komplekslərin şaquli strukturunun qalınlığı düzənliyə nisbətən həmişə az olur?

- ☐ rütubətli hava olduğuna görə

- ☒ denudasiya proseslərinə görə
- ☐ tektonik proseslərə görə
- ☐ litoloji proseslərə görə
- ☐ meşə sıx olduğuna görə

514 Hündürlük strukturası sahə etibarlı ilə hansı landşaft komplekslərində daha mürəkkəb və müxtəlif cinsli olur?

- ☒ tip, yarımip və ya ölkə
- ☐ torpağın aşınma təbəqəsində
- ☐ növ və yarımövzlərdə
- ☐ kiçik komplekslərdə
- ☐ tip və ya siniflərdə

515 Ayrı-ayrı həssələrdən təşkil olunmuş bütöv təbii varlıq necə adlanır?

- ☐ Landşaft sferası
- ☐ Təbii ərazi kompleksi
- ☐ Coğrafi təbəqə
- ☒ Geosistem
- ☐ Landşaft kompleksi

516 Landşaft-struktur təhlildə iqlim-ekoloji şəraitdə yaranmış yarımşəhra landşaftları daxilində yarımip, növ, mərz, fasiya səviyyəli komplekslərin yaranması necə adlanır?

- ☐ landşaftın yüksəklik differensiasiyası
- ☐ dağlıq ərazilərin transformasiyası
- ☒ düzənliklərin morfoqenetik fərqləri
- ☐ landşaft qurşaqlarının üfiqi strukturu
- ☐ dağlıq vilayətlərin landşaftdaxili differensiasiyası

517 Yüksəklik qurşaqlarının eninin üfiqi zonallıqdan az olmasının əsas səbəbi nədir?

- ☐ dağlarda yüksəkliyə qalxdıqca temperatur artır
- ☐ düzənlikdə rütubətlə yağıntının miqdarının mütənəssibliyi gec dəyişir
- ☐ dağlarda düzənliyə nisbətən meşə landşaftları üstünlük təşkil edir
- ☐ düzənlikdə yağıntıların miqdarı çoxdur
- ☒ dağlarda istiliklə rütubətin miqdarının mütənəssibliyi tez dəyişir

518 Landşaftın hündürlük komplekslərinin komponentləri arasındakı qarşılıqlı əlaqənin xarakteri hansı xüsusiyyətlərə görə təyin edilir?

- ☐ taksonomik vahidlərin yerdəyişməsi ilə
- ☐ komponentlər arasındakı ziddiyyətlərin yaranması ilə
- ☐ relyuf xüsusiyyətlərinin formalaşması ilə
- ☐ ana süxur və üzvi maddələrin qarşılıqlı əlaqəsi
- ☒ komponentlərin ahəngdarlığı, birliyi və münasibəti ilə

519 Tipoloji vahidlərin üfiqi strukturunu mürəkkəbləşdirən təbii elementlər hansıdır? 1. qaya çıxıntıları 3. bitki örtüyü 5. ovuntu konusları 2. yeraltı sular 4. sürüşmələr 6. iqlim göstəriciləri

- ☒ 1,4,5
- ☐ 4,5,6
- ☐ 2,4,6
- ☐ 3,5,6
- ☐ 1,2,3

520 Landşaft komplekslərinin hündürlük strukturu komponentlərinin inkişafı hansı elementlərdən asılıdır?

- ☐ taksonomik vahidlərdən və qarşılıqlı əlaqədən
- ☐ komponentlərin ahəngdarlığından
- ☒ komplekslərin yaşından və dəyişmə istiqamətindən
- ☐ bitki və torpaq örtüyündən
- ☐ yerüstü və yeraltı suların miqdarının dəyişməsindən

521 Kürboyu, Yalama və Lənkəran düzənliyindəki meşələr hansı tip landşaftlardır?

- ☐ fasiya

- ☐ zonal
- ☐ azonal
- ☐ mərz
- ☒ intrazonal

522 Azərbaycan ərazisinin 60 %-nin meşə ilə örtülü olması hansı dövrə təsadüf edir ?

- ☒ neolit dövrünə
- ☐ antropogen dövrünə
- ☐ mezolit dövrünə
- ☐ daş dövrünə
- ☐ paleolit dövrünə

523 Suvarılan landşaftlar necə adlandırılır ?

- ☐ mədəni
- ☐ meliorativ
- ☒ intrazonal
- ☐ irriqasiya
- ☐ təbii

524 Abşeron yarımadasında mövcud olan neft yataqlarının intensiv istismarı zamanı hansı fəsadlar antropogen amilin yeni tektonik hərəkətlərə təsirini aydın göstərir?

- ☐ differensial qalxmanın üstünlüyü
- ☐ çökmə ərazilərdə akkumlyativ proseslərin güclənməsi
- ☐ sinklinal sahələrdə qalxmanın baş verməsi
- ☒ antiklinal sahələrdə əyilmənin intensivliyi
- ☐ yeraltı suların səviyyəsinin qalxması

525 Tektonik qalxma rayonlarına hansı tip mərzlər aiddir?

- ☐ quraqlığın üstünlük təşkil etdiyi çöllər və dağətəyi qınılmalar
- ☐ hidromorf landşaftların mövcud olduğu çay dərələri
- ☒ Çöl və meşə bitkiləri ilə örtülmüş yüksək yayla və çay dərələri
- ☐ yağın şəbəkəsinin, qobu ilə əvəz olunduğu sahələr
- ☐ şoran bitkilərlə örtülmüş yaşlı düzənliklərin yarımsəhraları

526 Alçaq dağlıq süxurların aşınması, aparılması, relyefin parçalanması, Kür-Araz ovalığında isə materialların toplanması hansı proseslərin nəticəsidir?

- ☐ az qalınlığa malik strukturların sürüşməsi
- ☐ cavan yaşlı süxurların yuyulması
- ☐ yüksək dağlıqda sürüşmələrin olması
- ☒ yeni tektonik hərəkətlərin fəallığı
- ☐ vulkanik mənşəli süxurların üstünlüyü

527 Azərbaycan ərazisində antiklinal sahələrdə əyilmənin baş verməsi hansı antropogen amilin yeni tektonik hərəkətlərə təsirinin təzahürüdür?

- ☒ neft yataqlarının intensiv istismarı
- ☐ sənaye tullantılarının miqdarı
- ☐ əkin sahələrinin şorlaşması
- ☐ meşə ərazilərinin qırılması
- ☐ SES-in tikilməsi və istifadəsi

528 Azərbaycanın bütün dağlıq ərazilərinin mənimsənilməsi təxminən neçə faizdir?

- ☐ 59%
- ☐ 48%
- ☒ 53%
- ☐ 67%
- ☐ 35%

529 Azərbaycanda təxminən nə qədər ərazi səhrələşməyə məruz qalmışdır?

- ☐ 5,5 mln.ha

- ☒ 3,6 mln.ha
- ☐ 4,2 mln.ha
- ☐ 8,6 mln.ha
- ☐ 6 mln.ha

530 Alçaq dağ-meşə landşaft zonasında palıd, palıd-vələs meşələrinin aşağı sərhəddinin yüksəyə qalxmasının əsas səbəbləri nədir?

- ☒ antropogen təsirlər
- ☐ eroziya-denudasyon proseslər
- ☐ torpaq-quruntun nəmlənmə dərəcəsinin aşağı olması
- ☐ ərazinin çay dərələri ilə kəsilməsi
- ☐ dik yamaqların ekspozisiyası

531 Antropogen təsirlərin mövcud olmadığı zamanlarda dağ meşələri ilə aran meşələrinin qovuşduğu ərazilər hara olmuşdur?

- ☐ Qarabağ maili düzənliyində, Lənkəran ovalığında
- ☐ Naxçıvanın ortadağlığında, Yuxarı Şirvanda
- ☐ Açınohur-Ceyrançöldə, Pirsatçay boyunda
- ☒ Qanux-Həftəran vadisi, Qudyalçay və Qusarçay boyunda
- ☐ Kürboyu ərazilərdə, Qobustan alçaq tirələrində

532 Tuqay meşə kompleksinin təməmilə məhv olması səbəbləri nədir?

- ☐ Kür çayında baş verən daşqınlar
- ☐ Mingəçevir su anbarının tikilməsi
- ☐ Kür çayının normadan artıq çirklənməsi
- ☐ yeni maqistral yolların çəkilməsi
- ☒ insanın təsərrüfat fəaliyyəti

533 Samur-Dəvəçi ovalığında aran meşələri landşaft kompleksində yayılan bitki növləri dinamikasına təsir göstərən amil nədir?

- ☒ Xəzər dənizi səviyyəsinin qalxıb-enməsi
- ☐ çay şəbəkəsinin seyrək olması
- ☐ ərazinin dəniz səviyyəsindən aşağı olması
- ☐ şimaldan gələn kontinental hava axının təsiri
- ☐ seliteb landşaft komplekslərinin sıx yerləşməsi

534 Hal-hazırda aran meşələri kompleksi, əsasən hansı ərazilərdə saxlanılmışdır?

- ☐ Qarayazı düzündə, Şirvan qoruğu ərazisində
- ☐ Lənkəran ovalığı, Qarabağ maili düzənliyi
- ☒ Samur-Dəvəçi ovalığı, Qanıx-Əyriçay vadisi və Qarayazı düzü
- ☐ Cənub-Şərqi Şirvanda, Açınohur-Ceyrançöldə
- ☐ Kür çayının sağ sahilində, Samur-Dəvəçi ovalığında

535 Yarımsəhra ərazilərin yayıldığı sahələrdə əsasən hansı bitki formasiyaları üstünlük təşkil edir?

- ☐ mamır, şibyə, şam ağacı, yovşan-efemer bitkiləri
- ☒ yovşan, şoranotu, efemer-şoran bitkiləri
- ☐ nar kolları, dəmirağac, yovsan, akasiya
- ☐ qaraqan, moruq, fıstıq, şoranotu
- ☐ seyrək kollar, palıd və sarmaşıq

536 Azərbaycanın yarımsəhralarında torpaqların şorlaşmasına əsas səbəb nədir?

- ☐ Kür çayı və onun qollarının fəsildən asılı olarıq daşması
- ☐ ərazidəki torpaqların allüvial, proluvial gətirmələrdən təşkil olunması
- ☐ intensiv otarılma və yağıntıların orta illik miqdarının aşağı olması
- ☒ torpaq əmələgətirən suxur və çöküntülərin tərkibindəki duzların çoxluğu, yeraltı suların səthə yaxınlığı
- ☐ əkinçilikdə əsassız taxıl bitkisinin becərilməsi

537 Yarımsəhra landşaftı zonasında hansı iqlim hakimdir?

- ☐ subekvatorial

- ☐ mülayim
- ☒ subtropik
- ☐ ekvatorial
- ☐ tropik

538 Azərbaycan ərazisində yarımsəhra kompleksinin yuxarı sərhədi göstərilən hipsometrik həddən 800-1000 m yuxarı qalxan sahələr haradadır?

- ☐ Talış dağlarının şərqində
- ☐ Açınohur-Ceyrançöl
- ☐ Böyük Qafqazın cənubunda
- ☒ Naxçıvan MR-da
- ☐ Kiçik qafqazın Cənub Şərqində

539 Azərbaycan ərazisi landşaftları hansı landşaft sinifinə bölünmüşdür?

- ☐ yüksək dağlıq landşaftı sinifinə
- ☐ dağətəyi ərazilərin landşaft sinifinə
- ☒ dağlıq ölkə landşaft sinifinə
- ☐ düzənlik sahələrin landşaft sinifinə
- ☐ yarımsəhra landşaftı sinifinə

540 Böyük Qafqazın cənub-şərq yamacında landşaftın yüksəklik qurşaqlığı spektrində dağ-meşə kompleksinin olmaması landşaftda hansı problemi yaradır?

- ☐ landşaft dinamikasının
- ☐ landşaft genezisini
- ☐ landşaft strukturunu
- ☒ landşaft anomaliyasını
- ☐ landşaft təkamülünü

541 Lənkəran villayətinin alçaqdağlıq meşə zonası və ona qovuşan düzənlik Hirkan meşə komplekslərinin başqa ərazilərdən fərqi nədir?

- ☐ yalnız burada tütün və qazangülü bitkiləri becərilir.
- ☐ Ərazinin bir çox hissələrində kartofçuluq və təbii-antropogen kompleksləri
- ☐ Samur-Dəvəçi düzənliyində taxılçılıq, burada isə meşə-bağ sahələri yayılıb.
- ☐ Kür-Araz ovalığında olduğu kimi quru subtropik meyvəçilik yayılıb
- ☒ çay və sitrus plantasiyaları və seliteb komplekslər üstünlük təşkil edir

542 Lənkəran villayətində əsasən vulkonogen süxurlardan əmələ gəlmiş dik yamaclı alçaqdağlıqda hansı landşaft tipi üstünlük təşkil edir?

- ☐ endemik meşələr, taxılçılıq və çayçılıq
- ☐ aqrolandşaftlar və mədəni landşaftların sənaye sahələri
- ☒ relikt hirkan meşələri, seliteb və aqrolandşaftlar
- ☐ tərəvəz-bostan, çəməzlər, seliteb komplekslər
- ☐ quru subtropik plantasiyalar və taxılçılıq

543 Böyük Qafqaz dağlarının alçaq dağlıqda hansı əraziləri çıxmaq şərti ilə, digər hissələrdə meşə qurşağı əmələ gətirir?

- ☐ Pirsatçayın sağ sahili, Türyançay qoruğu
- ☐ Qonaqkənd, Pirqulu-Qızmeydan
- ☒ Qobusan, Ceyrançöl-Açınohur
- ☐ Qanux-Əyriçay, Ləngəbiz tirəsi
- ☐ Zaqatala qoruğu, Qırız-Nüqədi

544 Alçaq dağ meşə landşaftı zonası əsasən hansı yüksəkliklər arasında yerləşən yamac və platoları əhatə edir?

- ☐ 1000 metrə 1200-1400 metr arasında
- ☒ 500-600 metrə 1000-1200 metr arasında
- ☐ 700-800 metrə 1200-1300 metr arasında
- ☐ 350-400 metrə 1600 metr arasında
- ☐ 200-300 metrə 1500 metr arasında

545 Azərbaycan dağ-meşə landşaftı qurşağı bir-birindən fərqlənən əsas neçə landşaft-ekoloji zonaya ayrılır?

- ☒ 3
☐ 6
☐ 4
☐ 2
☐ 5

546 Step landşaftlarının bütün yarım tip və növlərindən kənd təsərrüfatının hansı sahəsində istifadə olunur?

- ☐ seliteb koiplekslər və dəmyə əkinçiliyi
☐ ilboyu otarılma və fermer təsərrüfatı
☐ yay otlaqları və əkinçilik
☐ üzüm və pambıq plantasiyaları
☒ qış otlaqları və suvarma əkinçiliyi

547 Dağ kserofit bitkilərinə ən çox hansı landşaft tiplərində rast gəlir?

- ☐ Talış dağlarının meşədən sonrakı ərazilərində
☒ Naxçıvan və Qobustanın quru çöl komplekslərində
☐ Qazax-Tovuz və Naftalan alçaqdağlığında
☐ ortadağlığın meşə kompleksində, Qızmeşə yaylasında
☐ Böyük Qafqazın yüksəkdağlığında və cənubunda

548 Step landşaftlarının yayıldığı ərazilərdə iqlim ekoloji şəraitdən asılı olaraq, hansı torpaq tipləri yayılmışdır?

- ☐ açıq qəhvəyi, boz, boz-qonur
☒ açıq və tünd şabalıdı, dağ qara
☐ qırmızı-qıleyli, qara və şabalıdı
☐ boz, boz-qonur, şoran və şorakətli
☐ meşə-çəmən, qara və qəhvəyi

549 Aran meşələri landşaft kompleksində əsas meşə əmələgətirən növləri hansılardır?

- ☐ Xəzər şanagülü, dəmirağac, söyüd, fındıq
☐ yalanqaz, akasya, eldar şamı, küknar
☒ qovaq, palıd, qaraağac, qızılağac
☐ dəmirağac, sümşad, çinar, fıstıq
☐ çinar, sarmaşiq, şabalıd yarpaq palıd

550 Vaxtilə qırılıb məhv olmuş aran meşələrinin yerində, hal-hazırda hansı landşaftlar üstünlük təşkil edir?

- ☒ seliteb və aqrolandşaftlar
☐ arid-seyrək meşəlik və səhra landşaftları
☐ neft quyuları, şəhər landşaftları
☐ alp çəmənlikləri və nival buzlaq
☐ akkumlyativ tirələr və iynəyarpaqlı meşələr

551 əkinçiliyə yararlı yarım səhra torpaqlarında ən çox hansı kənd təsərrüfatı bitkiləri yetişdirilir?

- ☐ taxıl, kartof, çay, tütün
☒ üzüm, taxıl, pambıq, nar
☐ çəltik, pambıq, üzüm, fındıq
☐ banan, kivi, heyvə, alma
☐ kətan, çəltik, fəraş tərəvəzlər

552 Yarım səhra düzənliklərinin və dağətəyinin əsas torpaqları hansı tiplərə ayrılır?

- ☐ şoran, çəmən-meşə, çimli-karbonatlı
☐ bataqlıq, çəmən-şabalıdı, qara
☒ boz, boz-qonur, açıq şabalıdı
☐ şabalıdı, qəhvəyi və gillicəli
☐ boz, qırmızı-qıleyli, sarı

553 Bəzi düzənlik sahələrində yarım səhra landşaftı əvəzinə meşə landşaftının yaranmasının əsas səbəbi nədir?

- ☐ səhra iqlimi göstəricilərinin yüksək olması
☒ yağıntıların çoxluğu və rütubətlənmə dərəcəsi
☐ Günəşli saatların miqdarının çox olması

- ☐ yağıntıların orta illik miqdarının azlığı
- ☐ ərazini dağlara nisbətən şərq hissədə yerləşməsi

554 Azərbaycan ərazisi landşaftları hansı yarımşiniflərə bölünür?

- ☐ dağlıq və yüksək düzənlik
- ☐ yarımsəhra və çəmən-çöl
- ☐ ortadağlıq və quru-çöl
- ☒ dağlıq və dağarası düzənlik
- ☐ düzənlik və bataqlıq-laqun

555 Yarımsəhra landşaftları hansı qruplara ayrılır?

- ☐ maili düzənliklərin və yamac yarımsəhraları
- ☐ allüvial-prodüvial və ortadağlığın yarımsəhraları
- ☐ yastı tirəli düzənliklərin yarımsəhraları
- ☒ düzənliklərin və alçaqdağlığın yarımsəhraları
- ☐ ortadağlığın və quru çöllərin yarımsəhraları

556 Respublikanın hansı düzənlik ərazilərində yarımsəhra landşaftları əvəzinə meşə landşaftı əmələ gəlmişdir?

- ☐ Sansı gölü sahillərində
- ☐ Acınohur-Ceyrançöl ərazisində
- ☐ Qarabağ maili düzənliyində
- ☐ Kiçik Qafqazın orta dağlığında
- ☒ Lənkəran ovalığında

557 Samur-Dəvəçi, Qanıx-əyriçay və Qarayazı düzündə hansı intrazonal landşaftlar yayılmışdır ?

- ☐ Eldar şamı meşələri
- ☒ Aran meşələri
- ☐ tuqay meşələri
- ☐ Sultanbud meşələri
- ☐ Çinar meşələri

558 Abşeron y/a-da ən çox radioaktivlik müşahidə olunan ərazilər hansılardır?

- ☐ Ramana, Balaxanı
- ☐ Suraxanı, Bilgəh
- ☐ Qala, Sabunçu
- ☐ Nardaran, Mərdəkan
- ☒ Binəqədi, Bibiheybət

559 ərazisində subnival-nival landşaft tipi mövcud olan qoruq:

- ☐ Göygöl
- ☐ Qızılağac
- ☐ Hirkan
- ☒ Zaqatala
- ☐ Pirqulu

560 İqtisadi səhətdən səmərəli olan və daha keyfiyyətli benzin almaq üçün, tərkibində hansı element yüksək faizli olmalıdır?

- ☐ ammonium
- ☐ matil spirti
- ☒ oktan ədədli
- ☐ benzpiren
- ☐ etil mayesi

561 Azərbaycanın orta dağ-meşə landşaftı zonasının yayıldığı hündürlüyün və ərazi xüsusiyyətlərinin xarakteristikasını müəyyənləşdir?

- ☐ 600-700 metrə - 1000-1600 metr arasında, quru dağ-çölləri ilə əhatələnmişdir
- ☐ 1200-1400 metrə 1700-2000 metr arasında , səthi kəskin parçalanmış qayalı-daşlı yamaclardan ibarətdir.
- ☐ 800-1000 metrə - 1200-1400 metr arasında nival buzlaq sahəsi ilə sərhəddir
- ☐ 300-500- metrə - 1000-1200 metr arasında alüvial-prolüvial yüksək ərazilərdən təşkil olunmuşdur

- ☒ 1000-1200 metrə 1600-1800 arasında, dərin və sıx yerləşən çay dərələri ilə intensiv parçalanmışdır

562 Böyük Qafqazın Şimal-şərq yamacında alçaqdağ meşə landşaflarının antropogen modifikasiyaları ilə, cənub-şərqdə olan antropogen landşaftlar arasındakı fərq nədir?

- ☐ şimal-şərqdə çəltik, bağ, seliteb, cənub-şərqdə bağ, meşə-bağ, seliteb landşaftlar üstünlük təşkil edir.
- ☐ şimal-şərqdə çayçılıq, seliteb, bağ, cənub-şərqdə subtropik meyvəçilik və taxıl zəmiləri üstünlük təşkil edir.
- ☐ şimal-şərqdə taxıl zəmiləri, meşə-bağ, tütün, cənub-şərqdə çəltik, tərəvəz-bostan və meşə-seliteb komplekslər üstündür
- ☒ şimal-şərqdə meşə-bağ, bağ, bağ-zəmi, meşə-seliteb, cənub-şərqdə isə yalnız taxıl zəmiləri və seyrək seliteb komplekslər üstünlük təşkil edir
- ☐ şimal-şərqdə tərəvəz-bostan, meşə-bağ, cənub-şərqdə taxıl zəmiləri və meşə-seliteb landşaftlar üstündür

563 Azərbaycanda step landşaftların yayıldığı əsas sahələr haradadır?

- ☒ Kiçik Qafqazın maili düzənliklərində, Yuxarı Mıldə
- ☐ Böyük Qafqazın şimal-şərqində və Səba düzündə
- ☐ Bəsitçayın sahilboyu hissələrində, Həkəri düzündə
- ☐ Arazboyu düzənliklərdə, Zəngəzurun alçaq dağlığında
- ☐ Lənkəran ovalığı, Talış dağları ətəklərində

564 Qanıx-əyriçay vadisinin aran meşələri yerində əsasən hansı kənd təsərrüfatı bitkiləri becərilir?

- ☐ çay, kartof, kətan, pambıq
- ☒ qoz, fındıq, taxıl, tütün, çay və qazangülü
- ☐ üzüm, taxıl, şabalıd və meyvə
- ☐ tərəvəz-bostan, taxıl, üzüm və meyvə
- ☐ pambıq, üzüm, taxıl, meyvə

565 Şumlanma zamanı landşaftın əsas hansı indikatorları dəyişikliyə uğrayır ?

- ☐ landşaft növ və yarımnövləri
- ☒ bitki örtüyü və heyvanat aləmi
- ☐ hidroqrafik şəbəkə
- ☐ iqlim ünsürləri
- ☐ torpaq və onun tipləri

566 ən əlverişli dəmyə əkinçilik üçün yararlı olan torpaqlar hansı ərazilərə uyğun gəlir?

- ☐ səhralara
- ☐ yarımsəhralara
- ☒ meşə sahələrinə
- ☐ buzlaqlara
- ☐ quru çöllərə

567 Dünyada kənd təsərrüfatı məhsullarının neçə faizi suvarılan əkinçilik rayonlarının payına düşür ?

- ☐ 60%
- ☐ 35%-dən az
- ☒ 50 %-dən çoxu
- ☐ 70%-dən çox
- ☐ 47%-dən az

568 Azərbaycan Respublikası ərazisində kollektor-drenaj şəbəkəsi və kanalların uzunluğu təxminən nə qədərdir?

- ☒ 90 km
- ☐ 120 km
- ☐ 175 km
- ☐ 317 km
- ☐ 200 km

569 Azərbaycan Respublikası ərazisində zəngin landşaftları özündə birləşdirən və ən məhsuldar hesab olunan torpaq tipləri hansılardır?

- ☐ açıq şabalıdı və sarı-rütubətli torpaqlar
- ☐ boz, boz-qonur, şabalıdı torpaqlar
- ☒ dağ-meşə və qara torpaqlar
- ☐ qəhvəyi və qırmızı-ferralit torpaqlar

- ☐ meşə-çəmən və şorakətli torpaqlar

570 Quraq iqlimin, qumlu-gilli çöküntülərin və allüvial-dellüvial çöküntülərin yayıldığı ərazilər hansıdır?

- ☐ Lənkəran ovalığı, Samur-Dəvəçi ovalığı, Böyük Qafqazın cənub-şərqi
☒ Abşeron yarımadası, Kür-Araz ovalığı və Naxçıvan MR
☐ Kiçik Qafqazın cənubu, Naxçıvan MR və Lənkəran ovalığı
☐ Abşeron yarımadası, Kür-Araz ovalığı, Böyük Qafqaz dağları
☐ Naxçıvan MR, Kiçik Qafqazın cənubu, Talış dağları

571 Xəzərsahili rekreasiya landşaftlarının yerləşdiyi ərazilərin relyefindəki hündürlük amplitudu hansı məsafələr arasında dəyişir?

- ☐ 0 metrə- 150 metr arasında
☐ 50 metrə – 100 metr arasında
☐ 200 metrə- 500 metr arasında
☐ 27 metrə- 350 metr arasında
☒ 26,5 metrə- 200 metr arasında

572 Abşeron yarımadasında Xəzər dənizinin sahil boyu uzanan rekreasiya potensialı yüksək olan qumlu çimərlikləri təxminən nə qədər məsafəni əhatə edir?

- ☐ 300 km
☐ 50 km
☒ 100 km
☐ 825 km
☐ 750 km

573 Abşeron yarımadasında yarımşəhra landşaft tipinin çox geniş sahəni əhatə etməsinin əsas səbəbləri nədir?

- ☐ orta illik yağıntının çox olması və akkumlyativ süxurların çoxluq təşkil etməsi
☐ küləkli günlərin çox olması və dəniz sahilində yerləşməsi
☐ əsas sahələrin şoranlıq olması və quru iqlimin üstünlüyü
☐ deflyasiya prosesinin güclü olması və relefin mürəkkəbliyi
☒ quru iqlimin və qumlu-gilli çöküntülərin olması

574 Dağlıq ərazilərin üstünlük təşkil etdiyi Azərbaycan relyefinin son iki əsrdə məruz qaldığı əsas dəyişikliklər hansıdır?

- ☐ kənd yaşayış məntəqələrinin çoxolması
☐ əkinçilik təsərrüfatının genişləndirilməsi
☐ heyvandarlıq sahələrinin artırılması
☐ əhəlinin şəhərlərə axın etməsi
☒ relyefin ümumi deqradasiyası

575 Respublika ərazisində təsərrüfat işləri aparılmayan, elmi tədqiqat və turizm məqsədilə nadir bitki, heyvanat aləminin mühafizə olunduğu qoruq sahələri hansılardır?

- ☐ Türyançay, Altıağac, Nabran
☐ Sultanabad, Göyçay, Ağgöl
☐ Göygöl, Qobustan, Pirqulu
☐ Şirvan, Qarayaxı, Ordubad
☒ Qızılağac, Hirkan, Şirvan

576 Hal-hazırda rekreasiya sahələrinə hansı kompleksləri aid edirlər? 1. təbii təsərrüfat kompleksləri 2.sənaye rayonları və yeni qəsəbələri 3. dənizdə olan kiçik adalar 4. flora və faunanın mühafizə olunduğu qoruqlar 5. təbii komplekslərin tam saxlandığı qoruqlar 6. kənd təsərrüfatı bitkilərinin becərildiyi sahələr 7. müxtəlif növlü qoruqlardan təşkil olunmuş milli parklar

- ☐ 3, 4, 5, 6
☐ 4, 5, 6, 7
☐ 1, 3,4,6
☐ 2, 3, 6, 7
☒ 1, 4, 5,7

577 Dağ-mədən işləri sahəsində əvrəlkindən fərqlənən yeni texnologien relyef formaları neçə qrupa bölünür ?

- ☒ 2

- ☐ 4
☐ 5
☐ 6
☐ 3

578 Xüsusilə böyük şəhərlər təbii landşaft komplekslərinə və onun morfoloji vahidlərinə necə təsir göstərir?

- ☐ atmosferdə hava kütlələrinin hərəkəti və sirkulyasiyası tamamilə pozulur
☐ torpaqların dərinlik strukturu dəyişmək qalır və humus qatı qalınlaşır
☒ mikroiqlimi, yeraltı və yerüstü sülərin fiziki xüsusiyyətini və kimyəvi tərkibini dəyişir
☐ mehə sahələri genişlənir, çay və gölsularından daha səmərəli formada istifadə edilir
☐ hündür mərtəbəli binalar yalnız şəhər ətrafında tikilir və kiçik fəsiyalar toxunulmaz qalır

579 Yeni yaranmış və akkumlyativ dağ-mədən formalarının yayıldığı rayonlarda hansı təbii proseslər yaranır?

- ☐ müxtəlif bitki formasiyalarının yaranması
☐ sürüşmə, sel və daşqınlar
☐ yeni tektonik proseslərin aktivləşməsi
☒ denudasiya, yuyulma və eroziya
☐ deflyasiya, abraziya və aşınma

580 Dağ-mədən işləri zamanı yaranan ovuntu, sərinti materialları, şaxtalardan çıxarılan materialların səthdə yayılması bu prosesin hansı qrupuna aiddir?

- ☒ akkumlyativ formalar
☐ karyer formaları
☐ rekultivasiya olunan formalar
☐ antropogen formalar
☐ yeni yaranmış formalar

581 Açıq şəraitdə faydalı qazıntıların çıxarılması nəticəsində əvvəlkindən əsaslı fərqlənən hansı formalar yaranır?

- ☐ tullantı şəklində qalan faydalı qazıntılar yenidən basdırılır və ərazi rekultivasiya olunur
☒ yeni relyef formaları, torpaq və yeni bitki növləri yaranır, yeraltı suların səviyyəsi dəyişir
☐ bitki örtüyü zənginləşir, landşaft örtüyündə yeni fəsiyalar yaranır

582 Dağlıq ərazilərdə səthin qızması və nəmlənmə dərəcəsinə görə bitki formasiyasının dəyişməsinə səbəb nədir?

- ☐ sıldırım qayalıqların olması
☐ Qara torpaqların geniş yayılması
☐ bitkilərin növləri
☒ yamacların ekspozisiyası
☐ dağların hündür olması

583 Qızılca təbiət yasaqlığı hansı inzibati rayon ərazisində yaradılmışdır?

- ☐ Füzuli
☐ Tovuz
☒ Gədəbəy
☐ Samux
☐ Tərtər

584 Şəki təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- ☐ bitkiləri qorumaq
☒ məməli heyvan və quşları qorumaq
☐ həşəratları qorumaq
☐ həşəratları qorumaq
☐ torpaq örutüyünü qorumaq

585 Meşəsizləşdirilmiş ərazilərdə intensiv əkinçiliyin inkişafı nə kimi mənfi nəticələrə gətirib çıxarır ?

- ☐ torpaqda humus azalır
☐ bataqlıqlaşma artır
☒ eroziya və deqradasiya
☐ məhsuldarlıq azalır
☐ aşınma və şorlaşma

586 Respublika ərazisində səmərəsiz təsərrüfat fəaliyyəti hansı prosesləri yaradır ?

- ☐ ərzaq çatışmamasını
- ☐ qoruqların yaradılmasını
- ☐ suvarma məcburiyyətini
- ☐ istehsalın azalmasını
- ☒ səhrələşmə və çölləşməni

587 Abşeron yarımadasının bəzi yerlərində səhrələşməyə səbəb hansı təbii prosesdir ?

- ☐ deqradasiya
- ☐ şorlaşma
- ☐ abraziya
- ☐ ekzarasiya
- ☒ deflyasiya

588 Kontinentallıq əmsalının artması torpaqda hansı təbii prosesi sürətləndirir ?

- ☒ deqradasiya
- ☐ sürüşmə
- ☐ aşınma
- ☐ bataqlıqlaşma
- ☐ şorlaşma

589 Afrikanın hansı respublikası XX əsrin II yarısında güclü quraqlığa məruz qalmış və bunun nəticəsi də çox acınacaqlı olmuşdur?

- ☐ Əlcəzair Respublikası
- ☐ Cənubi Afrika Respublika
- ☒ Mali Respublikası
- ☐ Efiopiya Respublikası
- ☐ Sudan Respublikası

590 Bütün dünyada ekstra arid səhraların sahəsi nə qədərdir?

- ☒ 8,9 mln km²
- ☐ 65 mln km²
- ☐ 38,4 mln km²
- ☐ 5,3 mln km²
- ☐ 17 mln km²

591 Materiklər üzrə ən qüvvətli dəyişikliyə məruz qalan və pisləşən landşaft kompleksləri daha çox hansı qitələrdə yerləşir?

- ☒ Asiya, Afrika və Avstraliya
- ☐ Arktika, Şimali Amerika və Avropa
- ☐ Afrika, Cənubi Avropa və Şərqi Avstraliya
- ☐ Antarktida, Afrika, Cənub-Şərqi Asiya
- ☐ Avropa, şimali və Cənubi Amerika

592 A.Q.Babayevə görə səhrələşməni yaradan 45 amildən neçə faizi insan, neçə faizi təbii amillərlə bağlıdır.

- ☐ 13% insan, 87% təbii amil
- ☐ 90% təbii, 10% insan amili
- ☐ 65% insan, 35% təbii amil
- ☒ 87% insan, 13% təbii amil
- ☐ 50% insan, 50% təbii amil

593 ən qədim dövrlərdə belə hansı xalqların düzgün irriqasiya işləri aparmadıqlarına görə torpaqlar şorlaşmış, məhsuldarlıq azalmış və hətta qədim mədəniyyətlərin tənəzzülünə səbəb olmuşdur?

- ☒ Şumer və Babilistanlıların
- ☐ Vandalı və Misirlilərin
- ☐ Çin və Albanların
- ☐ Roma və Osmanlıların
- ☐ Manna və Midiyalıların

594 Azərbaycan ərazisində səhrələşmə və çölləşmə proseslərin sürətlənməsində hansı antropogen (texnogen) amillərin rolu çoxdur?

- ☐ yeni qəsəbələrin salınması, yolların çəkilməsi
- ☐ pambıq tarlalarının sahəsinin azaldılması
- ☒ səmərəsiz təsərrüfat fəaliyyəti
- ☐ DDT və digər pestisidlərdən istifadə edilməsi
- ☐ süni yağışların yağdırılması

595 Hansı təbii proses məkan daxilində artdıqca torpağın degradasiyası sürətlənərək səhrələşmə riskini daha da çoxaldır?

- ☐ Şimal küləyinin sürəti
- ☐ Soyuq hava kütlələrinin üstünlüyü
- ☐ Rütubətlənmə əmsalı
- ☒ kontinentallıq əmsalı
- ☐ Yağıntıların intensivliyi

596 Kür çayının çirkləndiriciləri arasında əsasən hansı maddələr üstünlük təşkil edir?

- ☐ Yevlax yun zavodunun çirkab suları hesabına
- ☐ Balıqçılıq sənayesinin flotu tullantıları hesabına
- ☐ Neftçala yod-brom zavodunun tullantıları
- ☒ Fenol, mis, neft məhsulları və ağır tullantılar
- ☐ mineral yod-brom zavodunun tullantıları

597 Respublikada ümumiyyətlə neft və neft məhsulları ilə çirklənmiş ərazilərin sahəsi nə qədərdir?

- ☐ 73,6 min hektar
- ☐ 57 min hektar
- ☒ 28,8 min hektar
- ☐ 35 min hektar
- ☐ 22 min hektar

598 Azərbaycan ərazində daimi qar və buzla örtülü nival-buzlaq qurşağı hansı dağ massivində mövcuddur ?

- ☐ Gömürgöy, Dərələyəz
- ☐ Zəngəzur, Burovar
- ☒ Bazardüzü dağı, Şahdağ massivi
- ☐ Yan silsilə, Şahdağ
- ☐ Murovdağ, Babalağ

599 Dağ-çəmən landşaftı qurşağında hakim olan iqlim tipi hansıdır ?

- ☒ soyuq iqlim tipi
- ☐ kontinental-isti iqlim tipi
- ☐ mülayim-isti iqlim tipi
- ☐ rütubətli dəniz iqlim tipi
- ☐ yarımsəhra və quru çöl iqlim tipi

600 Dağ-çəmən landşaftları Naxçıvanın dağlıq bölgəsində, hansı landşaft qurşağından sonra inkişaf etmişdir?

- ☐ quru çöl və subnival
- ☐ yarımsəhra və quru göl
- ☐ nival və subnival
- ☒ dağ- çöl və dağ kserofit
- ☐ dağ-meşə

601 Dağ-meşə zonasının sərhədlərinin arasındakı məsafənin qısalmasına və bu ərazilərdə torpaq eroziyasının yaranmasına səbəb nədir?

- ☐ süxurların kimyəvi və fiziki aşınması
- ☐ denudasiya prosesləri
- ☒ antropogen təsirlər
- ☐ təbii amillər
- ☐ texnogen amillər

602 Azərbaycanda yüksək dağ-meşə landşaftı zonasının sərhədləri hansı yüksəkliklərdən keçir?

- ☐ 800 metrə 1200 metr arasında
- ☐ 1600 metrə 1800 metr arasında
- ☒ 1600 metrə 2000 metr arasında
- ☐ 1800 metrə 2800 metr arasında
- ☐ 1200 metrə 1600 metr arasında

603 Azərbaycan ərazisində az çirklənmiş və çirklənmiş çaylar qrupuna aid edilən çaylar hansı regionlara aiddir?

- ☐ Azərbaycanın əksər çayları və Lənkəran çayları
- ☐ Şimal çayları və Naxçıvan çayları
- ☒ Ölkə ərazisinin əksər çayları və Oxçuçay, Qabırı, Kür və s.
- ☐ Kiçik Qafqazın şərq çayları və Lənkəran çayları
- ☐ Araz, Vəlvələçay, Ataçay və Kürün sağ qolları

604 Azərbaycan ərazisində təmiz çaylar qrupuna aid edilən çaylar hansı regionda yayılmışdır?

- ☐ Kiçik Qafqaz çayları və Naxçıvan çayları
- ☒ Şimal-şərq yamac və Lənkəran vilayəti çayları
- ☐ Kür çayının sağ qolları və Arazın sol qolları
- ☐ Böyük Qafqazın cənub çayları və kiçik Qafqazın şimal çayları
- ☐ Kür çayının sol qolları və Lənkəran çayları

605 Çirklənmə dərəcəsinə görə Azərbaycanın çayları hansı siniflərə bölünür ? 1. təmiz çaylar 5.mülayim çirklənmiş çaylar 2.azsulu çaylar 6.gursulu çaylar 3.lilli çaylar 7.çirklənməmiş çaylar 4.çirklənmiş çaylar 8.kiçik çaylar

- ☐ 2, 4, 6
- ☐ 3, 5, 7
- ☐ 4, 6, 8
- ☒ 1, 4, 5
- ☐ 1, 3, 8

606 Azərbaycan Respublikası ərazisində torpaqların külək eroziyasından zərər çəkdiyi əsas sahələr hansılardır?

- ☐ Xəzərtrafi ovalıqlar və Acinohur-Ceyrançöl
- ☐ Qanıx-Əyriçay vadisi və Talış dağlarının ortadağlığı
- ☒ Qərbi Azərbaycan və Xəzəryanı zona
- ☐ Böyük Qafqazın cənub-şərqi və Lənkəran ovalığı
- ☐ Şimal-şərqi Qafqaz və kiçik Qafqazın cənub-şərqi

607 Azərbaycan ərazisində dik yamaclardan istifadə etmək məqsədilə hansı metoddan istifadə olunur?

- ☐ rekultivasiya
- ☐ irriqasiya
- ☐ ransformasiya
- ☒ terraslaşdırma
- ☐ meliorasiya

608 ən çox torpaq eroziyasına məruz qalmış torpaq sahələri Azərbaycanın hansı landşaft qurşaqlarında müşahidə olunur?

- ☐ Naxçıvanın orta və yüksək dağlıq sahələrində
- ☐ Qarabağ maili düzənliyinin suvarılan ərazilərində
- ☐ Lənkəranın düzənlik və dənizsahili ərazilərində
- ☒ Əsasən dağlıq ərazilərin dəmyə əkinçiliyi sahələrində
- ☐ Kür-Araz ovalığının irriqasiya təsərrüfatı sahələrində

609 ətraf mühitə kəskin təsir edən və nəqliyyatda istifadə edilən benzin yanacağıının tərkibindəki hansı maddə çox təhlükəlidir?

- ☐ hidrogen flüorid
- ☐ azot oksidləri
- ☐ ammonium
- ☒ etil mayesi
- ☐ kadmium

610 Şərqi Qafqazda qar xətti hansı yüksəklikdən keçir ?

- ☐ 3500 m-dən

- ☒ 3900 m-dən
- ☐ 4500 m-dən
- ☐ 3200 m-dən
- ☐ 4000 m-dən

611 Alp çəmənlikləri landşaft zonasında relyefin böyük kontrastlığı ilə yanaşı, hansı təbii-ekoloji proses və formaları geniş yayılmışdır ?

- ☒ eroziya, qravitasiya, buzlaq ekzarasiyası və akkumlyasiyası
- ☐ defilyasiya, yamacların fiziki və kimyəvi aşınması
- ☐ antropogen transformasiya, sürüşmə və buzlaq ekzarasiyası
- ☐ abraziya, müxtəlif tipli daşqınlar və uçqunlar
- ☐ üzvü aşınma, deqradasiya və yamacların differensiyası

612 Subalp çəmənliklərində, alp çəmənliklərinə nisbətən bitki növlərinin zəngin olmasının səbəbləri nədir?

- ☐ yağıntılı günlərin sayının çox olması
- ☒ istilik və rütubətlənmə şəraitinin yaxşı olması
- ☐ quraqlıq dövrünün uzunmüddətli olması
- ☐ antropogen təsirlərin daha az olması
- ☐ az maili yamaclarda torpaq qatının qalın olması

613 Dağ-çəmən landşaftları qurşağı iqlim-ekoloji və torpaq-bitki xüsusiyyətlərinə görə hansı zonalara ayrılır. 1. subalp çəmənlikləri 2. çəmən-meşə 3. çəmən-bataqlıq 4. alp çəmənlikləri 5. kserofit çölləri 6. hidromorf komplekslər

- ☐ 1,3
- ☐ 2,4
- ☐ 3,5
- ☐ 5,6
- ☒ 1,4

614 Dağlıq ərazilərdə sürüşmə morfologiyası ilə bağlı olaraq, yaranan bir sıra mürəkkəb mərz və fasiyalar hansılardır ?

- ☐ göl-bataqlıq, quru çöllər
- ☒ göl, göl-bataqlıq, bataqlıq-meşə
- ☐ sıldırım qayalıqlar, alçaqboyu kolluqlar
- ☐ meşə-çəmən, çəmən-bataqlıq, nival
- ☐ kserofit çəmənliklər, işqınlar

615 Digər qurşaqlardan fərqli olaraq dağ-çəmən qurşağının sərhədlərinin daha geniş olmasının səbəbi nədir?

- ☒ antropogen amilin təsiri altında dağ-meşə landşaftının yuxarı sərəddinin aşağı düşməsi
- ☐ yağıntıların orta illik miqdarının az olması
- ☐ orta illik temperaturun normadan aşağı olması
- ☐ antropogen-texnogen proseslər nəticəsində yamaclarda eroziya və denudasiya proseslərinin intensivləşməsi
- ☐ global istiləşmə ilə əlaqədar olaraq nival buzlaqların ərinməsi

616 Azərbaycanın dağlıq vilayətində dağ meşə landşaftları qurşağından yuxarıda dağ-çəmən landşaftları qurşağının yayılma qanunauyğunluğu hansı ərazilərdə pozulur?

- ☐ Yan silsilə, Kiçik Qafqaz
- ☐ Böyük Qafqaz, Dərələyəz silsiləsi
- ☐ Zəngəzur silsiləsi, Kiçik Qafqaz
- ☒ Naxçıvanın dağlıq bölgəsi, Talış dağları
- ☐ Talış dağları, Şahdağ silsiləsi

617 Antropogen amillərin təsirinə baxmayaraq, hazırda hansı ərazidə, bəzi çaylar boyu dağ və düzənlik meşələrinin qovuşması müşahidə edilir?

- ☐ İnqar və Ləngəbiz tirələrində
- ☐ Lənkəran çayları sahilində
- ☐ Qusarçay və Qudyalçayda
- ☐ Kür çayı boyunca
- ☒ Qanıx-Həftəran vadisində

618 Terraslaşdırma metodundan hansı problemlərin qarşısının alınması üçün istifadə edilir?

- ☐ gilli süxurların üstünlük təşkil etdiyi ərazilərdə sürüşmələrin qarşısının alınması üçün
- ☒ şiddətli yuyulmuş torpaqların yarğan və dərələrlə parçalanmasının qarşısını almaq üçün
- ☐ irriqasiya landşaftlarının geniş yayıldığı sahələrdə şoranlaşmanın dərəcəsini azaltmaq üçün
- ☐ rütubətli ərazilərdə bataqlıqların sahəsinin genişlənməməsi məqsədi ilə
- ☐ kənd təsərrüfatının əsas sahəsi olan çəltikçiliyin inkişaf etdirilməsi məqsədi ilə

619 Azərbaycan Respublikası torpaqlarının çirklənməsində neft məhsulları ilə yanaşı hansı ağır metallar vasitəsilə çirklənmə yüksək dərəcədədir?

- ☒ qurğuşun, kadmiy, sink, mis
- ☐ dəmir, manqan, volfram, cıvə
- ☐ qızıl, alüminium, miss, qalay
- ☐ fenol, azot, sink, gümüş
- ☐ çuqun , düralüminium, qurğuşun

620 Azərbaycan ərazisində ayrı-ayrı dağlıq vilayətlərində iqlim-ekoloji şəraitin dəyişməsi ilə əlaqədar olaraq, landşaft qurşaqlarının düzgün ardıcılığını tap?

- ☐ səhra, kserolit kolluqlar, dağ-meşə-çəmən
- ☐ yarımsəhra-quruçöl, dağ-çəmən, dağ-meşə, qayalıqlar
- ☒ yarımsəhra-quruçöl, dağ-meşə,dağ-çəmən, nival-buzlaq
- ☐ dağətəyi düzənliklər, meşə-çəmən, kserofit kolluqlar
- ☐ hidromorf landşaftlar, dağ-meşə. dağ-çəmən, subnival

621 Dağ-çəmən landşaftı qurşağında ot bitkilərinin qruplaşması, torpağın qalınlığı və biotik komponentlərin məhsuldarlığı hansı amillərdən asılıdır?

- ☐ qar örtüyünün qalın olması və buzlaqlaşmasından
- ☐ kənd təsərrüfatı sahələrinin düzgün yerləşdirilməsindən
- ☐ yamacları təşkil edən süxurların litoloji tərkibindən
- ☐ buzlaq ekzarasiyası və akkumulyasiyasının intensivliyindən
- ☒ ərazinin relyef və mikroiklimindən

622 Landşaftın torpaq və bitki komponentlərinə görə şimal və cənub yamacların ekspozisiyaları hansı xüsusiyyətlərinə görə ciddi fərqlənir? 1.Cənub yamaclarda torpqda humusun miqdarı artır, qırmızı torpaqlar üstünlük təşkil edir 2. Şimal yamaclarda meşə daha sıx, torpaq az skeletli və rütubətli olur. 3. Şimal yamaclarda meşə daha seyrəkdir, torpaqda ana süxurlar səthə yaxındır. 4. Cənub yamaclarda eroziya və denudasiya hadisələri müşahidə edilmir, ardıc meşələri üstünlük təşkil edir. 5. Cənub yamaclarda torpağın skeletliyi artır, ağaclar seyrəkləşir, meşəaltı kol və ot bitkiləri sıx örtük yaradır. 6. Şimal yamaclarda torpaq çox skeletlidir, ot bitkiləri və kolluqlar üstünlük təşkil edir, rütubət azdır.

- ☐ 1,5
- ☒ 2,5
- ☐ 4,6
- ☐ 2,6
- ☐ 3,4

623 Yüksək dağ-meşə zonasında əsas meşə əmələ gətirən ağac növləri hansılardır?

- ☐ dəmirağac və küknar
- ☐ ardıc və fisdıq
- ☐ saqqızağacı və şam
- ☐ qızılağac, qovaq
- ☒ vələs və şərq palıdı

624 Bir çox ərazilərdə qırılmış meşələrin yerində hansı təkrar və yaxud törəmə landşaftlar əmələ gəlmişdir?

- ☐ dağ meşə-çəmən, yarımsəhra, step
- ☒ dağ çəmən, dağ meşə-çəmən, meşə-cöl, çəmən-çöl
- ☐ nival, subnival, yarımsəhra, quruçöl
- ☐ dağ meşə, çəmən-cöl, alp və subalp
- ☐ arid-seyrək meşələr, kolluqlar, subalp

625 Arid-seyrək meşələr və kolluqlar kompleksinə aid olan uzunömürlü ağac növü hansıdır?

- ☒ Ardıc, Eldar şamı, palıdın bir neçə növü
- ☐ Söyüd, şam, dəmirağac
- ☐ Qızılağac, şabalıdyarpaq palıd

- ☐ Yulğun, qarağac, qovaq
- ☐ Saqqız ağacı, dəmirağac, şam

626 Azərbaycan ərazisində əsasən arid-seyrək meşələr və kolluqlar kompleksi hansı sahələrdə yayılmışdır?

- ☐ Samur-Dəvəçi ovalığı, Acınohur-Ceyrançöl
- ☐ Mil-Muğan, Lənkəran düzənliyində
- ☐ Şirvan düzü, Naöran-Yalama meşəliyi
- ☐ Qarabağ malili düzənliyi, Həkəri düzü
- ☒ Ceyrançöl-Acınohur, Qobustan alçaqdağlığı

627 Qarabağ vulkanik yaylasında təbii komplekslərin qorunması üçün hansı qoruq təşkil edilmişdir?

- ☐ Bəsitsay qoruğu
- ☐ Hirkan qoruğu
- ☐ Göygöl qoruğu
- ☒ Qaragöl qoruğu
- ☐ Pirsaatçay qoruğu

628 Milli parklar nə ilə fərqlənir ?

- ☐ heyvan və bitki qorunur
- ☐ heyvan və bitki qorunur
- ☐ hər nə varsa qorunur
- ☒ insanların gəlib-gorməsinə icazə verilir
- ☐ tam qapalı saxlanılır

629 Yasaqlıq nəyə deyilir ?

- ☒ müəyyən ərazinin hər hansı bir komponenti qorunur
- ☐ ancaq əhali tərəfindən qorunur
- ☐ dövlət nəzarətiləri tərəfindən qorunur
- ☐ ərazi mili parklara uyğunlaşır
- ☐ bir neçə komponent qorunur

630 Dağlıq ekosistemlərə antropogen təsirlərin əsas ekoloji nəticələri hansılardır?

- ☐ Qış otlaqlarının ləğv edilməsi və fermer təsərrüfatlarının azaldılması
- ☐ Sənaye əhəmiyyəti olan heyvanların, xüsusilə məməlilərin sayının artırılması
- ☐ İES-nin inşası və onların tam gücü ilə istifadə edilməsi
- ☐ Kənd əhalisinin işsizlik problemi ilə əlaqədar olaraq şəhərlərə axın etməsi
- ☒ təbii ekosistemlərin şumlanmış sahələr, otlaqlar, təkrar meşəliklər və antropogen modifikasiyalarla əvəz edilməsi

631 Dağ ekosistemlərinin bioloji müxtəlifliyinə və landşaft komplekslərinə qarşı yaranmış təhlükələr hansılardır? 1. Faydalı qazıntıların istismarı, dağ-mədən sənayesinin inkişafı 2. Meşədən istifadənin dağıdıcı rolu və meşələrin intensiv qırılması 3. Sənaye müəsisələrinin düzgün yerləşdirilməsi 4. Kənd təsərrüfatı torpaqlarından və otlaqlardan səmərəsiz istifadə 5. Səhralaşmaya məruz qalmış ərazilərin suvarılması 6. Kortəbii sistemli turizmin güclənməsi və inkişaf etdirilməsi 7. Səlifəb landşaftların seyrəkliyi və əhalinin sayının az olması 8. ənənəli təsərrüfat sahələri ilə məşğul olan əhaliyə şəraitin yaradılmaması

- ☐ 1, 5, 6, 8
- ☐ 3, 5, 7, 8
- ☐ 4, 6, 7, 8
- ☐ 2, 3, 5, 6
- ☒ 1, 2, 4, 6

632 Azərbaycanın yarımsəhra landşaftları zonasında, təxminən nə qədər sahədə qış otlaqları suvarılır?

- ☐ 300 min ha
- ☒ 200 min ha
- ☐ 150 min ha
- ☐ 750 min ha
- ☐ 500 min ha

633 Bitkinin otlaq rejiminə uyğunlaşma qabiliyyəti və bir bitki növünün başqası ilə olunması necə adlanır?

- ☐ heyvandarlıq təsərrüfatı

- ☐ çəmənliklərin zənginləşməsi
- ☐ su basar terrasların çəmənlikləri
- ☐ abarıma mərhələsi
- ☒ otlaq depressiyası

634 İnkişaf etmiş ölkələrdə aşağıda göstərilmiş sahələrin hansından daha çox gəlir əldə edilir?

- ☐ kənd təsərrüfatından
- ☐ dənizçilik nəqliyyatından
- ☐ metallurgiya sənayesindən
- ☐ meşə ərazilərindən
- ☒ rekreasiya-turizm sahəsindən

635 Azərbaycan ərazisində kütləvi turizmin qadağan edildiyi təbii komplekslərin tam saxlandığı dövlət qoruqları hansılardır?

- ☐ Ordubad və Altıağac qoruqları
- ☒ Zaqatala və Göy-göl qoruqları
- ☐ Şirvan və Qızılağac qoruqları
- ☐ Türyağçay və Vəsitçay qoruqları
- ☐ İsmayılı və Qobustan qoruqları

636 Aşağıda göstərilən təbii qoruq sahələrindən hansılar milli park statusu almışdır?

- ☐ Pirqulu, Altıağac
- ☐ Nabran, Batabat
- ☐ Bəsitçay, Şahdağ
- ☐ Nabran, Qobustan
- ☒ Şahdağ, Ordubad

637 Dağlıq ərazilərdə yamacların ekspozisiyası hansı proseslər nəticəsində yaranır?

- ☐ dəmyə əkinçiliyi
- ☐ aşınma və eroziya
- ☒ səthin qızması və nəmlənmə
- ☐ terraslaşdırma və suvarma
- ☐ heyvandarlıq sahələri

638 Xəzərsahili turizm-rekreasiya landşaftları içərisində xüsusilə seçilən geoloji-geomorfoloji abidələr hansıdır?

- ☐ Tufandağ vulkanik gölləri, Yalama meşələri, Yanardağ
- ☐ Pirqulu meşələri, Qobustan qayalıqları
- ☐ Burovar silsiləsi ,Afurca şlaləsi , Qalaltı meşələri
- ☐ Beşbarmaq dağı, Şahdağ milli parkı, Qızılağac qoruğu
- ☒ Qobustan qayalıqları, Beşbarmaq dağı , Şollar və Lənkəran ovalıqları

639 Xəzərsahili boyu yerləşən rekreasiya landşaftları hansı zəngin-təbii xüsusiyyətlərinə görə fərqlənir? 1. relik meşələri 5. ekzogen relyef formaları 2.nival buzlaqları 6.vulkanik gölləri 3. dağ-meşələri 7.hündür dağ şlalələri 4. Yanardağ təbii məşəli 8.geoloji-geomorfoloji abidələr

- ☒ 1, 4 , 5, 8
- ☐ 3, 6, 7, 8
- ☐ 5, 6, 7, 8
- ☐ 1, 2, 4, 7
- ☐ 2, 3, 6, 7

640 Erməni təcavizkarlarının Dağlıq Qarabağı, eləcə də ona bitişik ərazilərimiz işğal etməsi nəticəsində dağlıq ərazi landşaftlarında hansı problemlər meydana gəlmişdir?

- ☐ Ermənistan əhalisinin böyük bir hissəsi Dağlıq Qarabağa köçürülmüşdür
- ☒ Meşələr intensiv qırılmış faydalı qazıntılar kortəbii şəkildə çıxarılmış, təbii landşaftlara külli miqdarda zərər vurulmuşdur
- ☐ Dağlıq Qarabağ ərazisində yeni sənaye müəsisələri tikilmişdir.
- ☐ Yenidənqurma işləri aparılmış və təkrar antropogen məsələlər salınmışdır
- ☐ Sənaye müəsisələri dağıdılmış və ərazidə AES tikilmişdir

641 Rütubətli subtropiklərdə öz-özünü təmizləmə xüsusiyyəti nə üçün sürətli gedir ?

- ☐ bütün toksiooloji normaların yüksək səviyyəsi
- ☐ geokimyəvi anomalyanın yüksək olması ilə
- ☐ rütubətli az olması və quru iqlim şəraiti
- ☒ rütubətin və istiliyin optimal olmasına görə
- ☐ yeraltı suların səthə yaxınlığı

642 Dağ-mədən işləri aparılan ərazilərdə hansı texnogen relyef formaları yaranır?

- ☐ meliorativ formalar və tikinti qalıqları
- ☒ yeni yaranmış formalar və akkumlyativ formalar
- ☐ qədim süxur qatları və torpaq təpəcikləri
- ☐ denudasyon formalar və karyer çuxurları
- ☐ metal qırıntıları və aşırma materialları

643 Bütün dünyada xüsusilə də inkişaf etmiş ölkələrdə rekreasiya torpaqları əhatə etdiyi əraziyə görə hansı sahələrdən sonra gəlir?

- ☐ oflaq sahələri, selitəb landşaftlar və səhralardan sonra
- ☐ səhra, yarımsəhra və dağ meşələrindən sonra
- ☐ şərq yarımkürəsində yerləşən ölkələrdə birinci sıradadır
- ☐ sənaye müəsisələri, neft quyularından sonra
- ☒ kənd təsərrüfatı və meşə torpaqlarından sonra üçüncü yeri tutur

644 Dağ- mədən işləri sahəsində yeni yaranmış formalar hansılardır?

- ☐ süni göl çuxurları, otarılma sahələri və yeni salınmış yollar.
- ☐ sürüşmə və uçqun sahələri, çay yatağının istiqamətinin dəyişdirilməsi
- ☒ karyerlər, şaxtalar, çökəkliklər, tikinti ilə əlaqədar olaraq səthdə planlaşma işləri.
- ☐ karyerlərdən çıxarılan materialların yayılması, müxtəlif tipli fəsiyalar
- ☐ əkin sahələri, böyük fermer təsərrüfatları

645 Rekultivasiya üçün təcrübədən keçirilmiş və sınaqdan keçirilmiş etibarlı metodlardan ən əlverişlisi hansıdır?

- ☐ bioloji-texnologen metod
- ☒ landşaft-ekoloji metod
- ☐ coğrafi indikasiya metodu
- ☐ texniki metod
- ☐ fenoloji aqnologiya metodu

646 Azərbaycanda hansı komponentlər daha çox görünür ?

- ☐ heç nə qorunmur
- ☐ su hövzələri
- ☐ atmosfer havası
- ☐ torpaq ehtiyatları
- ☒ bitki və heyvanat aləmi

647 Azərbaycanda necə qoruq, necə yasaqlıq var?

- ☐ 8 qoruq, 13 yasaqlıq
- ☐ 20 qoruq, 10 yasaqlıq
- ☐ 10 qoruq, 15 yasaqlıq
- ☒ 11 qoruq , 24 yasaqlıq
- ☐ qoruq yoxdur, 20 yasaqlıq

648 Respublikamızda xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərindən hansının sayı digərlərinə nisbətən azdır?

- ☐ Milli parklar
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☒ ovçuluq təsərrüfatları
- ☐ yasaqlıqlar
- ☐ qoruqlar

649 Xüsusi mühafizə olunan ərazilərin əhatə dairəsinə daxildir?

- ☐ su hövzələri
- ☐ nəslə kəsilməmiş bitki və heyvan növlərinin yayıldığı yerlər

- ☐ yaşıllıq zonaları
- ☐ təsərrüfat obyektləri
- ☒ zooloji, botaniki, hidroloji, geoloji, meşə, landşaft və torpaq obyektləri

650 Xüsusi qorunan ərazilərin yaradılmasının məqsədlərinə daxildir:

- ☐ heyvanat aləminin, qismən də bitgi örtüyünün öyrənilməsi
- ☐ fauna və ya heyvanat aləminin öyrənilməsi
- ☐ flora və ya bitgi örtüyünün öyrənilməsi
- ☒ yerləşdiyi landşaft zonaları və qoruğu əhatə edən ərazisinin vəziyyəti
- ☐ bitgi örtüyünün, qismən də heyvanat aləminin öyrənilməsi

651 Xüsusi qorunan ərazilərin növlərindən deyil:

- ☒ süni meşələr
- ☐ Zooloji parklar
- ☐ təbiət parkları
- ☐ Milli Parklar
- ☐ Təbiət abidələri

652 Xüsusi qorunan landşaftlar aşağıdakı məqsədlər üçün istifadə edilmir:

- ☒ kənd təsərrüfatının inkişafı
- ☐ ətraf mühitin monitorinqi
- ☐ elmi tədqiqat
- ☐ təbiəti mühafizə
- ☐ sağlamlaşdırma

653 Hər hansı ərazinin özünəməxsus eynicinsli sahəsi olub, eyni ekoloji rejimlə səciyyələnən kompleks hansıdır?

- ☐ geosistem
- ☐ coğrafi sfera
- ☐ coğrafi mühit
- ☐ mərz
- ☒ fasiya

654 Materiklərin birinci torpaq xəritəsi kim tərəfindən hazırlanmışdır?

- ☒ V.V.Dokuçayev
- ☐ Ç.E.Kelloq
- ☐ İ.P.Gerasimov
- ☐ L.İ.Praslov
- ☐ V.Q.Kozanov

655 Təbii landşaft tipi olan fasiyanın mərzdən fərqi nədədir?

- ☐ mərz daha kiçik landşaft tipi olub, yalnız azonal strukturlarda özünü biruzə verir
- ☐ mərz yalnız dağlıq landşaftlarda, fasiya isə yalnız düzənlik landşaftlarında formalaşır
- ☐ fasiya təbii ərazi komplekslərin, mərz isə təbii komponentlərə aiddir
- ☒ fasiya daha kiçik landşaft tipi olub, mərzin tərkibinə daxildir
- ☐ hər ikisi biofil elementlərə aiddir

656 Landşaftşünaslıq xüsusi elm kimi nə vaxt yaranmışdır?

- ☐ XVIII əsrdə
- ☐ XX əsrin əvvəlində
- ☒ XIX əsrin sonunda
- ☐ XV əsrdə
- ☐ XVII əsrdə

657 Landşaft sözü hansı xarici dildən tərcümədə ölkə və torpaq haqqında elm deməkdir?

- ☐ rus
- ☐ fransız
- ☒ alman
- ☐ ingilis
- ☐ latın

658 Landşaft haqqında təlimin yaradıcıları kimlər olmuşdur?

- ☐ S.P.Krasennikov, İ.B.Lamark, N.A.Severov və b.
- ☐ C.Xarper, M.Biqon, C.M.Anderson və b.
- ☐ E.Zyüs, E.Hekkel, F.İ.Rupxert və b.
- ☒ V.V.Dokuçayev, Q.N.Visotskiy, L.S.Berq və b.
- ☐ Ç.Adams, İ.P.Gerasimov, T.Miller və b.

659 Yer kürəsinin müxtəlif hissələrinin təbii şəraiti barədə materialların toplanması nə vaxta təsadüf edir?

- ☐ XX əsr
- ☐ XV əsr
- ☒ XV əsr
- ☐ XVII əsr
- ☐ XVIII əsr

660 L.S.Berq landşaftları hansı hissələrə bölürdü?

- ☐ təkrarlanan və ritmik
- ☐ zonal və azonal
- ☒ təbii və mədəni
- ☐ sadə və mürəkkəb
- ☐ introzonal və üfüqi

661 Təbii landşaft elementlərinin qorunması məqsədi ilə yaradılmış Azərbaycanın Qırmızı kitabı neçənci ildə çap olunmuşdur?

- ☐ 1927-ci ildə
- ☐ 1970-ci ildə
- ☐ 1955-ci ildə
- ☐ 1942-ci ildə
- ☒ 1989-ci ildə

662 Antropogen təsirlərin coğrafi təbəqəyə aid olmayan hissələri hansılardır?

- ☒ kosmosa uçuş
- ☐ təyyarə uçuşları
- ☐ neft quyularının qazılması
- ☐ okean dibi relyefinin tədqiqi
- ☐ Marian çökəkliyinin tədqiqi

663 İlk landşaft xəritəsini yaradan alimlər:

- ☐ P.Semyonov, A.Humbolt
- ☒ B.Ploinov, R.Abolin
- ☐ S.Kalensnik, L.Ramnski
- ☐ V.Dokuçayev, L.S.Berq
- ☐ A.İsaçenko, Q.Visoskiy

664 Landşaftşünaslıq elminin differensiasiyası ilə əlaqədar olaraq inkişafı hansı dövr hesab edilir?

- ☐ XVIII əsrin sonu
- ☐ XIX əsrin əvvəli
- ☐ XX əsrin əvvəli
- ☒ XIX əsrin II yarısı
- ☐ XVIII əsr

665 Qoruqların vəzifələrinə daxil deyil:

- ☐ ərazisindəki zənginliklərin qorunub ilkin təbiət halında saxlanması
- ☐ hazırlanan təbiət salnaməsinin dövrü olaraq işlənilib təzələnməsi
- ☐ təbiət salnaməsinin işlənilib hazırlanması
- ☐ xüsusi qorunan ərazilərin sahələrinin hərtərəfli öyrənilməsi
- ☒ tərkibinə daxil olan komponentlərin qismən öyrənilməsi

666 Qobu və yargan yamaclarında inkişaf edən çöl kompleksləri hansı landşaft vahidinə aid edilir?

- ☐ mikrelyef
- ☐ tək
- ☒ mərz
- ☐ fasiya
- ☐ mezorelyef

667 Xüsusi qorunan ərazilər aşağıda göstərilən məqsədlərdən hansı üçün istifadə olunur?

- ☐ təbii sərvətlərdən istifadə
- ☐ sənaye sahələrinin inkişafı
- ☐ kənd təsərrüfatı
- ☒ təlim-tərbiyə, mühafizə
- ☐ yaşıllaşdırma

668 Xüsusi qorunan ərazilər hansı əhəmiyyətə malik təbiət komplekslərindən ibarətdir?

- ☐ ekoloji, mənəvi, fizioloji
- ☒ ekoloji, elmi, estetik, mədəni
- ☐ elmi, estetik, texnoloji
- ☐ elmi-texniki
- ☐ estetik, sağlamlıq, iqtisadi

669 Xüsusi qorunan ərazilərin məqsədlərinə aşağıdakılardan hansı daxildir?

- ☒ hamısı doğrudur
- ☐ təlim-tərbiyə
- ☐ elmi-tədqiqat
- ☐ təbiəti mühafizə
- ☐ ətraf mühitin monitorinqi

670 Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin növlərinə daxil deyil?

- ☒ hamısı daxildir
- ☐ Milli parklar
- ☐ Dövlət Təbiət yasaqlıqları
- ☐ Dövlət Təbiət qoruqları
- ☐ Biosfer qoruqları

671 Qoruqların əsas vəzifəsi nədir?

- ☒ ərazidəki zənginlikləri qoruyub, ilkin təbii halında saxlamaq
- ☐ təsərrüfat işlərinin aparılması
- ☐ ovçuluq təsərrüfatının inkişafı
- ☐ antropogen landşaft yaratmaq
- ☐ ərazidəki ekosistemin dəyişdirilməsi

672 Xüsusi mühafizə olunan ərazilərin təşkili və istifadəsi bu prinsiplərdən birinə əsaslanır?

- ☐ hamısı
- ☒ Beynəlxalq əməkdaşlıq
- ☐ ətraf mühitin monitorinqi
- ☐ təbiəti mühafizə
- ☐ sağlamlaşdırma

673 Mikrokomplekslərin və mürəkkəb mezokomplekslərin birləşməsindən yaranan sahələr necə adlanır?

- ☒ mərz
- ☐ dağlıq sistemləri
- ☐ fasiya
- ☐ şoranlıqlar
- ☐ bataqlıq

674 Coğrafi təbəqənin dörd sferadan təşkil olunduğunu göstərən ilk alim kim olmuşdur?

- ☒ P.İ.Brounov
- ☐ V.V.Dokuçayev
- ☐ R.İ.Abolin

- ☐ İ.M.Zabelin
- ☐ A.A.Qriqoryev

675 Coğrafi təbəqənin qalınlığı hidrosferdə nə qədər götürülür?

- ☐ 30 – 35 km
- ☐ 4 – 5 km
- ☒ 11 km
- ☐ 20 km
- ☐ 12 – 14 km

676 Coğrafi təbəqənin yuxarı sərhəddi atmosferin hansı təbəqəsindən götürülür?

- ☐ termosferdən
- ☒ tropopauzadan
- ☐ stratosferdən
- ☐ mezosferdən
- ☐ trosferin aşağı hissəsində

677 Canlı və cansız maddələrin qarşılıqlı təsiri zamanı yaranan sistemlər hansılardır?

- ☐ geosistemlər
- ☒ sadə coğrafi sistemlər
- ☐ mürəkkəb sistemlər
- ☐ struktur sistemlər
- ☐ akval sistemlər

678 Coğrafi təbəqənin qalınlığı litosferdə nə qədər götürülür.?

- ☐ 10-12 km
- ☐ 20-25 km
- ☐ 17-18 km
- ☒ 4-5 km
- ☐ 30-32 km

679 Ekosistem terminini ilk dəfə elmə gətirən alim kimdir?

- ☐ Ç.Darvin
- ☐ V.Dokuçayev
- ☒ A.Tensli
- ☐ C.Xarper
- ☐ İ.Gerasimov

680 Hansı fikir düzdür?

- ☐ heç biri düzgün deyil
- ☐ coğrafi təbəqənin qalınlığı bir neçə metrdir
- ☐ landşaft sferası təbəqələrin bütün hissələrini əhatə edir
- ☒ landşaf sferasının qalınlığı bir neçə 100 m-lə ölçülür
- ☐ coğrafi təbəqə ilə landşft sferası terminləri eyni mənə verir

681 Hansı coğrafi sfera bütünlüklə coğrafi təbəqəyə daxil olur?

- ☒ hidrosfer
- ☐ atmosfer
- ☐ litosfer
- ☐ mezosfer
- ☐ ekzosfer

682 Yer in coğrafi təbəqəsinin inkişafında hansı enerji mənbələri iştirak edir?

- ☒ daxili və xarici enerji
- ☐ Günəşin şüa enerjisi
- ☐ nüvə enerjisi
- ☐ qabarma və çəkilmə
- ☐ radioaktiv elementlərinin enerjisi

683 Sadə coğrafi sistemlər necə yaranır ?

- ☐ atmosferdə müşahidə edilən qazlardan
- ☐ meşə komplekslərindəki komponentlərin vəhdətindən
- ☒ canlı və cansız maddələrin qarşılıqlı təsirindən
- ☐ yalnız okeanlarda olan canlıların cəmindən
- ☐ stratosferdəki ozon təbəqəsinin mövcudluğundan

684 P.İ. Brounovun ilk dəfə təbəqələr haqqında söylədiyi fikir hansı olmuşdur ?

- ☒ coğrafi təbəqə dörd sferadan təşkil olunmuşdur
- ☐ hidrosfer bütün təbəqələrlə əlaqədərdir
- ☐ atmosfer təbəqəsinin konkret sərhəddi yoxdur
- ☐ litosferdə radioaktiv elementlərin enerjisi çoxddur
- ☐ biosfer populyasiyalardan təşkil olunmuşdur

685 Fasiya nədir ?

- ☒ ərazinin özünəməxsus eynicinsli sahəsidir
- ☐ coğrafi təbəqənin yuxarı sərhəddidir
- ☐ mikrokomplekslərin birləşməsindən yaranan sahələr
- ☐ mürəkkəb mezokomplekslərin birləşməsidir
- ☐ ekoloji rejimlə şəciyyələnməyən kompleksdir

686 Torpaq, bitki örtüyü və canlı orqanizmlər Yer kürəsində yerləşməsinə görə hansı əlamətlərə malikdir ?

- ☒ zonal
- ☐ şaquli
- ☐ üfiqi
- ☐ azonal
- ☐ intrazonal

687 Həyatın əmələ gəldiyi ən nazik təbəqə hansıdır ?

- ☐ hava səthi
- ☐ su səthi
- ☐ coğrafi təbəqə
- ☐ təbii ərazi kompleksləri
- ☒ quru səthi

688 Coğrafi mühitə ekvivalent qötürülən termin hansıdır ?

- ☐ landşaft sferası
- ☐ coğrafi uzunluq.
- ☒ coğrafi təbəqə
- ☐ coğrafi enlik
- ☐ landşaft tipi

689 Landşaft tiplərinin formalaşmasında əsas rol oynayan amillər hansılardır?

- ☐ düzənlik ərazilər
- ☐ torpaq
- ☐ dağlıq ərazilər
- ☐ iqlim
- ☒ relyef və iqlim

690 Landşaft sferası nədir?

- ☐ yalnız okeanlarda olan kompleks
- ☒ quruda və okeanda müşahidə olunan komplekslər
- ☐ litosfer və atmosferdə olan komplekslər
- ☐ biosferdə müşahidə edilən kompleks
- ☐ atmosferdə müşahidə edilən komplekslər

691 Coğrafi mühit anlayışın ilk dəfə elmə kim gətirmişdir ?

- ☐ 1866-ci ildə S.V.Kalesnik

- ☐ 1880-ci ildə R.K.Markov
- ☐ 1920-ci ildə D.L.Armand
- ☐ 1856-cı ildə F.N.Milkov
- ☒ 1860-cı ildə E.Reklyu

692 Yer kürəsində zonal əlamətlərə malik və ekvatorndan qütblərə doğru dəyişən təbii komponentlər hansılardır?

- ☐ dənizlər və səhralar, çöllər
- ☐ dağlıq ərazilər,çaylar, göllər
- ☒ torpaq, bitki örtüyü,canlı orqanizmlər
- ☐ bitki örtüyü,yarğanlar, qobular
- ☐ meşələr, düzənliklər, göllər